

**BASIN DEMEÇLERİ BAĞLAMINDA TÜRK VE
AMERİKAN İLİŞKİLERİNİN TERÖRLE MÜCADELE
BOYUTU**

ELİF VARDAR

MEF ÜNİVERSİTESİ

ARALIK 2022

MEF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI GÜVENLİK VE STRATEJİ ÇALIŞMALARI TEZLİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BASIN DEMEÇLERİ BAĞLAMINDA TÜRK VE
AMERİKAN İLİŞKİLERİNİN TERÖRLE MÜCADELE
BOYUTU**

Elif VARDAR

ORCID No: 0000-0002-1201-4368

Dr. Barış ÇAĞLAR

ARALIK 2022

AKADEMİK DÜRÜSTLÜK BEYANI

Bu çalışmada yer alan tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu, söz konusu kurallar ve ilkelerin zorunlu kıldığı çerçevede, çalışmada özgün olmayan tüm bilgi ve belgelere, alıntılama standartlarına uygun olarak referans verilmiş olduğunu beyan ederim.

İsim ve Soyisim: Elif VARDAR

İmza:

ÖZET

BASIN DEMEÇLERİ BAĞLAMINDA TÜRK VE AMERİKAN İLİŞKİLERİNİN TERÖRLE MÜCADELE BOYUTU

Elif VARDAR

Uluslararası Güvenlik ve Strateji Çalışmaları Tezli Yüksek Lisans
Programı

Tez Danışmanı: Dr. Barış ÇAĞLAR

Aralık 2022, 99 Sayfa

Bu tez çalışmasında Suriye'ye sığınan Arap baharının oluşturmuş olduğu kaotik ortamda kendine yer edinen PKK/PYD ve İŞİD terör örgütlerine karşı müttefik olan Türkiye ve Amerika'nın terörle mücadelede ne denli işbirliği yapabildiği araştırma sorusundan yola çıkılarak, devletlerin terörizme karşı işbirliği zorlukları irdelenmiştir. İzlenilen metot söylem analizi ve süreç analizi birlikteliğidir. 2011-2018 yılları arasında devlet başkanlarından savunma bakanlığına, dışişleri bakanlarından hükümet sözcülerine kadar farklı kurumların yönetimlerinde bulunan kişilerin söylemleri analiz edilerek ve sahadaki eylemleriyle karşılaştırılarak süreç analizi yapılmıştır.

Araştırma sırasında yıllara göre çeşitli haber kaynakları taranmış ve sahada terör örgütlerine karşı gerçekleştirilen operasyonlar literatür taraması ile detaylı olarak incelenmiştir. Devlet kurumlarında bulunan kişilerin söylemleri kamuoyuna açık kaynaklardan elde edilmiş ve çeşitli kaynaklardan araştırılıp teyit edilerek sunulmuştur.

Tez içerisinde bulunan görüş ve önerilerin tamamı, yaptığım araştırmalar sonucu şekillendirdiğim kişisel fikirlerimdir ve herhangi bir kişi veya kurumun görüşünü yansıtmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: PKK/PYD, İŞİD, Terörizm, Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri, İşbirliği

Bilim Dalı Sayısal Kodu: 114111

ABSTRACT

THE FIGHTING TERRORIST DIMENSION OF TURKISH AND AMERICAN RELATIONS IN THE CONTEXT OF PRESS RELEASES

Elif VARDAR

International Security and Strategy Studies Master's Program with Thesis

Thesis Advisor: Dr. Barış ÇAĞLAR

December 2022, 99 Pages

The research question, which forms the departure point for this thesis, is 'to what extent states can cooperate against violent nonstate actors and terrorism'. To this end, the policies and cooperation dynamics of the USA and Turkey against PKK/PYD and ISIS are studied. The method followed is the joint application of discourse analysis and process tracing. The process analysis was conducted by analyzing the discourses of people in the management of different institutions, from heads of state to the ministry of defense, from foreign ministers to government spokespersons between 2011-2018 and comparing them with their actions in the field. Various news sources were scanned in this time period, and the operations carried out against terrorist organizations in the field were examined in tandem with the literature review.

Discourses of people in state institutions were obtained from publicly available sources and cross-checked by researching and confirming from various sources.

The opinions and suggestions in the thesis do not reflect the opinion of any person or institution, and belong to the researcher.

Keywords: PKK/PYD, ISIS, Terrorism, Turkey, United States Of America,
Cooperation

Numeric Code of the Field: 114111

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	E
rror! Bookmark not defined.	
ABSTRACT	
.....	E
rror! Bookmark not defined.	
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR.....	iv
GİRİŞ.....	E
rror! Bookmark not defined.	
1. METODOLOJİ VE METOT.....	3
1.1. Metodoloji: Analizin Paradigmasal Yaklaşımı.....	3
1.2. Metot: Söylem Analizinin İzleği.....	3
a. Kodlama.....	4
b. Söylem Analizinde Öne Çıkan Temel Sorgulama Araçları.....	5
2. TÜRKİYE VE AMERİKA’NIN TERÖRLE MÜCADELE STRATEJİSİ	
KAPSAMINDA İŞBİRLİĞİ DİNAMİKLERİ.....	10
2.1. Türkiye’nin Terörle Mücadele Stratejisi.....	10
2.2. Amerika’nın Terörle Mücadele Stratejisi.....	12
3. 2011-2013 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE VE AMERİKA’NIN SURİYE	
POLİTİKASI.....	16
4. 2013-2015 YILLARI ARASINDA AMERİKA’NIN DEĞİŞEN ÖNCELİĞİ	
VE TÜRKİYE İLİŞKİSİ.....	26
5. 2016-2018 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE VE AMERİKA’NIN	
TERÖRLE MÜCADELEDEKİ SÜRECİ.....	50
SONUÇ.....	77
KAYNAKÇA.....	81

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
BPH	: Barış Pınarı Harekâtı
FBI	: Amerika Birleşik Devletleri'nin İç İstihbarat ve Güvenlik Gücü
FKH	: Fırat Kalkamı Harekâtı
İŞİD	: Irak ve Şam İslam Devleti
MİT	: Millî İstihbarat Teşkilâtı
ÖSO	: Özgür Suriye Ordusu
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
PYD	: Demokratik Birlik Partisi
SDG	: Suriye Demokratik Güçleri
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
YPG	: Halk Savunma Birlikleri
ZDH	: Zeytin Dalı Harekâtı

GİRİŞ

2011 yılında Arap baharının etkisiyle Suriye’de başlayan halk protestoları Esad rejiminin baskıcı şiddetini arttırması sonucunda iç savaşa dönüşmüştür. Bölgedeki güç boşluğundan yararlanan PKK/PYD, Türkiye’nin sınır güvenliğini yıllardır tehdit etmekle birlikte iktidara gelen AK parti hükümetinin dış politikasındaki yeni açılım süreçlerini de sekteye uğratmıştır. 2013 yılına kadar Suriye’de Esad rejiminin iktidarı bırakarak bir geçici hükümetin kurulmasını amaçlayan Türkiye, müttefiki ABD ile ortak söylemler geliştirerek Esad’ın değişime karşı gelen bir lider olmaması için çağrılarda bulunmuşlardır.

ABD’de Başkan Obama’nın seçimi kazanmasıyla dış politikada 9/11 saldırısı sonucunda saldırgan bir dış politika benimseyen Bush’un aksine işbirliğine dayalı çok taraflı bir dış politika benimseyeceğinin işaretlerini vermiştir. Aynı zamanda 2008 yılında meydana gelen mali krizde Obama’nın maddi sorumluluğun paylaşılması ilkesiyle hareket etmesini zorunlu kılmıştır.

Her ne kadar ABD, Türkiye ile birlikte Esad rejimine karşı ortak söylem geliştirse de sahada Esad’ın artan şiddetini durdurmaya yönelik askeri bir harekât fikrinden uzak durmuş sadece yaptırımlarla bölgedeki varlığını sürdürme kararı almış ancak Rusya’nın Esad rejimine vermiş olduğu destekle rejimin şiddet kullanması engellenememiştir.

Türkiye açık kapı politikası izlerken bir yandan rejimin şiddetinden kaçıp ülkesine sığınan halka yardım ederken diğer taraftan Müslüman kardeşlerin Suriye yönetiminde olması için çaba göstermiştir. Dışişleri bakanı Ahmet Davutoğlu’nun Osmanlı kültürünü yaşatma ve kendi ideolojisine yakın olan yönetimlerin iktidarda olmasını destekleyen bir dış politika anlayışı izlemiştir. Bunun bir diğer örneği ise Mısır’dır. Protestoların Mısır’a kadar uzanması sonucunda ABD başkanı Obama tavrını mevcut statükodan yana kullanmış olsa da daha sonra göstericileri desteklemiş ve değişim yanlısı olan her ülkeye destek vereceğini açıklamıştır. Mübarek rejiminin demokratik olmayan eylemleri sonucunda göstericiler karşısında güç kaybederek iktidarı terk etmesi neticesinde Türkiye Müslüman kardeşler ideolojisine yakın olan Mursi’yi desteklemiş ve iktidara gelmesini büyük bir sevinçle karşılayarak aynı politikayı Suriye’de de izlemeye başlamıştır. Ancak ABD’nin çıkarlarına ters düşen

bu durum ile Türkiye ile ABD'nin Suriye politikalarının çatışmasına neden olmuştur. Radikal İslamcı grupların aşırılık karşısında örgütlenerek terör eylemleri gerçekleştirmesinin önüne geçmek isteyen ABD, 2013 yılında İŞİD'in hem Suriye'de hem de Irak'ta güçlenmesi karşısında dış politika önceliğini Esad rejiminden İŞİD'le mücadeleye kaydırmasına neden olmuştur.

Türk-Amerikan ilişkilerinin Suriye özelinde çıkmaza girmesine neden olan süreç bölümler ile aktarılmaya çalışılmıştır.

Birinci bölümde Türkiye ve ABD'nin terörü nasıl tanımladıklarına, terörle mücadeleye ilişkin almış oldukları önlemlere ve uygulamış oldukları politikalara değinilmiştir.

İkinci bölümde ise Suriye özelinde Arap baharı süreci aktarılmış ve mevcut iktidarın artan şiddetine karşın Türkiye ve ABD'nin 2011-2013 yılları arasında nasıl bir tutum ve söylem içerisinde olduklarına değinilmiştir.

Üçüncü bölümde 2013-2015 yılları arasında süreç takibi yapılarak İŞİD'in bölgede aktif olması sonucunda ABD'nin önceliğinin İŞİD'e kaymasından ötürü çatışan önceliklerin ve iki devletin bölgedeki tehditleri algılama seviyesindeki farklılıkların, Türkiye- ABD arasındaki ilişkiye olan etkilerine değinilmiştir. İŞİD'e karşı PKK/PYD'yi kara gücü olarak destekleyen ABD'nin, Türkiye'nin ulusal güvenlik endişelerini göz ardı etmesi ve Türkiye'yi İŞİD'le mücadelede yeterli bir ortak olarak görmemesi sonucunda gerilen ilişkiler tasvir edilmiştir.

Son bölümde ise Türkiye'nin PKK/PYD'nin terör örgütü olduğuna yönelik söylemlerine yer verilerek, müttefiki ABD'yi teröre karşı ortak operasyona ikna etme çabasına değinilmiştir. Ancak müttefiki ABD'den gerekli desteği göremeyen Türkiye, ABD'nin desteğiyle giderek güçlenen PKK/PYD'nin Türkiye'nin sınırına yakın yerde bir Kürt devleti kurmasını engellemek amacıyla TSK ve ÖSO ile birlikte gerçekleştirdiği operasyonlara değinilerek Türk-Amerikan ilişkilerine olan etkisi incelenmiştir.

1. METODOLOJİ VE METOT

1.1. Metodoloji: Analizin Paradigmasal Yaklaşımı

Söylem analizi birçok farklı şekilde yapılmaktadır. Bu tezde, radikal veya değişim amaçlı bir söylem analizi yapılmamıştır. Diğer bir deyişle, buradaki analiz eleştirel söylem analizi değildir. Tim Rapley (Rapley, 2007) ve James Paul Gee'nin (Gee, 2001) irdelediği farklı anlam üretimlerini ele alan söylem analizi kullanılmıştır. Dolayısıyla, neyin doğru olduğu iddiasından ziyade, farklı söylemlerin farklı 'doğruluk iddiaları' incelenmiştir. Tarafların farklı diskurlarının nasıl ve hangi temalarla çatıştığına bakılırken, aynı zamanda anlam dünyalarının ve bakış açılarının nasıl ayrıştığına dair metinden deliller bulunur ve bunlar kodlanır. Bunlar, bu tez özelinde, terörizme karşı devletlerin işbirliğine gitmek imkânını ortadan kaldıran söylem edimleridir/speech acts.

1.2. Metot: Söylem Analizinin İzleği

Bu çalışmada takip edilmiş olan başlıca söylem analizi adımları şunlardır:

1. İlk olarak araştırma sorusunun oluşturulması gelmektedir. Bu soru tema ve fikirler kalıplara dönüştükçe kodlamalarına bağlı olarak daha sonra değişebilir.
2. Soruya uygun materyallerin neler olduğu ve neden belli materyallerin kullanılacağı belirlenir. Bu tezde, konu itibarıyla, resmi makamların demeçleri esas alınmıştır. Çünkü bu demeçler üzerine daha önce yapılmış yorumları içeren kitap ve makaleler, burada yapılan analizin yapısı ve amacına uygun değildir.
3. Gerekli ise materyallerin transkripsiyonları yapılır.
4. Materyaller okunur ve notlar alınır.
5. Alınan notların araştırma sorusunu cevaplayıp cevaplamadığına bakılır ve tekrar okuma yapılır ve yeni notlar alınır. Farklı öğeler ve kalıplar aranır.
6. Bulunan kalıplar kodlanır.

7. Bulunan temaları şüpheci bir şekilde irdelemek ve kontrol etmek amacıyla sorgulayıcı bir okuma daha yapılır.
8. Oluşan aykırı bir kalıp veya diskur var mı belirlenir ve da kodlanır. Söylemler arası diyalog var mıdır ve buna dair metinde kanıt var mıdır diye tekrar okuma yapılır.
9. Son aşamada ise bulgular metne bağlı olarak analiz edilerek, bir tartışma olarak yazıya dökülür.

a. Kodlama

Kodlama, rutin ama önemli bir aşamasıdır söylem analizinin. Dokümanlarımız, materyallerimiz önümüzdedir. Bunlar görsel yazılı veya ses kaydı şeklinde olabilir ve hepsine genel olarak 'text' denebilir. Materyallerimizi okuruz, dinleriz veya izleriz. Bu tez de birçok kez bu amaca yönelik metin okumaları yapılmıştır. Bu tekrarlı okumalar sırasında incelediğimiz konuya yönelik ilginç veya tuhaf olan bazı temalar, anahtar kelimeler ve ifadeler olarak not alınmıştır. Bu ifadeler veya anahtar kelimeler ise daha sonra metnin belli bir bölümünü kapsayacak şekilde kodlanır. Bu kodlama işlemi sonrasında halihazırdaki kodlarımıza eklenebilecek yeni temalar keşfedilmeye çalışılır. Bu eldeki temaları işaretleyen kodlar içindeki söylemsel öğelere denk gelebilecek başka temalar olup olmadığına bakılır.

Karşılaştırmalı bir şekilde toplanan temalar arası inceleme yapılarak sürekli bir damıtma veya sadeleştirme işlemi uygulanır. Aykırı temalar veya fikirlerin akışta yer alıp almadığına bakılır ki bu aykırı vaka (deviant case) oluşumu kontrolüdür. Analimize uygun düşmeyen kalıplar veya fikirlere işaret eden gramer ve ifadeler aranır. Bu şekilde negatif ifadeler varsa analiz tekrarlanmalıdır. Söylem analizi yeni temalar ve kalıplar bulunmayana kadar devam eder. Bu çok sayıda okuma yapmak demektir. Bu tekrarlı okumalar sırasında kodlamalarımızı, metindeki olası yeni tema veya fikirlerle karşılaştırarak rafineleştirmeye çalışırız. Yeni diskur veya diyalog imkânı yoklanır. Bu tekrarlı okumalar sonrasında yeni tema bulunamadığında analiz sona erer. Bulunan kodlanmış diskur öğeleri ve ifade ettiği fikirler bulgularımızdır. Bulgular daha sonra örneklerle ve karşılaştırmalı şekilde yazıya dökülür.

b. Söylem Analizinde Öne Çıkan Temel Sorgulama Araçları

Anlam oluşturma süreçlerinin incelenmesi esastır. Bu anlam oluşturma süreçleri belli bağlamlarda gerçekleştiğinden, bizatihi bağlamın da incelenmesi önemlidir. Bu bağlamın içinden çıkan Diskur veya Söylem paylaşılan anlamlar bütününe işaret eder. Söylemler dünyada ve tarihte bir koordinasyon olarak ortaya çıkmaktadır. Diskur, insanlar, yerler, zamanlar, eylemler, etkileşimler, sözlü ve sözsüz anlatım, belirli kimlikleri simgeleyen semboller, şeyler, araçlar, teknolojiler ve ilişkili faaliyetlerin koordinasyonu şeklinde kendini belli eder. Bu nedenle, bunlar maddi gerçekliklere de gönderme yaparlar. Söylemler aynı zamanda insanların ve şeylerin belirli şekillerde tanınmasını sağlamak için yaptığımız işe daırdırlar. Başkaları tarafından değil, bizim anlayışlarımızı oluşturan haritalar olarak var olurlar. Bu anlamda sosyaldırlar.

Söylemler her zaman dilden daha fazlasını içerir. Dilin hareket etme, etkileşim, değer verme biçimleriyle koordine edilmiş halidir. İnanma ve hissetme biçimleriyle, dilsel olmayan sembollerle, nesnelere, araçlarla, teknolojilerle, zamanlar ve yerlerle yoğrulmuşlardır ve bunlara işaret etmektedirler. Diskur, sadece kelimelerle bağlantılı anlam yollarının değil, aynı zamanda farklı öznelerin belirli bir sosyal ağın ayırt edici değerlerinin ve çıkarlarının temsil edildiği tarihsel olarak şekillendirilmiş insan gruplarına işaret eder.

Söylemler arasında etkileşime Konuşmalar veya 'Conversations' denir. Sadece bireysel insanlar arasında değil gruplar arasındadır. Uzun süreli, tarihi olanı düşünebiliriz: Biyoloji ve yaratılışçılık arasında veya Los Angeles polisi ve Latin sokak çeteleri arasındaki konuşmalar. Bu örneklerdeki 'Konuşmalar' (Conversations) diskurlar arasında gerçekleşmektedir. Diskurlar arası 'Konuşmalar' ın öğeleri üç başlık altında toplanabilir:

1. İhtilaf, yani bir çekişmeyi oluşturan olarak tanımlayabileceğimiz "tarafklar";
2. Tartışmaya bağlı değerler ve düşünme biçimleri; ki bunlara Söylemler ve sosyal diller denmektedir.
3. Konuşmadaki sözel olmayan katılımcıların ve kurumların "sembolik" değeri.

Örnek üzerinden anlatmak gerekirse, Philip Morris sigara üreten bir firmadır ve belli bir diskura sahiptir. Bu firmanın misyon açıklamaları ve firma değerlerini anlattıkları metinlerde belli bir diskurun öne çıktığı görülmektedir. Bu diskur, Amerikan değerlerinin, inançlarının belli bir yorumunu yansıtır. Bireycilik ve seçim özgürlüğünü öne çıkaran bir söylemdir bu. Öte yandan, bir ilaç firması olan Johnson & Johnson ise acı ve hastalığın ortadan kaldırılmasını esas alan bir seçim özgürlüğü yorumuna sahip bir diskurla ortaya çıkmaktadır. Bu iki firma kültürünün iki farklı diskuru aynı Amerikan değerlerini farklı şekillerde yorumlamaktadırlar. İlaç firması, başkalarının haklarıyla tutarlı, sosyal sorumluluk ve insanları korumayı öne çıkarmaktadır. Hatta kendi arzularının neden olduğu zararlardan da insanları korumayı özgürlükler kapsamında gören bir söyleme sahiptir. Bireysel özgürlüğün farklı renkleri veya yorumlarını yansıtan bu örnekte, bu iki firma, sigara içmek üzerine yapılan tartışma/konuşmanın/Conversation'ın iki farklı tarafıdır.

Farklı iki diskurun diyalogundaki veya etkileşimindeki bu ihtilaf içeren 'konuşma', sigara içmek gündeminin taraflarına işaret eder. Bu çerçevede 'kurum' veya 'firma' farklı ve zıt anlamlar içermektedir. 'Sigara' ve 'sigara içmek' de bu ihtilafli konuşmada farklı sembolik anlamlar kazanmaktadır. Birinde sosyal sorumluluk daha öne çıkarken, diğesinde seçim özgürlüğü olarak ortaya çıkan sembolizasyon süreçleri görünmektedir. 'Sigara içmek', müptelalık ve bağımlılık olarak görülebilirken, diğersöylemde özgürlük ifadesidir. Diğersözlemlerin sağlığını umursamamak ve sosyal sorumsuzluk olarak da sunulabilmektedir. Bu iki farklı diskurun etkileşiminden doğan 'sigara gündemi'ne aşina olanlar sunulan farklı anlamlardan birini seçebileceklerini bilirler. Buna karşılık, bu iki değer ve inanç yönelimleri tarihsel olarak merkezlenen çok daha geniş dikotomilere bağlanabilir. Hükümetlerin sorumlulukları ve rolü hakkındaki inançlar etrafında da görülebilirler ve tarafların firma yerine devletlerin veya hükümetlerin olduğu bir Conversation veya ihtilafli konuşmanın parçası olarak da ortaya çıkabilirler. Farklı diskurlar arasında gerçekleşen bu (Conversation) Konuşmalara giren temalar ve değerler çok sayıda metinler ve medya üzerinden yansıtılırlar. Bu temalar diskurların öğeleri olarak anlam yaratımının bir sonucudur. Bu temaların her zaman bir tarihsel arka planı vardır. İnsanlar genellikle bunları bilmeden kullanırlar ancak bu temalar ve değerler belli tarihi olaylardan süzülerek gelmişlerdir. Dolayısıyla olaylar ve söylemler karşılıklı şekilde birbirini koşullayarak ve var ederek belli uygulamalara yol verirler. Söz ve

eylem, bir paranın farklı iki yüzü gibidir. Bu anlamda hem bağlam hem aktör karşılıklı olarak yaratıcı olarak varsayılmaktadır.

İnsanlar olarak belirli şeyleri tanırız. Bunlar dünya deneyimimizdeki kalıplardır. Örneğin, ‘ayakkabı’ denince "yumuşak", "kalın" tabanlı gibi, "renkli süslemeli", "esnek tabanlı olan", "belirli türlerden yapılmış karakteristik malzemeler", "belirli karakteristik görünümlere/tasarımlara sahip olmak" gibi, bir kelimenin birçok yerleşik anlamından biri söz konusu olabilir belli bir bağlamda. ‘Yerleşik Anlam (situated meaning)’, bizim "yerinde" bir araya getirdiğimiz bir görüntü veya kalıptır. Belirli bir bağlamda, bu bağlamın yorumuna dayanarak ve geçmiş deneyimlerden süzülerek kastedilendir. Söylemler, bu yerleşik anlamların bir araya gelişini ve ilişkilerini ortaya koyar. Örneğin, ‘ayakkabı’ nın yerleşik anlamlarından biri basketbol oynanırken giyilen spor ayakkabısıdır. Amerika’da Afro-Amerikalı gençlerle beyaz gençler arasında ‘kim hangi ayakkabıyı giyer’, hangi amaçla ne tür ayakkabıyı giyer şeklindeki anlamlandırmalara işaret eder ve bunun statü sembolü olması vakadır. Bu örneği zengin gençlerin arabaları ile fakir gençlerin arabaları üzerinden de okuyabiliriz. Araba burada farklı anlamlara sahiptir. Dolayısıyla, farklı yerleşik anlamlar aslında sosyo-kültürel olarak farklı tanımlamaları içermektedirler.

Kelimelerin yerleşik anlamlarının her biri belli bir diskura bağlıdır. Farklı diskurlarda farklı anlamlara sahiptirler ve farklı yerleşik anlamların birbirleriyle ilişkisini veren bir kültürel model vardır. Diğer bir deyişle, yerleşik anlamların birbirleriyle ilişkilerini açıklayan bir anlatı veya teoridir ‘kültürel model’. Kültürel modeller neyin "uygun", "tipik" ve / veya "normal" olduğuna dair varsayımlar yerleştirdiğinden, baştan sona politiktirler. Dili düşünmek ve kullanmak aktif bir birleştirme meselesidir. Siyasal eylem veya belli siyasa icrası için ihtiyaç duyulan yerleşik anlamları nasıl birbirine bağladığımız önemlidir. Neden önemlidir? Çünkü bu yerleşik anlamların bağlantıları üzerinden eyleme geçeriz. Bu bağlantı kurmak işlemi her zaman dünyadaki sosyokültürel olarak tanımlanmış deneyimlerinize göre ve kültürel modeller ve çeşitli sosyal uygulamalar yoluyla az ya da çok rutinleştirilmiş haldedirler ve ait olduğunuz sosyokültürel gruplardan bağımsız değildirler.

Tüm kelimeler bağlama mahkûmdur. Örneğin kahve saçıldı ile kahve döküldü arasında fark vardır. Birinde kahvenin sıvı, diğerinde taneli halini anlıyoruz. Bu

anlamlar oldukça rutinleştirilmiştir, ancak burada bile konumlandırılan anlamlar her seferinde belirli bağlamlara uyarlanır ve yeni deneyimlerden gelen dönüşümlere açıktır. ‘Terörizm’ ‘demokrasi’, ‘dürüstlük’, ‘okuryazarlık’ gibi kelimelerin (kavramların) arkasındaki anlamlar ise daha az rutinleşmiştir ve farklı yerleşik anlamlar edinebilirler. Yerleşik bir anlamı "bilmenin" sadece ‘belirli kelimeleri söylemek’ olmadığını anlamak önemlidir." Örneğin ‘terörist bir grup’ veya "bir fincan kahve", ancak çeşitli ortamlarda ve varyasyonlar arasında bir kalıbı tanıyabilmek ile anlamlı olacaktır. Her ‘yerleşik anlam’ kendi bağlamında bir kalıp olarak gelir.

Kelimelerin tarihi vardır. İnsanların ağızında ve kalemlerin ucunda yer alarak farklı diskurlarca ve kurumlarca dolaşımında kalmışlardır. Kelimeler, aynı zamanda belli tarihi olayların parçasıdır. Dolayısıyla, kelimeler tarihten toplanarak gelen potansiyel yerleşik anlamlarla doludurlar. Anlam üreticileri ve alıcıları, bu potansiyellerin yalnızca bir kısmını bilebilir ve kullanabilir. Onları etkinleştirmeyebilir veya yalnızca kısmen etkinleştirebilirler. Ama böyle anlamlar her zaman potansiyel olarak aktive edilmeye açıktır. Uzun süre pasif kalabilen bir virüs gibidirler, ancak bu her zaman potansiyel olarak insanları, durumları, sosyal uygulamaları enfekte edebilir veya yeni konumlandırılmış anlamlara sahip söylemlere dönüşebilir.

Kültürel modeller, hayattaki tecrübelerimizden ve sosyal pozisyonlarımızdan süzülerek gelirler. Sadece ne tecrübe ettiğimiz olaylarla şekillenmez, aynı zamanda sosyal duruş ve pozisyonumuzla nerede durulduğunu gösterir. Doğru ve yanlış anlayışımızı yansıtır. Problemlerin çözümüne dair neyin yapıp neyin yapılamayacağını ortaya koyarlar. Söylem analizlerinde; kültürel modeller, bir araştırma aracı olarak öne çıkmaktadır. Söylemin teorisi de diyebileceğimiz kültürel modeller, kişinin veya bir grubun kendisi ve diğer gruplara dair değer yargılarını şekillendirir. Dolayısıyla, bir söylem analiz edilirken ‘değer yargılarını oluşturan nasıl bir kültürel model kullanılmıştır?’ sorusu ve cevabı önemlidir. Bu değer yargılarının şekillenmesini açıklamakta faydalı olan kültürel modeller bunu nasıl gerçekleştirir? Kültürel modeller, bunu ‘yerleşik anlamların neden farklı durumlarda farklı anlamlara sahip olduğunu açıklayarak gerçekleştirir. Bir yerleşik anlam, bizim gördüğümüz bir görüntü veya kalıptır. Bu kalıp içinde bulunulan bağlama bağlı olarak oluşturulur. Bu bağlamı ise zihnimiz ve geçmiş deneyimlerimizle biz insanlar oluştururuz ve anlamlandırırız. İşte kültürel modeller de bu şekilde oluşan yerleşik anlamlar

arasındaki bağlantıyı anlamlandırır ve bir yerleşik anlamın neden ortaya çıktığını açıklar. Kültürel modeller, Diskurun/Söylemin teorisi veya anlatısıdır. Çünkü diskurun öğeleri olan yerleşik anlamları açıklar.

Dil, kullanıldığı bağlamı veya durumu şekillendirir. Bu nedenle, durum veya bağlamdan kastedilen nedir sorusu önemlidir. *Bu soru 6 adımda yanıtlanır söylem analizinde.* İlki, Semiyotik Yapılanmadır, yani anlam oluşturma sürecine dair dilsel ve bağlamsal işaretçilerin belirlenmesidir. Bu yerleşik anlamları yani kelimelerin belli bir bağlamda kazandığı biricik anlamı çalışmak demektir. İkinci adım, Aktivite/Eylem Yapılanmasıdır. Ne tür bir eylemin gerçekleştirildiğinin tanımının yapılması veya adlandırılmasıdır. Ne olmaktadır ve süregelen şey, olay veya eylem hangi hareketlerden oluşmaktadır. Üçüncü adım, Dünya Yapılandırmasıdır. Burada kastedilen ise, bir grup tarafından ‘gerçek’ olarak kabul edilenin ne olduğunun işaretlenmesidir. Var/Yok, somut/soyut, gerçek olan/gerçek olmayan olarak neyin görüldüğünü belirler. Dördüncü adım, Sosyokültürel Olarak Yerleşik Hale Gelmiş Kimliktir. Beşinci adımda, statü veya güç gibi ‘sosyal mülkler ’in (social goods) doğasının ve konuyla alakasının nasıl anlamlandırıldığına odaklanılmasıdır. Altıncı ve son adımda ise, Bağlantı Kurulmasıdır. Bu adımda, bir ikili etkileşimin geçmişinin ve geleceğinin, bugüne nasıl bağlandığına bakılmaktadır.

Yapılan söylem analizinden çıkan bulgular belli başlı yerleşik anlamlara dayalı olarak gerçekleşmiştir. ‘Terörist’, ‘terör devleti’, ‘terörle mücadelede işbirliği’, ‘terörü desteklemek’, ‘ortak bir pozisyon’, ‘müttefik’ ve ‘tehdit’ kodları her iki tarafın diskurunda yer alan yerleşik anlamlardır. Fakat, farklı iki diskura sahip Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye, bu yerleşik anlamlarla kodlanmış argümanlarında ihtilafta kalmışlardır. Bu iki farklı diskurun diyalogunda (conversation) çatışma hâkim olagelmiştir. Yerleşik anlamlı bu kodlarla işaretlenen anlamlar farklılaşmış ve ortak tutum oluşmamıştır.

2. TÜRKİYE VE AMERİKA’NIN TERÖRLE MÜCADELE STRATEJİSİ KAPSAMINDA İŞBİRLİĞİ DİNAMİKLERİ

2.1. Türkiye’nin Terörle Mücadele Stratejisi

Terörizm, uygulamış olduğu sistematik şiddet ile toplumlar üzerinde korku salarak siyasal amaçlara ulaşmayı hedeflemektir.

Devletlerin terörle mücadele stratejileri terör gruplarının oluşumuna, yapılanmasına, sistemine ve stratejilerine göre farklılık göstermektedir. Yıllardır Türkiye’de saldırılar düzenleyen PKK terör örgütü Türkiye’nin sınır güvenliğini tehdit etmesinin yanı sıra ülke içerisindeki ayrılıkçı hareketleri de tetiklemiştir. Aynı zamanda terör örgütü PKK/PYD’ye verilen maddi destekler ve silah yardımları da Türkiye’nin güvenlik temelli bir dış politika benimsemesini zorunluluk haline getirmiştir.

Türkiye 1990’lı yıllara kadar terörle mücadele stratejinde ‘silahlı müdahale’ ilkesini benimseyerek terör örgütü PKK’ya karşı sınır içi ve sınır dışı birtakım operasyonlar gerçekleştirmiştir. 2002 yılında iktidara gelen AK Parti hükümeti iç ve dış politikada güvenlik temelli yeni açılımlar inşa etmeye başlamıştır (Ataman, 2018). İç politikada Kürt sorununun kabullenilmesi ve çözüme kavuşturulması için birtakım görüşmeler yapılmış ancak iktidar toplumdan beklediği desteği bulamayınca çözüm arayışları rafa kaldırılmıştır. Yıllardır Türkiye Cumhuriyeti içerisinde yaşayan farklı etnik grupların kendilerini daha rahat ifade edebilmeleri için iktidar 2009 yılında kamuoyuyla ‘Demokrasi Paketi’ni paylaşmıştır. Yasal düzenlemeler içeren paket, PKK terör örgütünün ileri sürerek kitle edinmeye çalıştığı ‘Türkiye demokratik olmayan politikalara sahip’ savının da asılsız olduğunu göstermeyi amaçlamıştır. Çözümün halk tarafından benimsenmesini isteyen iktidar düşünce özgürlüğüne vurgu yaparak demokrasi paketi ile farklı etnik grupların değerlerinin temsiliyetinin güvenlik temelli bir yaklaşım olmaktan çıkartmak için adım atmıştır. Yeni açılımın somut adımı olarak eğitimden sosyal yaşama Kürtçe dilinde kitaplar basılmış, yayınlar yapılmıştır. Demokrasi paketi ile gerçekleştirilen yasal düzenlemelerin iç politikaya yansıyan bir diğer adımı ise ‘Barış Sürecidir’ (Dücan & Özsoylu, 2016).

Barış sürecinde Abdullah Öcalan silahları bırakma çağırısı yapmış ve kısa sürede yanıt almıştır. Iraktan 34 kişi teslim olmak için yola çıkmış ancak Habur sınır

kapısında ‘Özgürlük Savaşçıları’ sloganlarıyla bir kahraman gibi karşılanması (Dailymotion, 2017) toplumun çoğunluğunu özellikle de şehit ailelerini kızdırmıştır. Yaşanan durum iktidarın barış sürecinde destek bulamamasına yol açmış ve çözüm sürecinin askıya alınmasına neden olmuştur. 2011 yılında MİT müsteşarı Hakan Fidan ile Abdullah Öcalan’ın kamuoyundan gizli şekilde yürütülen görüşmelerinin ses kaydı bir haber sitesinde yayınlanınca bu durum ana akım medyaya ‘Türkiye terör örgütüyle anlaşmaya mı gidiyor?’ ifadeleriyle yansıtılmış aynı zamanda muhalefet kanadında Kürt sorununun çözümünde PKK’nın muhatap alınmasını, PKK’yı Kürtlerin yasal temsilcisi olarak atfedilmesi olarak ilişkilendirmiştir. Kamuoyuna sızdırılan ses kayıtları sonucunda iktidar süreci Oslo görüşmeleri olarak isimlendirmiş ve kamuoyuyla paylaşmıştır. İktidar sürecin toplumla paylaşılması ve her kesime aktarılacak benimsenmesini sağlamak amacıyla ülkenin dört bir yanına akıl insanlar göndermiştir. Ancak Habur sınır kapısında yaşanan gösteriler, muhalefetin eleştirileri, toplumun süreci benimsememesi barış sürecinin devlet politikası olarak uygulanmasını imkânsız hale getirmiştir. Türkiye’nin açılım sürecinde etkin bir politika izleyememesinin diğer bir eleştirisi de karşı tarafta muhatap bulamaması olarak yorumlanmıştır (Erdoğan İ. , 2013). Diğer yandan çözüm sürecini ve Öcalan’ın silah bırakma çağrısını kabul etmeyen bir takım PKK terör örgütü grubu Türkiye’ye taciz ateşi açmaya devam etmiş, Suriye’nin kuzeyindeki topraklarda da hakimiyet kurmaya çalışmıştır. Hükümetin iç politikadaki yeni adımları beklenen sonucu vermemiştir. PKK’nın artan şiddeti, Deaş’ın Türkiye’yi hedef alan eylemleri, ülke içerisindeki ayrılıkçı hareketlerin tetiklenmesi, Suriye’de artan iç karışıklık Türkiye’nin hem iç hem de dış politikada güvenlik temelli yeni adımlar atmasını mecburi kılmıştır.

Başbakan Erdoğan; *“Tüm dünyaya sesleniyorum. Bedeli ne olursa olsun Suriye’nin kuzeyinde, Türkiye’nin güneyinde bir terör devletinin kuruluşuna asla müsaade etmeyeceğiz”* (HaberTürk, 2015). Söylemiyle Kürt açılımının sonlandığının sinyalini vermiştir.

Giderek artan ulusal güvelik kaygıları neticesinde Türkiye kolluk kuvvetlerine daha fazla yetki verilmesini kararlaştıran iç güvenlik yasasını Mart 2015’de çıkartmıştır. Bu yasayla PKK terör örgütünün ülke içerisindeki maddi kaynaklarının kesilmesi amaçlanmış aynı zamanda kolluk kuvvetlerine tanınan inisiyatifle birlikte

yürütülen şehir operasyonları da Türkiye'nin terörle mücadelesine yeni bir perde açmıştır (BBC, 2015).

2.2. Amerika'nın Terörle Mücadele Stratejisi

ABD Adalet bakanlığı terörizmi 'sivil toplumu korkutmak, baskılamak ve hükümetin davranışlarını etkilemek amacıyla suikast, adam kaçırmaya gibi şiddet eylemlerine başvurulması' olarak tanımlarken Savunma Bakanlığı 'hükümetin veya toplumları, siyasal veya ideolojik bir amaçtan dolayı, devrimci örgütler tarafından şiddete ya da şiddet kullanma tehdidinde maruz kalması' olarak tanımlamıştır. FBI ise terörün sebebinin siyasal olduğu kadar sosyal bir amaçtan da doğabileceğine dikkat çekmiştir. ABD dışişleri bakanlığı ise terörizmin 'savaşan olmayan' bir gruba karşı önceden planlanan şiddet eylemi olarak tanımlamıştır (Taşdemir, 2006).

ABD'nin terörle mücadele stratejisinde etkili olan kurumların terör tanımlarının çeşitli olmasının yanı sıra ortak paydada buldukları nokta terörün siyasal, sosyal veya ideolojik amaçlar neticesinde korku salarak, sistematik olarak şiddete başvurarak karşı tarafa istediğini yaptırabilme durumudur.

11 Eylül saldırısına kadar ABD, terörü kendi toprakları dışında gerçekleşen bir dizi olaylar silsilesi olarak algılamış ve terör saldırılarına maruz kalan devletlerin kendi başına halletmeleri gerek bir iç durum olarak görmüştür. Devletlerin terörle mücadeledeki işbirliği taleplerini devletlerin iç işlerine karışmak olarak değerlendiren ABD, işbirliği taleplerine kayıtsız kalmış aynı zamanda terörle mücadelede başvuru eylemleri insan haklarına aykırı olduğu gerekçesiyle eleştirerek müdahaleci bir tavır sergilemiştir. Uluslararası konjonktürü ve tehdit algısını değiştiren, ABD'nin dış politikada saldırgan bir tutum benimsemesine neden olan ve dış politika önceliğini değiştiren 11 Eylül saldırısından sonra terörle mücadele de diplomasi seçeneğini de kullanan ABD, 2002 yılında ulusal güvenlik strateji belgesini açıklayarak terörün sadece kendisi için değil dost ülkeler içinde tehdit olduğunu açıklayan belge terörle mücadelede işbirliğine atıfta bulunarak oluşturulacak olan ittifaka destek arayışını dile getirmiştir (Çevik, 2008). 1 yıl sonra yayınlanan ulusal güvenlik ve strateji belgesinde, *"Küresel ölçekte teröristlere karşı savaş, belirsiz bir süre için küresel bir girişimdir. Amerika, teröre karşı savaşta yardımımıza ihtiyaç duyan ulusları asiste edecek/destekleyecektir"* (The white house, 2001). Yer alan ifadeler ile terörü

devletlerin iç meselesi olarak görme yaklaşımından uzaklaştığı görülse de ABD'nin ittifak arayışında önemli soru işareti karşısına çıkmaktaydı. Terörle mücadelede ABD safında yer almak isteyen devletler ortak bir terör söylemi geliştirirken bir yandan da ABD'den maddi destek almak için beklenti içerisinde olmasındır.

Ulusal güvenlik ve strateji belgesi ABD'nin politika eylemlerinin bir aynasıdır. ABD her ne kadar terörle mücadelede askeri üs ve lojistik imkanlar için diğer ülkelerle işbirliğini geliştirmeyi amaçlanmış ve uluslararası kamuoyunun desteğiyle hareket etme gayesinde olduğunu ifade etmişse de ulusal güvenlik ve strateji belgesinde önceliğini belirtmiştir;

“Tehdidi sınırlarımıza ulaşmadan önce belirleyip yok ederek Amerika Birleşik Devletleri'ni, Amerikan halkını ve yurtiçinde ve yurtdışındaki çıkarlarımızı savunmak. Amerika Birleşik Devletleri sürekli olarak uluslararası toplumun desteğini almak için çaba gösterecek olsa da harekete geçmekte tereddüt etmeyeceğiz. Tek başına gerekirse bu tür teröristlere karşı önleyici hareket ederek meşru müdafaa hakkımızı kullanacağız” (The white house, 2002).

Soğuk savaş döneminde izlenen caydırıcılık politikası teröre karşı yetersiz kalmış ve Başkan Bush döneminde önleyici ve erken müdahaleci dış politika yaklaşımı benimsenmiştir (Çevik, 2008). ABD'nin Irak ve Afganistan müdahalesi önleyici diplomasinin örnekleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

11 Eylül saldırısı ABD'nin kurumlar arasındaki iletişimsizliğinden de kaynaklandığı düşünülmektedir. 4 uçağın El Kaide militanları tarafından kaçırılarak hem dünya ticaret bankasının hem de savunma bakanlığının hedef alınması FBI ve CIA'nın edindikleri bilgilerin analiz edilerek kurumlar arasında paylaşılmasındaki kopukluk istihbaratın etkili bir şekilde çalışmadığını göstermektedir.

11 Eylül saldırısından sonra alınan iç tedbirler kapsamında Vatanseverlik Kanunu yürürlüğe girmiş ve terör eylemlerinin daha doğmadan boğulması, terör örgütüne üye olanların hızlı şekilde tespit edilerek yargılamasının önü açılmıştır. Vatanseverlik kanunu ile getirilen uygulamalar, suçlu suçsuz fark etmeksizin tüm vatandaşların telefonlarının dinlenmesi, e- maillerinin kontrol edilmesi, ev sahibinden izinsiz evlerinin aranması ülke içerisinde hoşnutsuzluğa neden olmaya başlamıştır. Demokrasi söylemleri yerini şüphencilığe bıraktığı sırada suçlu kanıtlanmadan işkence

yöntemiyle şüphelilerin sorgulanması kamuoyunu harekete geçirmiştir (Hook & Spanier, 2021).

Vatanseverlik yasası beraberinde, ABD içerisinde yaşayan Müslüman kimliğine sahip insanlara karşı da ayrımcılığı körüklemeye başlamıştır. 2006 yılında BM savaş suçlularının işkenceye maruz kalması yerine sorgulanmasını kararını vermiş ancak dönemin ABD başkanı Bush bu durumu kabul etmemiştir. Terörle mücadelede işbirliğini temellendirerek güçlendirmek isteyen Bush diğer taraftan da meşru müdafaa hakkının gizli olduğunu dile getirerek önleyici müdahale ilkesine dayanarak tek taraflı politikalar izlemiştir. Sadece askeri güç kullanarak El kaideyle mücadele etmeyen ABD aynı zamanda terör örgütünün finansman kaynağı da kesmek için birtakım uygulamalar yürütmüş ve FBI ile birlikte banka hesapları incelenerek ABD’de yaşayan Müslümanları ailelerine para gönderdiği ‘hawala’ sisteminde terör örgütlerinin uyuşturucu ve silah kaçakçılığıyla kara para akladığını tespit ederek önlemler almıştır. Hem askeri güçle hem de finansal kaynakların kesilmesiyle zayıflatılması amaçlanan El Kaide’nin, lideri Usama Bin Ladin’in yakalanması içinde operasyonlar yürütmüştür (Çevik, 2008). Vatanseverlik yasasıyla birlikte uygulanmaya başlayan İstihbarat reformu, ülke içerisinde yaşanan şüpheliğin artması, akabinde 2008 yılında ekonomik krizde patlat vermesi ve yüzlerce ABD’li vatandaşın hem işsiz hem de evsiz kalması, ABD başkanı Bush’un oylarında düşüşe neden olmuştur. İbre yenilenme çağrısı yapan Başkan adayı Obama’ya kaymış ve Barrack Obama seçimi kazanmıştır. Bush’un aksine çok taraflılık ilkesini benimseyen ABD devlet başkanı Obama, mali krizin etkilerini azaltmak ve özgürlüğe ket vuran vatanseverlik yasasının getirmiş olduğu şüpheli havayı dağıtmak amacıyla önceliğini iç politikaya yöneltmiştir. Dış politikada terörle mücadelede gerçekleştirilen Irak ve Afganistan müdahalesi, ülke dışında bulunan askerler mali sorumluluğu daha da arttırmıştı. Dış politikada sorumluluğun paylaşılması ve çok taraflılık ilkesini benimseyen Obama çatışmalara doğrudan müdahalesi olmadan daha az maliyetli bir stratejiyle Bush dönemindeki hezimetleri daha az maliyetle atlattığını düşünmüştür (Hook & Spanier, 2021).

Yeniden mevzilenmeyi Grand strateji olarak benimseyen Obama yönetimi denizasıırı operasyonlara gönderilen ABD askerlerini geri çekmiş ve askeri güç

kullanımını kısa vadeli çatışmalar ve silahlı insansız hava araçlarının kullanımı olarak sınırlandırmıştır (Özdemir, 2018).

Dış politikada Usame Bin Ladin'in yakalanması için harekete geçen Obama, *“Başkanlık görevine gelmeden kısa süre sonra, CIA Direktörü Leon Panetta'ya, El Kaide'ye karşı savaşımızda Bin Ladin'in öldürülmesi ya da ele geçirilmesini baş önceliğimiz yapması talimatını verdim”* (Cumhuriyet, 2011). Sözlerinden kısa süre sonra terörle mücadelede İnsansız Hava Araçlarını (İHA) kullanarak 2 Mayıs 2011 tarihinde Bin Ladin öldürüldüğünü açıklamıştır (Hook & Spanier, 2021). Ancak İslam'ın radikalleştirilerek cihat anlayışını tüm dünyaya yayma gayesi olan örgüt için liderlik sadece temsili bir makam olmasından mütevellit bir liderin ölmesi cihat anlayışının benimsenmesi ve bu yönde eylemlerde bulunulmasının önünde bir engel olmayacağı (Çevik, 2008) için ABD başkanı Obama; *“Ancak onun (Usame Bin Ladin) ölümü, çabalarımızın sonu anlamına gelmiyor. Hem yurt içinde hem de dışarıda teyakkuz halinde olmalıyız ve olacağız”* (Cumhuriyet, 2011). Açıklamasıyla terörle savaşın bitmediğinin ivedi şekilde devam edeceğinin altını çizmiştir.

Bush'tan devraldığı Ortadoğu mirasıyla öncelikli olarak Obama yönetimi, ABD ile ilişkileri zayıflayan devletlerle ilişkilerini düzeltmek istediğini belirtmiş ve Kahire üniversitesindeki yapmış olduğu konuşmasında İslam'la savaşının olmadığını cihat anlayışı içerisinde radikal örgütlerle savaşının devam edeceğini ifade etmiştir.

“Amerika ile İslam dünyası birbirinden ayrı değildir ve bir yarış içinde olmalarına da gerek yoktur. Ankara'da Amerika'nın İslam ile asla savaşta olmayacağını açıkça vurguladım. Bununla beraber güvenliğimize büyük bir tehdit oluşturan şiddet ve aşırılık yanlılarıyla mücadeleye durmaksızın devam edeceğiz. Çünkü biz tüm dinlerden tüm insanların karşı çıktığı bir şeye karşı çıkıyoruz: Masum erkek, kadın ve çocukların öldürülmesine. Ve Başkan olarak benim temel görevim, Amerikan halkını korumaktır” (BBC, 2009).

3. 2011-2013 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE VE AMERİKA’NIN SURIYE POLİTİKASI

Baba Hafız Esad’ın Suriye yönetimine geçtikten sonra çoğunluğu Sünni olan nüfusun aksine Şialardan oluşan bir yönetim anlayışını benimsemesi ve mevcut yönetimin kendi mezhebi dışında kalan Sünni kesime karşı kötü davranması uzun soluklu mezhep çatışmalarının fitilini ateşlemiştir (Hook & Spanier, 2021).

Tunus’ta bir seyyar satıcı gencin zabıtarlar tarafından tezgahına el konulması sonucu kendisini yakmasıyla 2010 yılında başlayan protestolar Arap Baharı olarak adlandırılmıştır. Arap baharı ile halklarının reform taleplerine, iyi yaşam koşullarına karşılık vermeyen Tunus, Mısır ve Libya gibi ülkelerde yönetimler halk ayaklanmaları neticesinde değişmiştir. Demokratik olmayan uygulamaları, baskıcı rejimi ve yoksulluğun artarak devam ettiği Suriye’ye kadar yayılan protestoları, Suriye Devlet başkanı Esad genel geçer bir durum olarak görmüş ve kendisini başarılı bir lider olarak gördüğü için bunun bir sınav olduğunu ve halkının bu sınavı atlatacağını ifade etmiştir. Ancak sonuç beklediği gibi olmamış ve Baba Esad yönetiminden beri süre gelen mezhep çatışmaları, eşitlik ilkesi anlayışından uzak bir yönetim anlayışı, halkın sosyo-ekonomik durumu sonucunda artan gösterilere şiddetle karşılık veren, reform taleplerini yanıtsız bırakan Esad rejimine karşı Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) gibi silahlı güçler mücadelelerini sürdürmüştür. ÖSO’yu terörist ilan eden Esad, Türkiye gibi ÖSO’na destek veren ülkeleri de terörü destekleme suçlamış ve ülke içerisindeki mezhepsel çatışmaları da lehine çevirerek kaotik ortamı daha da tetiklemiştir (Çoban, 2022).

Türkiye’de seçimleri kazanan AK Parti iktidarı dış politikada komşularla sıfır sorun politikasını benimsemiş ve Ortadoğu’da düzen kurucu bir rol üstlenmiştir.

Suriye’nin PKK terör örgütüne vermiş olduğu destek ile 1946 yılından itibaren gerginleşen Şam-Ankara ilişkisi çıkmaza girmiş, Türkiye’nin Suriye’ye karşı güvenlik temelli dış politika benimsemesini mecbur kılmıştır. 1998 yılında imzalanan Adana mutabakatıyla iki ülke arasındaki ekonomik, siyasi ve askeri sorunların aşamalı olarak çözülmesi ve teröre karşı ortak mücadele edilmesi kararlaştırılarak Türkiye- Suriye ilişkilerinde diyalogun geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Güvenlik

temelli dış politika işbirliği temelli dış politikaya evrilmiş ancak bu olumlu hava Arap baharına kadar sürmüştür (Erdağ, 2018).

Esad rejiminin şiddetine karşılık Obama yönetimi Suriye'ye doğrudan müdahale seçeneğinden kaçınarak halkın demokratik taleplerini desteklediklerini ifade ederek Türkiye ile birlikte ortak söylem geliştirmiştir.

ABD Başkanı Obama değişimin takipçisi olacaklarını ve bu yolda Suriye hükümetinin de değişim yanlısı adımlar atması gerektiğini ifade ederek, *“Esad artık bir seçim yapmalı. Ya dönüşüme öncülük eder ya da yoldan çekilir. Suriye hükümeti, göstericilere ateş açmayı bırakıp, barışçıl gösterilere izin vermeli ve siyasi tutukluları serbest bırakmalı”* (İHA, 2011).

Obama yönetimi Esad rejiminin reform çağrılarını dikkate alacağını umuyordu ancak Esad yandaşları Temmuz 2011'de Fransa ve Amerika büyükelçiliklerine saldırı düzenleyince Obama yönetimi söylemlerini sertleştirdi (Kurt V. , 2016).

Amerika Dışişleri Bakanı Clinton, *“Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad meşruluğunu yitirmiştir. Esad rejiminin devam etmesi Washington'ın çıkarlarına hizmet etmeyecektir. Beşar Esad vazgeçilmez biri olmamakla birlikte iktidarda kalması için Washington hiçbir çaba göstermeyecektir”* (BBC, 2011).

Açıklamasının ardından Suriyeli muhaliflerle görüşmeye başlayan Obama yönetimi, Esad'ın indirilmesi, yaptırımların artarak devam etmesi yönündeki taleplerini kabul etti (Kurt V. , 2016).

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Suriyeli muhaliflerin taleplerini Amerika ile savunduklarını belirtmiştir. *“Suriye halkının dile getirdiği talepler konusunda Türkiye'yle Amerika'nın ortak bir pozisyonu var. Çünkü bunlar bizimde savunduğumuz değerler”* (Davutoğlu, 2012).

Halkın demokrasi, özgürlük ve eşitlik taleplerine kayıtsız kalan Esad'a hitaben Türkiye Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün kaleme almış olduğu mektupta, *“Bir gün geriye baktığınızda yaptıklarınızın çok geç ve çok az kaldığı şeklinde hayıflandığınızı görmek istemem”* (Cumhuriyet, 2011). Sözleriyle, Esad'ın değişime karşı savrulan bir lider yerine değişimi yönlendiren bir lider olması gerektiğinin altını çizmiştir.

Esad rejiminin değişim yanlısı adımlar atmak yerine şiddetini arttırmasına karşın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan;

“Artık sabrın son anlarına geldik. Dışışleri Bakanı’nı Suriye’ye gönderiyorum. Bu görüşmelerle mesajlarımız kendilerine net şekilde iletilecektir. Bundan sonraki süreç verilecek cevaba ve uygulamaya göre şekillenecektir. Suriye konusunu bir dış mesele olarak görmüyoruz. Bizim Suriye ile 850 km’lik sınırimız var. Dolayısıyla orada olup bitenlere seyirci kalamayız” (Ahaber, 2011).

Açıklamasının ardında Dışışleri bakanı Ahmet Davutoğlu, Suriye’ye giderek Suriye Devlet başkanı Esad ile 6 saat süren görüşme sağlamış ve Esad’a sivillere yönelik şiddetin bir an önce durdurulması gerektiğini ifade etmiştir.

ABD Dışışleri Bakanı Hillary Clinton’ın, *“Suriye’ye siyasi ve ekonomik destek veren ülkelerin doğru tarafı desteklemeleri gerekmektedir. Devlet Başkanı Beşar Esad’a baskıyı arttırmak için yoğun diplomatik girişimlerde bulunuyoruz”* (Ntv, 2012). Açıklamalarından ABD’nin Suriye krizinde diplomasi seçeneğini kullanarak Obama’nın Grand stratejine uygun hareket edildiği gözlemlenmektedir. Obama yönetimi rejimin giderek arttırdığı şiddetine karşın doğrudan müdahaleden kaçınarak Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve Arap Birliği ile etkili bir karar almayı ve rejime karşı yaptırım uygulanması seçeneğine yönelmiştir. Uluslararası kamuoyunun baskısıyla değişim vaatlerinde bulunan Esad, BM’de Rusya ve Çin’in Suriye’ye yönelik yaptırım kararını veto etmesiyle birlikte Esad değişim vaatlerini yerine getirmemiştir (Çoban, 2022).

ABD Dışışleri Bakanı Hillary Clinton;

“Esad sistematik olarak temel talepleri çiğnedi. Gözaltındakilerin tümünü serbest bırakmadı. Gazetecilere ve Arap Birliği gözlemcilerine serbestçe çalışma izni vermedi. Humus gibi kentlerde sivillere yönelik şiddeti daha da arttırdı. Esad şimdilik değişimi erteleyebilir ama halkının meşru haklarını sonsuza kadar ihlal edemez” (VOA, 2011).

Açıklamasıyla değişim vaatlerini yerine getirmeyen Esad’ın şiddetle baskılamaya çalıştığı halkına karşın uzun süre devam edemeyeceğinin altını çizmiştir. Esad değişimden yana olmalı söylemleri ABD yönetimi tarafından Esad artık gitmeli söylemine evrilmiştir.

Dışişleri Bakanı Clinton, “*ABD, Esad’a tek başına git derse bu haber olmaz. Eğer Türkiye derse, Suudi Arabistan kralı Abdullah derse o zaman Esad’ın bunları dikkate almaması mümkün değil*” (Habertürk, 2011).

ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden; “*Esad rejimi sadece ülkesinde değil aynı zamanda bölgede de istikrarsızlık ve mezhep çatışması tehlikesinin kaynağıdır. Öncelikli amaç Şam yönetiminin kendi halkını öldürmesini engellemek ve Esad’ın iktidardan inmesini sağlamak*” (Aljazeera Turk, 2011).

ABD Başkanı Obama, “*Suriye’nin geleceği Suriyeliler tarafından belirlenmesi gerektiğini savunduk. Suriye halkının geleceği için artık Esad’ın çekilme zamanı gelmiştir*” (BBC, 2011).

ABD kendi içerisinde çok sesli ve işbirliğine dayalı Suriye söylemi geliştirmiştir. ABD Başkanı Obama ve yönetimi hem Grand stratejisi gereği tek taraflı müdahaleden kaçınmış hem de ulusun kendi kaderini tayin edebileceği (*Self determination*) ilkesini savunmuştur.

Suriye krizinin patlak verdiği 2011 yılı ABD ve Türkiye kanadında Esad’ın eylemlerine yönelik aktif bir dış politika izlemeden söylem geliştirmesiyle geçmiştir. Suriye politikasına yönelik aktif bir dış politikası olmayan ABD yönetimi aynı zamanda maddi sorumluluktan da kaçınmış ve kademeli olarak Esad’a karşı söylemlerini sertleştirmekle yetinmiştir. Türkiye Suriye krizinde diyalog yolunu tercih etmiş ve Esad ile görüşmeler sağlamış ancak 2000’li yıllarda Şam- Ankara arasında gerçekleştirilen işbirliği temelli dış politika Esad rejimin demokratik reform taleplerine yanıtız kalması sonucunda Başbakan Erdoğan;

“*Suriye’deki uygulamayı şu anda bir diktatör uygulaması olarak görüyoruz. Suriye’de ölenler düşman değil, Suriye’nin öz evlatlarıdır. Bu mevcut yönetim artık Suriye’yi idare eder durumda değildir, şu anda elindeki silahlarla ayakta durmaya çalışan bir rejim ortadadır. Hangi ülke olursa olsun eğer rejimi destekliyorsa buna ortakır*” (Milliyet, 2011).

Şam-Ankara arasındaki diplomasi seçeneği sonuç vermemiş ve Türkiye, muhalif gruplara destek vererek Suriye yönetiminde etkin olabilmesi için öncülük etmiş ve muhalif grupların toplantılarını gerçekleştirmesi içinde ev sahipliği yapmıştır.

Dışışleri Bakanı Davutoğlu, Türkiye'nin Suriye politikasındaki seçenekleri ve izledikleri yolu şu sözlerle özetlemiştir;

“Türkiye olarak Suriye'deki zulme karşı bir tavır alıyoruz. Ortadoğu'daki bu politikamızdan vazgemeyiz. Suriye konusunda uygulanacak üç politika var: birincisi, statüko adına Esad'ın yanında olmak. İkincisi, Suriye'de yaşananlarla ilgilenmemek. Üçüncüsü ise bizim yürüttüğümüz politika yani Esad'la ilişkimizi yürütemediğimiz için halkın yanında olmak. Biz diplomasinin bütün imkanlarını Suriye'de kullandık. Krizle ilgili batı dünyasıyla birçok kez görüştük ve formüller geliştirdik. Ama Suriye yönetimi bu formüllere imkân tanımadı. Esad babasının yolunu tercih edince bizde saydığımız üç politikadan birine karar verdik. Kendi halkına zulüm yapmaya karar verince biz Suriye'nin geleceğine yatırım yapmaya karar verdik” (NTV, 2012).

Amerika Dışışleri Bakanı Clinton ise; Esad sonrası düzen için açıklamalarda bulunarak Türkiye ile hem fikir olduklarını belirtmiştir.

“Esad zulüm ve ikiyüzlülüğünü ikiye katlamıştır. Uluslararası toplum artık ‘Esad sonrası Suriye’ üzerinde planlar yapması gerekmektedir. Artık Esad'la barışçı, demokratik Suriye olmaz. Geçiş sürecinin gerçekleşmesi için Esad'ın tam yetki devri şart olmakla birlikte temsili geçiş dönemi hükümeti kurularak özgür seçimlere gidilmesi gerekmektedir” (VOA, 2012).

Obama yönetimi ve muhalefet, rejim değişikliğinin nasıl olacağı konusunda belirsizlikleri içerisinde barındırmaktaydı. Bu süreçte Obama yönetiminin iki seçeneği karşımıza çıkmaktadır. Ya Suriye rejimine karşı askeri bir koalisyon kurarak süreci ilerletecekti ya da bir yandan Suriyeli muhaliflerin dahil olduğu eğit- donat programını finanse ederek bir yandan da Esad'ın uluslararası arenada destek bulmasını engelleyerek geçiş sürecini destekleyecekti. Ancak yenilik çağrısıyla başkanlık seçimlerini kazanan Obama'nın askeri seçeneğe doğrudan yönelmesi hem ABD içerisinde etkilerinin hala sürdüğü ekonomik kriz hem de bölgeye gönderilen askerlerin maliyeti dış politika seçeneklerini kısıtlamakta ve kendi Grand stratejisiyle çelişmektedir. Obama ikinci seçeneği değerlendirerek Suriye muhalefetini destekleyerek uluslararası arenada yasallık kazandırmak amacıyla Tunus'ta ve İstanbul'da toplantılar düzenleyen ‘Suriye halkının dostlar grubu’ kuruluşuna destek vermiştir (Kurt V. , 2016).

ABD Dışışleri Bakanı Clinton, Esad'ın maddi kaynaklarının kesilmesi için Suriye'nin Dostlarına seslenerek; *“Beşar Esad rejimini sonlandırmak için birlikte*

çalışmaya davet ediyorum. Bölgesel ve ulusal yaptırımların arttırılması, Esad rejiminin savaş makinasını ayakta tutan mali kaynakların kurutulması ve silah sevkinin durdurulması gerekmektedir” (VOA, 2012).

Türkiye ve Amerika, Suriye'nin geleceğinde Esad'ın olmadığı konusunda hem fikir iken bu durum Esad rejimi ile Türkiye arasındaki mevcut sorunlara bir yenisinin daha eklemesine neden olmuş ve ilişkileri kopma noktasına gelmiştir. Haziran 2012 yılında Hatay'dan kalkan Türk uçağının Suriye hava sahasını ihlal ettiği gerekçesiyle düşürülmesi üzerine (CNN, 2018) Türkiye angajman kurallarını değiştirerek Suriye tarafından sınıra yaklaşan her unsuru tehdit olarak algılayacağını belirtmiştir.

ABD Dışişleri Bakanı Clinton, Suriye tarafından düşürülen Türk jetinin araştırılacağını ve Türkiye ile yakın temasta bulunacaklarını belirterek, *“Bu küstahça saldırıyı en sert şekilde kınıyoruz. Esad rejimini sorumlu tutmak konusunda Türkiye ve müttefiklerle birlikte hareket edecek”* (Ensonhaber, 2016).

Değişen angajman kuralları, Esad rejiminin şiddetinden dolayı ölen sivil halk, bölgeye insani yardımın ulaştırılmasında yaşanan zorluklar, bölgede yaşanan tahribat sonucunda yerlerinden edilen sivil halk ve bunun doğurduğu göç sorununun yanı sıra Esad rejiminin kimyasal silah denemeleri neticesinde Suriye krizi öngörülemez bir hal almaya hız kesmeden devam etmiştir.

ABD Başkanı Obama, Esad rejiminin kimyasal silah kullanma tehdidine ilişkin, *“Bugün Esad ve onun komutası altındakilere şunu açıkça belirtmek istiyorum ki dünyanın gözü üzerinizde, kimyasal silahların kullanımı tümüyle kabul edilemez. Kimyasal silahların yer değiştirmesi ya da kullanılması bizim için kırmızı çizgidir ve hesapları değiştirir”* (BBC, 2012).

İfadesiyle Suriye'ye yönelik olası bir askeri operasyonu akıllara getiren ABD Başkanı Obama, uluslararası arenada dikkatleri kendisine çekmiştir.

Suriye'ye yönelik olası bir askeri operasyona karşı hazır olduklarını Savunma Bakanı Chuck Hagel belirterek *“Başkan Obama saldırı kararı verirse, hangi seçeneği tercih ederse ona uygun emirleri yerine getirmek üzere güçlerimizi konuşlandırdık”* (BBC, 2013).

Başkan Obama, Suriye'ye yönelik askeri operasyon konusundaki çekincelerini ifade ederek;

“Suriye'de yaşanan bir trajedi var ve daha önce Esad'ın görevi bırakması ve ülkedeki bütün grupları kapsayıcı bir geçiş hükümeti kurulması gerektiğini söylemişim. Bununla beraber, doğrudan bir askeri müdahale, Suriye'deki iç savaşa dahil olma, mevcut durumun düzeltilmesine yardımcı olmaz. Bu yüzden, diplomatik açıdan yoğun çaba sarf etsek de (askeri müdahale konusunda) ihtiyatlı davranıyoruz. Kimyasal silah saldırısını Suriye rejiminin gerçekleştirdiğini tespit ettik. O halde, bunun uluslararası boyutta sonuçları olacaktır. Müttefiklerimizle istişare ediyoruz, uluslararası toplumla istişare ediyoruz. Suriye'de sonu belli olmayan bir savaş çıkmasını istemem fakat kimyasal silahlar gibi, ABD'yi de tehdit edebilecek silahları kullanarak uluslararası kuralları ihlal eden ülkelerin, yaptıklarından sorumlu tutulduğundan emin olmalıyız” (Yenigün, 2013).

Suriye'ye yönelik askeri operasyon kararını vermesi için kongreye sorumluluğu bırakan Obama, aktif bir Suriye politikası benimseyememesi, söylemlerinin eylemleriyle uyuşmaması ve inandırıcılığının olmaması gibi ifadelerle hem muhalefet kanadından eleştirilmesine neden olmuştur.

Obama tüm bu söylemlere ve eleştirilere karşılık verircesine Suriye'ye yönelik bir askeri operasyon fikrinin gündemde olduğunu ucu açık kelimelerle ifade etmiştir.

“ABD'nin Suriye'de rejim hedeflerine yönelik askeri eylemde bulunması gerektiğine karar verdim. Bu, ucu açık bir müdahale olmayacak, Amerikan askeri karaya ayak basmayacak. Aksine, sınırlı kapsam ve süreye sahip olacak. Suriye rejimini kimyasal silah kullanmalarına karşı sorumlu tutacağımız yönünde inancım tam” (Saldırı için kongre onayı beklenecek, 2013).

ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, askeri operasyonun rafa kaldırılması için şart koyarak Esad rejimine seslenmiştir. *“Suriye Devlet Başkanı Esad bir hafta içinde tüm kimyasal silahlarını uluslararası topluma teslim ederse bir müdahaleyi engelleyebilir” (Hürriyet, 2013).*

Suriye'ye yönelik askeri harekât fikrine karşı Rusya'nın müdahalesi ile Esad ile ABD arasında diyalogu sağlayarak anlaşmaya gidilmiş ve BM'nin kararı ile kimyasal silahların imhasını duyuran Esad'ın bu tavrı ABD tarafından olumlu karşılanmıştır (Kurt V. , 2016).

ABD Dışışleri Bakanı Kerry; “*BM kararının kabulünden sadece bir hafta sonra bazı kimyasal silahların imhasına başlanması fazlasıyla önemli. Açık konuşacağım, Suriye rejimi bunun için övgüyü hak ediyor. Bu iyi bir başlangıç ve biz iyi bir başlangıcı memnuniyetle karşılıyorz*” (Hürriyet, 2013).

Bu bölümde 2011-2013 yılları arasında Arap baharının, Suriye’ye yansıyan etkileri ve artan gösteriler karşısında Esad rejiminin tutumu ve bu tutum karşısında Türkiye ve Amerika’nın nasıl konumlandığına değinilmiştir. Suriye’de yaşanan ayaklanmalara karşı ABD Başkanı Obama’nın etkili bir dış politika benimseyememiş olması, Esad rejimine karşı etkili bir çözüm bulamamış olması ve Suriye’deki olayların akışına göre tavır alması ABD’nin çelişkilerini ortaya koymaktadır. Kimyasal silah kullanımının bedelinin ağır olacağını ifade ederek durumu sadece siyasal bir çözüme indirgemesi ve barışçıl gösterilere şiddetli karşılık veren Esad yönetiminin sadece iktidardan uzaklaşması gerektiğini ifade ederken hangi eylemle bu söylemi destekleyeceği havada kalmıştır. Diğer bir çelişki ise Bush’tan devralmış olduğu yükümlülük ile az maliyetli, işbirliğine ve yumuşak güce dayalı bir dış politika benimsemesinden kaynaklı Esad rejimine karşı ortaya koymuş olduğu söylemlerde net ve açık bir tavır benimseyememesi olmuştur (Kurt V. , 2016).

Türkiye ise Ortadoğu’ya yönelik dış politikasını Dışışleri bakanı Ahmet Davutoğlu öncülüğünde yeniden yapılandırmış ve Arap baharının otoriter rejimler üzerindeki değişim rüzgarlarını lehine çevirerek siyasal İslam anlayışı çerçevesinde, değişen rejimlerin yerine kendi ideolojisine yakın yönetimlerin gelmesini desteklemiştir (Gözen, 2012).

Dönemin Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu’nun stratejik derinlik kitabında değindiği ‘İhvan’ anlayışı ile Ortadoğu’ya modellik ettiği ve Osmanlı döneminin mirasını canlandırma gayesi ile ideolojik olarak yakınlık duyduğu devletleri değil aynı zamanda devlet dışı aktörleri de desteklemiştir. Arap baharının sıçradığı ve mevcut yönetimi değiştirdiği Mısır’da Müslüman kardeşleri desteklemiş ve geliştirmiş olduğu diyalogla Müslüman kardeşlerin Mısır yönetimindeki Mübarek rejimine karşın iktidara gelmesinde öncülük etmiştir (Korgun, 2020).

Mısır’daki Mübarek hanedanının gösteriler karşısındaki sert tavrına karşılık ABD Devlet Başkanı Obama yönetiminin Suriye ve Kuzey Afrika’da başlayan

ayaklanmalarda etkin bir dış politikasının olmaması Mısır özelinde de karşımıza çıkmaktadır. Mısır'a sıçrayan gösterilerde ilk olarak Obama yönetimi mevcut statükoyu destekleyen bir tavır sergilemiştir. ABD'nin demokratik tavrı ve söylemleriyle bağdaşmayan Mısır, otokratik bir iktidar yapısına sahip olmasına karşı Mübarek rejimine finansal destek sağlayarak Washington'ın beklentisi olan ülke içerisindeki İslamcı hareketleri bastırılmasında yana eylem göstermiştir. Mısır'ı finansal ve askeri olarak destekleyen Obama yönetimi, Mısır'ı kendi eksenine alarak hem terörle mücadelede hem de Arap-İsrail ilişkilerindeki düzenin bozulmaması için çaba göstermiştir. Ancak Mübarek rejiminin göstericiler karşısında güç kaybetmesiyle söylem olarak taraf değiştiren Obama, göstericilerden yana tavır sergilemiş ve sistemli bir geçişin olması gerektiğini savunmuştur. ABD Başkanı Obama 2011 yılı mayıs ayında yapmış olduğu konuşmasında değişim yanlısı olan her ulusa destek vereceğini açıklamıştır. *“Hem dostlarımıza hem de düşmanlarımıza mesaj veriyoruz. Eğer reform yapma riskini alırsanız ABD'nin tam desteğini arkanızda bulursunuz. Maddi desteğe Mısır ve Tunus'tan başlayacağız”* (Hürriyet, 2011).

Mübarek rejiminin iktidardan inmesiyle yönetime gelen ordu halkın demokratik taleplerine karşılık vermekte zorlanınca kaotik bir ortamda yapılan seçimler sonucunda ideolojik olarak Müslüman kardeşlerle yakınlığıyla bilinen Mursi'nin iktidara gelmesi ABD'nin çıkarlarının zıddına Siyasal İslam görüşünü benimseyen ve kendi değer yargılarıyla hareket eden yeni Mısır hükümeti ABD'yi rahatsız etmiştir. ABD siyasal olarak etkili olan Mısır ordusuna bu süreçte destek vermeye devam etmiştir (Özdemir, 2018).

Türkiye'de ise Mısır'daki rejim değişikliği sevinçle karşılanmış ve Türkiye'nin yükselen beklentisi ile ideolojik olarak yakınlık duyduğu devlet ve devlet dışı aktörlere vermiş olduğu destek Mısır'da hayat bulmuştur. Bu tavrını, Mısır'da iktidara gelen Mursi'ye karşı ordunun gerçekleştireceği darbe sonucunda 1 yıl sonra görevinden uzaklaştırılacağından habersiz, Suriye rejimine karşı da benimsemiştir. Müslüman kardeşler Suriye ve Mısır siyasetinde oldukça etkiliyken sadece Mısır'da 2 milyona yakın takipçisi varken Baas iktidarı tarafından 1964 yılında yasaklanınca silahlanan ve suikast girişimlerinde bulunan Müslüman kardeşler örgütüyle Suriye rejimi mücadele etmiştir. Suriye hükümeti ile siyasal geçmişi sorunlu olan Müslüman kardeşler örgütünü Türkiye, Suriye'de kurulacak olan geçici hükümetin bir parçası olması

gerektiği yönünde ısrarcı davranmış bunun üzerine Suriye Dışışleri Bakanı Velid Muallim ise; *“Biz, Davutoğlu’nun tıpkı mısırdada olduğu gibi Müslüman kardeşlerin iktidara alınmasına dair isteğini reddettik. Türk hükümeti o günden bu yana bize düşmanlık ediyor. Ama ben onlara şunu söylüyorum; Terörizm, onu destekleyenleri yakar”* (Sputnik Türkiye, 2015).

İfadeleriyle Müslüman kardeşler örgütünü, Türkiye’nin PKK/PYD’ yi adlandırdığı gibi terör örgütü olarak adlandırmış ve yönetimlerine karışılmamasını savunmuştur (Korgun, 2020).

Suriye ile diyalog yollarının kapanması, Esad rejiminin artan şiddeti, ülkenin güneyinde oluşan otorite boşluğundan PKK’nın faydalanarak Türkiye’nin ulusal güvenlik endişesinin artırması sonucunda Suriye’ye yönelik askerî harekât fikri gündeme gelmiştir. NATO’nun 4. Maddesine¹ dayanarak Türkiye uluslararası kamuoyunda destek ararken 2013 yılında terör örgütü İŞİD’inde Suriye de faal olması ile birlikte ABD’nin değişen tehdit algısı sıralamasında önceliğini Esad rejiminin indirilmesinden, İŞİD’le mücadeleye kaydırmış ve sahada ‘yerel ortaklarımız’ diye aktardığı PKK/PYD’yi destekleyerek İŞİD’le mücadelesinde devam ederken Türkiye’nin güvenlik endişelerini dikkate almayarak mevcut Türk-Amerikan ilişkilerinin de gerilmeye başlamasına neden olmuştur (Erdağ, 2018).

¹ Taraflardan herhangi biri, taraflardan birinin toprak bütünlüğü, siyasi bağımsızlığı ya da güvenliğinin tehdit edildiğini düşündüğu zaman, tüm taraflar birlikte danışmalarda bulunacaklardır.

4. 2013-2015 YILLARI ARASINDA AMERİKA’NIN DEĞİŞEN ÖNCELİĞİ VE TÜRKİYE İLİŞKİSİ

ABD’nin Siyasal İslam ideolojisine karşı benimsemiş olduğu karşı tavrı Sovyetler Birliğine kadar dayanmaktadır. SSCB’nin Afganistan’ı işgal ettiğinde ABD mücahitleri desteklemiş ve yeşil kuşak projesiyle kurulan medreselerde örgütlenen mücahitler, dini temelli duygular etrafında birleşerek Sovyetlere karşı mücadele etmiştir. ABD’nin de vermiş olduğu destekle aşırıcılığa giderek ‘cihat için savaş’ anlayışında birleşerek kendi ideolojilerini dünyaya yaymak için saldırılarda bulunmuşlardır. Bu saldırılardan biri de 9/11 saldırısıdır. Motivasyon kaynağını dini temellerden alan İŞİD’e karşı, ABD terörle mücadelesine yeni bir boyut kazandırmış ve dönemin başkanı Bush, Afganistan’a girerek orada konuşlanan militanların ülke dışına yayılmasına neden olmuştur. Mart 2003’te Irak’a müdahale gerçekleştiren Bush, yakalanan savaş suçlularını cezalandırmak için kamplar kurmuş ve orada sorgulanmalarını sağlamıştır. Öyle ki ABD’nin Irak müdahalesinden sonra Saddam Hüseyin’in yerine kurulan geçici koalisyon hükümeti orduyu Baas rejiminden arındırarak Sünni-Şia mezhep çatışmalarını daha da körüklemiş ve ordudan sürgün edilen deneyimli askerler ya İŞİD’e ya da diğer terör gruplarına katılmıştır. ABD’nin savaş suçlularını cezalandırmak için kurduğu kamplarda İŞİD’in ideolojisini yaymak için bir fırsat olarak değerlendirilmiş hatta Basra körfezinin yakınlarında kurulan Bucca kampında örgütün lideri Bağdadi ve diğer liderler uzun yıllarını bu kampta geçirerek ideolojilerini anlatma fırsatı bulmuşlardır. İŞİD’in güçlenerek ortaya çıkışında çoğu kaynak ABD’nin sorumlu olduğunu ifade etmektedir (Kurt S. , 2019).

ABD’nin Irak bölgesini istikrarsızlaştırması, beraberinde gelen mezhep çatışmaları İŞİD’in kendi ideolojisini yaymak için gerekli olan savaşçı açığını kapatmasına neden olmuştur. Irak’ın dağılmış ordusundan yetişmiş personel açığını kapatan İŞİD, kendisini ise el koyduğu bankalardan, petrol rezervlerinden, kaçakçılık ve gasptan edindiği nakit akışı ile finanse etmiştir. Irak ve Suriye’de etki alanını giderek arttıran İŞİD, eş zamanlı olarak farklı ülkelerde gerçekleştirmiş olduğu saldırılar neticesinde küresel bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır (Özdemir, 2018).

ABD Başkanı Obama, Irak ve Suriye’de giderek güçlenen İŞİD’e karşı odaklanmış ve terörle mücadelesinde odak noktasını Esad rejiminden İŞİD’e kaydırmıştır. Aynı zamanda bölgedeki istikrarsızlıktan ve dini temelli görüşlerin

aşırı cılığı sonucunda İŞİD şiddetini arttırmıştır. Mısır'da Siyasal İslam ideolojisine yakınlığıyla bilinen yönetimin başa gelmesiyle ABD'nin kaygıları daha da artmış ve ABD, Mısır'da desteğini ordudan yana kullanmıştır. ABD, kendi çıkarlarına hizmet edecek bir yönetim için çaba göstermiştir. Obama yönetiminin Esad rejiminden, İŞİD'e odağını kaydırmasının bir diğer nedeni ise Esad sonrasında gelecek olan yönetimin ABD değerlerine zıt olmasıyla hem bölgede yeni bir terör grubunun oluşmasını önlemek hem de İŞİD'e yeni asker kazandırılmasının önüne geçmek istemesiyle doğru orantılıdır.

ABD Başkanı Obama, İŞİD'le mücadelesinde kendi askerlerini karaya indirmeden, daha az maliyetli ve doğrudan müdahale etmeden, havadan saldırı gerçekleştirildiğini ABD Savunma Bakanlığı sözcüsü John Kirby ifade etmiştir; *“İki F/A-18 savaş uçağı yaklaşık 250 kiloluk lazer güdümlü bombaları, Erbil yakınlarındaki İŞİD hedeflerine attı. Eğer İŞİD Amerikan personel ve tesislerine tehdit oluşturması halinde daha fazla saldırı düzenleyeceğiz”* (Cumhuriyet, 2014).

İŞİD'e karşı hava saldırılarını tek başına yürüten ABD'nin, NATO müttefiki Türkiye'den destek almadıklarını Türkiye Savunma Bakanı İsmet Yıldız aktarmıştır; *“Şu anda operasyona hiçbir desteğimiz yok. Amerika kendi imkanlarıyla, savaş gemisinden kalkan uçaklarıyla, kendi unsurlarına tehdit olarak gördüğü İŞİD mevzilerini bombalıyor. ABD'nin Kuzey Irak'ta kendi unsurları var. Bu unsurlarına tehdit olmayacağı ana kadar devam edeceğini düşünüyoruz”* (Star Kıbrıs, 2014).

Ancak İŞİD'in giderek güçlendiğini ifade eden Amerika Savunma Bakanı Chuck Hegel, *“İŞİD'in küresel güvenliğe tehdidi daha önce hiç görülmemiş boyutlardadır. Geleneksel bir terör örgütünün ötesinde olmakla birlikte örgüt üyeleri daha iyi silahlı, daha iyi eğitilmiş ve daha iyi finanse edilmektedir. Irak ya da başka yerde olsun, tüm çıkarlarımıza yönelik en yakın tehdittir”* (VOA, 2014).

Sadece hava saldırılarıyla İŞİD'in ilerlemesinin durdurulmayacağını fark eden ABD yönetimi, terörle mücadelede siyasi reformlara dikkat çeken söylemlerde bulunmuştur. Savunma Bakanı Hagel istikrarsızlaşan bölgelerin istikrara kavuşturulmasının terörle mücadelede önemli olduğunu altını çizmiştir;

“Terörist bir grup olmanın da ötesinde ideolojik ve taktik açıdan askeri yeteneklerini birleştirmiş ayrıca finansal açıdan da iyi durumdadır.

Şu ana kadar gördüklerimizin ötesinde bir durum. İŞİD sadece askeri güçle ortadan kaldırılamaz, bölünmüş Irak toplumunu birleştirecek siyasi reformların yapılması şart. İŞİD'e karşı uzun dönemli strateji izliyoruz çünkü bu örgüt uzun vadeli bir tehdit. Toparlanıp yeniden saldırıya geçeceklerini tahmin ediyoruz. Bu yüzden Amerika'nın askeri müdahalesi henüz bitmiş değil” (Aljazeera Türk, 2014).

ABD başkanı Obama, İŞİD'le mücadelenin hava saldırılarıyla devam etmesinin yanı sıra sahada da bölgesel güçleri destekleyeceğini açıklamış ancak Suriye'deki güç boşluğuna dikkat çekerek bölgesel güçlere erişimin kolay olmayacağını ifade etmiştir;

“İŞİD'e karşı mücadelede kurulacak olan koalisyonu en fazla zora sokacak olan unsur Suriye'deki iktidar boşluğudur. İŞİD' in işgali altındaki bölgelerde Sünni aşiretlere erişmemiz için gerekli olan bölgesel koalisyonu oluşturmak zamanımızı alacak. Ayrıca hava saldırılarını sürdürmeye devam etmemiz gibi yerde de müttefiklere de ihtiyacımız olacak. Hedefimiz açık o da bir daha tehdit oluşturmaması için İŞİD'e destek kaybettirmek ve bu örgütü yıkmak” (TRT haber, 2014).

Sosyal medya ve yazılı basını etkin şekilde kullanan İŞİD terör örgütü, hem ideolojilerini yaymak için geniş kitlelere ulaşmayı başarmış hem de sosyal medyayı bir korku salma aracı olarak da kullanarak cihat için kafa kesen örgüt üyelerinin infaz videolarını yayınlamaya başlamıştır. Eylül 2014 yılında kaçırılan ABD'li gazetecinin öldürüldüğü video sosyal medya üzerinden yayılması üzerine ABD harekete geçerek uzun vadeli terörle mücadele için atılacak olan adımları sıralamıştır. İŞİD'e karşı işbirliğine dayalı koalisyon oluşturulması, istikrarsız bölgelerde yerinden edilen insanlara yönelik insani yardımların ulaştırılarak İŞİD'e katılımının azaltılması ve muhaliflerin eğit-donat programına alınarak İŞİD'le mücadelede desteklemesi (Çoban, 2022).

ABD'nin Esad rejimine odaklanmaması, İŞİD'le mücadelede PKK/PYD'yi İŞİD'e karşı hava saldırılarıyla karadan desteklemesi Türkiye'yi kaygılandırmıştır. İŞİD'in palazlanmasının Esad rejimine fayda sağladığını ifade eden Başbakan Davutoğlu;

“Batı açısından temel mesele İŞİD'in öldürdüğü insanlardan çok hareketin kendi topraklarına sıçrama endişesi. Suriye'de 200 binden fazla insan öldüğü halde pek de duyarlı davranmadıkları açık. Ama 2 ABD'linin

kafasının kesilmesi bütün paradigmayı değiştirebiliyor. IŞİD tehdidi ortaya çıktığından beri Esad'ın dünya üzerindeki imajı da tazelenmeye başladı. Zira kafa kesen teröristlere karşı mücadele eden bir siyasi figüre dönüştü. IŞİD en çok ona yarar sağladı” (VOA, 2014).

Başbakan Davutoğlu, IŞİD’le mücadelede asıl odaklanılması gereken konunun Esad rejimi olduğunu belirterek, Esad rejiminin artan baskı ve şiddeti halkı radikalleştirerek IŞİD’e katılıma teşvik ettiğini ifade etmesi üzerine ABD Dışişleri Sözcüsü Jen Psaki; *“Esad rejimi ABD’nin çabalarının odak noktası değildir”* (Torun, 2014). Açıklamasıyla temel sorunun IŞİD’le mücadele olduğunu belirtmiştir.

Türkiye’nin IŞİD’le mücadelede kurulacak olan koalisyona katılması için gerekli olan şartların sağlanması gerektiğini ifade eden Türkiye, koalisyonun IŞİD’le mücadele ederken aynı zamanda Esad rejimi ile de mücadele etmesi gerektiğini vurgulayarak ancak bu şartlar sağlandığında koalisyona katılım sağlayacaklarını iletmişler.

Türkiye’nin endişelerini anladıklarını ancak koalisyonun sadece IŞİD’le mücadele için kurulduğunu ifade eden ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Marie Harf;

“IŞİD’le mücadele için kurulacak koalisyonda Türkiye’nin de katılımına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu katılım sadece askeri katkı olmak zorunda değil. IŞİD’in mali kaynaklarının kesilmesi, diplomatik işbirliği yürütülmesi, yabancı savaşçıların örgüte katılımının engellenmesi ve insani yardım çabalarının artırılması gibi çabalar da bu koalisyonun bir parçası olacak. Beşar Esat rejiminin zaten meşruluğunu kaybettiği yönünde Başkan Obama’nın açıklaması var. Türkiye’nin ısrarlarını anlıyoruz ancak bu koalisyonun kurulmasında asıl odaklandığımız konu, IŞİD karşıtı bir koalisyondur. Bu konuda görüşmeler yürütüyoruz” (VOA, 2014).

ABD Başkanı Obama yönetimi, IŞİD’le mücadele koalisyonunun kurulmasının yanı sıra sahada askeri destek vererek hem koalisyonun hem de yerel ortakları olan PKK/PYD’nin kontrolünü sağlamaktadır. ABD Başkanı Obama, yerel ortak olarak ifade ettiği PKK/PYD’ye eğitim ve teçhizat desteği sağlayarak IŞİD’le mücadelesinde daha aktif olması için kongreye ek bütçe talebinde bulunurken diğer taraftan da söylem olarak Esad rejimine güvensizliğini belirtmiştir;

“Irak ve Kürt kuvvetlerine destek olmak üzere ek 475 Amerikan askeri Irak’a gönderilecek. IŞİD’le mücadele stratejisi 4 aşamalı plandan oluşmaktadır. Birincisi; Irak’ta örgüt hedeflerine hava saldırılarının devam etmesidir. Gerekirse hava saldırıları Suriye’yi de kapsayacak

şekilde genişletilecektir. İkincisi; ağırlıklı olarak Irak ve Kürt kuvvetlerine eğitim, istihbarat ve teçhizat desteği sağlamak. Göndereceğimiz 475 Amerikan askeri bu görevi üstlenecektir. Ayrıca Suriye'deki ılımlı muhalefete yardımların arttırılması için Kongre'ye ek ödenek çağrısında bulunuldu. Esad rejimi meşruluğunu kaybetmiştir. İŞİD'le mücadelede kendi halkını terörize eden bir rejime güvenemeyiz. Üçüncü aşamada İslam Devleti'nin mali kaynaklarının kurutulması, bölgede istihbarat faaliyetlerinin arttırılması, yabancı militanların İŞİD'e katılımının önlenmesi hedefleniyor. Son aşamasında da İŞİD tehdidinden kaçarak evlerini terk etmek zorunda kalan sivillere insani yardımların arttırılmasıdır” (Haberler.com, 2014).

Türkiye'nin güvenlik kaygıları doğrultusunda iç savaşa çekilmek istememesi ve önceliğinin Esad ve PKK/PYD ile mücadele olduğunu ifade ederek İŞİD'le mücadele için kurulan koalisyonla katılım sağlamaması, ABD tarafından eleştirilmesine ve hatta İŞİD'in PKK/PYD ile savaş halinde olma durumuna karşın Türkiye'nin uzun süreli sessizliği, Türkiye İŞİD'i destekliyor olarak yorumlanmış bunun üzerine Başbakan Davutoğlu; *“Türkiye'nin İŞİD'e destek verme söylemleri asılsızdır. Söylediğim gibi oradaki Sünni Arap aşiretleriyle ilişkisi hep vardı ve bunlar aniden İŞİD altında toparlanınca böyle bir imaj oluştu. İŞİD Türkiye için çok büyük bir tehlikedir”* (Haberler.com, 2014).

Eylül 2014'de İŞİD'in, Türkiye'nin Musul'da bulunan başkonsolosluğunda 49 kişiyi rehin alması üzerine sessiz bir politika izleyen Türkiye, görüşmeler yoluyla süreci atlatacaklarını açıklamıştır. Savunma Bakanı İsmet Yılmaz; *“Ya operasyon yapıp gidip getireceğiz ya da görüşmelerle. Sabırla, sulh yoluyla bu olayı, bu sıkıntıyı çözmek lazım. Bizim isteğimiz, görüşmeler yoluyla bunu çözmeyi düşünüyoruz çünkü bunun en doğru yol olduğunu düşünüyoruz”* (VOA, 2014).

Elli iki gün süren görüşmeler ve planlanan operasyonlar sonucunda serbest bırakılan rehinelere haberini Cumhurbaşkanı Erdoğan vermiştir; *“Millî İstihbarat Teşkilatımız, alıkonulma hadisesinin başlamasından bugüne kadar meseleyi çok hassas şekilde sabırla, özveriyle takip etmiş, nihayetinde başarılı bir kurtarma operasyonu yapmıştır”* (BBC Türkçe, 2014).

Türkiye'nin İŞİD ile diyalog kanallarının açık olduğu iddiasına rehine olayı kanıt gösterilerek kamuoyunu, ‘Türkiye istediği zaman İŞİD'le diyalog kanallarını kullanabiliyor mu? Ya da ne sıklıkla kullanabiliyor?’ sorularıyla meşgul etmiştir. İç ve dış politikada da Türkiye-İŞİD yakınlığı defalarca kez iddia edilmiştir.

İç siyasette muhalefetin eleştirisi oklarına maruz kalan iktidar, İŞİD’le işbirliğinin asılsız bir suçlamadan ibaret olduğunu defalarca dile getirmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu; *“İŞİD’e destek vermeyi bırakın. Bu bize de zarar verecek”* (T24, 2014).

İfadesinin ardından Dışişleri bakanı Ahmet Davutoğlu iddiaların kanıtlanması gerektiğini belirttikten sonra CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu 2014 yılında grup toplantısında, Adana Başsavcılığından edinmiş olduğu Türkiye’nin terör örgütlerine karşı silahlı yardım sağlandığına dair belgeyi kanıt olarak sunmuştur. Üç tırın Adana’da muayene için durdurulması ve incelenmesiyle ortaya çıkan silahların Milli İstihbarat Teşkilâtı (MİT) ve iktidar tarafından Suriye’ye gönderilerek, sınırdan İŞİD’e teslim edildiğini İddia eden CHP Genel Başkan Yardımcısı Bülent Tezcan;

“Birinci tırda birinci sandığı açmışlar 25-30 adet füze ve roket. 15 sandıkta yaklaşık 300’e yakın 450’ye yakın bomba atar mühimmat. İkinci sandıkta 20-25 adet füze roket. Ama tırların MİT tırı olduğu iddiasıyla görevlilerin de MİT görevlileri olduğu iddiasıyla arama belli bir aşamadan sonra durdurulmuş ve tırlar geri alınmıştı. Adana’da durdurulan tırlarla ilgili bu tırlarla Suriye’de El Kaide terör örgütüne ve İŞİD’e silahlı terör örgütüne yasa dışı silahlı örgütüne silah ve mühimmat götürüldüğü artık belgeleriyle ortaya çıktı” (Cumhuriyet, 2014).

Mart 2014’te sosyal mecraya ortam dinlemesi sonucu sızdırılan ses kaydında tırlarla silahların taşındığına değinilmiştir. Ses kaydında olduğu iddia edilen kişiler (MİT Müsteşarı Hakan Fidan, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ve Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Feridun Sinirlioğlu) Suriye’ye girmek için gerekçe aradıklarını bunun içinde en uygun gerekçenin Süleyman Şah türbesine yapılan saldırıların Suriye’ye müdahale için yeterli bir gerekçe olduğundan bahsedilmektedir. Ses kaydında Hakan Fidan olduğu düşünülen ve iddia edilen kişi; *“Gerekirse Suriye’ye 4 adam gönderir, 8 füze attırıp savaş gerekçesi üretirim. Süleyman şah türbesine de saldırtırız”* (Odatv, 2014). İfadeleri kamuoyunda büyük bir yankı oluşturmuş ve muhalefetin iddialarında gerçeklik payı olma ihtimalini güçlendirmiştir. Ses kaydının yayımlanmasına getirilen yasağın sonucunda Başbakan Erdoğan; *“Ulusal güvenliğimizle ilgili, Süleyman Şah türbesiyle ilgili bir görüşme yapılıyor. Bunu bile YouTube’a düşürdüler. Bu ahlaksızlıktır”* (Milliyet, 2014).

Dışışleri Bakanlığı da Başbakan Erdoğan'ın İfade ettiği gibi kamuoyuna servis edilen kayıtların ulusal güvenliğe tehdit oluşturduğuna değinmiş ve Suleyman şah türbesindeki İşİD tehlikesinden dolayı değişim yapılamayan Türk askerine yönelik güvenliklerinin sağlanması için adımlar atılacağını belirtmiştir (Evrensel, 2014).

Kurumların ve kişilerin ses kaydına yönelik çeşitli açıklamalarında değinilen ortak bir konu 'ulusal güvenliğin tehdit altında olması' iken ses kaydının yasaklanmasının ardından Başbakanın konuyu Suleyman řah türbesine indirilmesi ve bunun İşİD tehdidinden kaynaklı olduğunu ifade ederek sızdırılan ses kaydının diğer kesitlerine değinmemesi dikkatlerden kaçmamıştır. Suriye'ye savaş açılması için sözde haklı gerekçelerin arandığına değinilen ses kaydında, Türkiye'nin hem fikri hem de akçeli konularda avantajlı olacağını dūřundūđundan kaynaklı mūdahalenin temellendirilmesi için çaba sarf edildiği algısı kamuoyunda oluşmaya başlamıştır. Esad'ın iktidardan indirilerek yerine Türkiye'nin fikri olarak yakınlık duyduğu Müslüman kardeşlerin gelmesiyle sağlanan ideolojik yakınlık hem de enerji kaynaklarının idare edilebilir olması, Türkiye'nin Ortadođu projesi olarak lanse edilmiştir. Türkiye'nin Suriye'deki hedeflerine ulaşması için İşİD'i desteklediğini ifade eden birçok batılı kaynak mevcuttur (Timur, 2015).

Türkiye tarafından İşİD'e destek verildiği söylemleri, dönemin İçişleri Bakanlığının Hatay valisine yazdığı iddia edilen mektupla daha da artmıştır. Dönemin İçişleri Bakanı Muammer Güler'in, Hatay valisine gönderildiği iddia edilen mektupta; Hatay'ın, PKK/PYD ile savaşan mücahitlerin Suriye'ye geçişinde önemli bir nokta olduğu aynı zamanda yaralanan mücahitlerin şehir hastanelerinde tedavilerinin sağlanmasının gerekliliğinden bahsedildiği ifade edilmiş bunun üzerine dönemin sağlık bakanı Mehmet Müezzinoğlu, yaralıları tedavi etmenin suça göre şekillenmediğini ifade ederek,

“Biz hiç kimsenin, kimliğine, dinine, ırkına, rengine, mezhebine bakma noktasında değiliz. Bizde dağda PKK'lı teröristi bir saat önce askerimize silah çekmiş, teröristi yaralı olarak geldiğinde tedavisini yaptık, sonra emniyet ve adliyeye teslim ettik. Bizim görevimiz adli kolluk değildir. Kimin ne yaptığını değil, hastayı tedavi etmek gibi bir görevimiz var” (Hürriyet, 2014).

Tüm bu iddiaların ışında giderek gerilen Amerika-Türkiye ilişkilerinde, ABD İşİD'le mücadelede Türkiye'nin yeteri kadar mücadele vermediğini ifade ederek,

İŞİD'in geçişine yönelik sınırlarını kapatmadığını aynı zamanda İŞİD'in petrol satışlarında Türkiye'nin de olduğunu ifade eden ABD Hazine Bakanlığı Terörizm ve Mali İstihbarat Müsteşarı David Cohen; *"Bize gelen bilgilere göre, İŞİD geçen ay itibariyle petrolü çok düşük fiyatlarla aralarında Türkiye'den de kişilerin bulunduğu çeşitli aracılara satıyor, bunlar da petrolü yeniden satılmak üzere naklediyordu"* (Cumhuriyet, 2014).

Cumhurbaşkanı Erdoğan ise, hastanelerinde İŞİD'in tedavi edilmesini ve petrol alımındaki iddiaları yalanlamış ve Terörle mücadele ettiklerini ifade ederek bu tarz karalama politikalarına Türkiye'nin boyun eğmeyeceğini belirtmiştir;

"Bazı basın kuruluşları içeride ve dışarıda, ABD'deki bazı kuruluşlar, malum medya kuruluşları koordinasyon içinde Türkiye'ye yönelik saldırı başlatmış durumdadır. Türkiye'yi teröre destek veren, göz yuman bir ülke gibi göstermek densizliktir. Türkiye petrol alıyormuş, hastanelerde yaralı tedavi ediyormuş. Böyle bir şey asla, kesinlikle söz konusu değil. Bu haberlere nerelerden yalan malzeme üretildiğini de çok iyi biliyoruz. Türkiye bu algı operasyonlarına boyun eğmeyecek" (Cumhuriyet, 2014).

Türkiye'nin sınırlarından İŞİD'i geçirdiğini ve kendi ülkesinde İŞİD militanlarını eğittiğine yönelik iddialar 28 Temmuz 2014 tarihinde İŞİD'e yakınlığıyla bilinen bir haber sitesinde, İŞİD militanlarının Türkiye'de bulunan Ömerli'de toplanarak bayram namazı kıldığını ve akabinde cihat çağrısı yaptığı videoyu (CNN Türk, 2014) paylaşmasıyla gözler iktidara yönelmiş, muhalefet partisi ise bu görüntülere bir yanıt verilmesini istemiştir.

Başbakan Ahmet Davutoğlu, sınırlarından geçişin olmadığını ve buna izin verilmediğini ifade ederek böyle bir durumun tehdit oluşturacağını belirtmiştir;

"Türkiye hiçbir zaman yabancı savaşçıların Türkiye üzerinden geçişine ya da Suriye'deki varlıklarına müsamaha göstermemiştir, göstermeyecektir. Bunun iki sebebi var, birincisi bu yabancı savaşçılar her şeyden önce varlıklarıyla sınırlarımızda bizim için bir tehdit oluştururlar, ikincisi de Suriye halklarının haklı davalarına gölge düşürüyorlar. Yabancı savaşçıların gelişi Suriye halklarının haklı davasına gölge düşürmüştür. Hiçbir ülke Türkiye kadar bu tehdidi yakından hissedemez ama maalesef uluslararası basın yayın organlarında hiçbir belge göstermeden sanki bu yabancı savaşçılar Türkiye'den geçiyormuş gibi propaganda yapılıyor. İŞİD, Irak'ta doğmuştur, Irak'ta Amerikan kontrolün altındayken Suriye rejiminin desteğiyle gelişmiştir. Hiçbir İŞİD Lideri, Türkiye sınırlarından geçmemiştir. Bu konuda her türlü işbirliğine"

hazırız. Haksız suçlamalara karşı sesimizi yükseltmeye de kararlıyız”
(Milliyet, 2014).

Türkiye'nin iç ve dış politikadaki eleştirileri, Kobani olayında da Türkiye'nin yanıtızsız kalması sonucunda terörle mücadelede iki ülkenin de beklenti ve çıkarlarının farklı olmasından kaynaklı ortak bir eylem planında mutabık kalamamasına yol açmıştır. Türkiye, Kobani'ye gönderilecek yardım için sınırını açmasını şartlara bağlamış ve önceliğinin Esad rejimine karşı mücadele edilmesini belirterek bunun yanı sıra güvenli bölgenin oluşması için de ABD ile ortak hareket edilmesinin gerekliliğini vurgulamıştır. Türk hükümetinin İŞİD'e karşı mücadeledeki şartlarına değinen Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Danışmanı Susan Rice; *“Türk hükümeti Suriye'ye askeri operasyon düzenlemeyi kabul etmedi. Ankara, Kobani için yardım koridoru açılması önerisine de ikna edilemedi. Türkiye, İŞİD'e karşı muhtemel operasyonu Beşar Esad'ın iktidardan uzaklaştırılması şartına bağlıyor”* (Mynet, 2014).

ABD ise bir yandan Türkiye'nin İŞİD ile mücadele koalisyonuna üye olmasının gerekliliğinden bahsederken diğer yandan da Kobani'de hızla etkinlik kazanan İŞİD'e karşı hava saldırılarına devam ettiğini açıklayan Centcom; *“Suriye'de 18 hava operasyonu yapıldı ve bu operasyonların 16'sında İŞİD militanlarının konuşlandığı binalar vuruldu”* (BBC, 2014).

İŞİD'in Kobani'ye girmesi ve yapılan hava saldırılarından beklenen sonucu ABD'nin alamadığını ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın *‘Kobani düştü, düşüyor’* açıklaması, kamuoyuna *‘Erdoğan bu durumdan memnun’* algısı yaratılarak yansıtılması üzerine Cumhurbaşkanı Erdoğan;

“Sadece havadan bombalamak suretiyle bu terörü sona erdiremezsiniz. Aylar geçti herhangi bir netice yok. Şu anda Kobani de düştü düşüyor. Erdoğan'ı eleştirmek, Suriye siyasetinin yol açtığı problemlere dikkat çekmek başka şey ama tam aksi yöndeki sözlerinin içinden “Kobani düştü düşüyor” kısmını cimbızlayarak İŞİD'e desteğin kanıtı diye göstermek isteyenlerin derdinin terör karşıtlığı olmadığı ortada. Böylesi ortak problemler bu şekilde siyasi çıkar konusu yapıldığı için çözüme bir türlü ulaşamıyor zaten. Hem içeride hem dışarıda...”
(Independent, 2019).

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamasının ardından Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu da kara operasyonu ile İŞİD'le mücadelenin sonuç vereceğini belirterek Türkiye'nin şartlarına da değinmiştir;

“Türkiye İŞİD’i bölgede önemli bir tehdit unsuru olarak görüyor. Hava saldırılarıyla terörün yok edilmesi hatta geriletilmesi mümkün değildir. Bölgede terörü yok etmek istiyorsak, kapsamlı bir stratejiyle hareket etmeliyiz. ‘Safe Zone/Güvenlikli bölge’ ile ‘No fly zone/uçuşa yasak bölge’ mutlaka tesis edilmelidir. Yalnızca İŞİD değil, Esat rejimi de gitmelidir. Nasıl Maliki rejimi gittiyse, Esat rejimi de gitmelidir. Esat rejimi İŞİD’den daha az tehlikeli değildir” (Haberler.com, 2014).

İŞİD’le mücadelenin hava saldırılarının yanı sıra yerel ortaklarında desteklenerek etkili bir boyut kazanacağını ifade eden ABD, sahada yerel ortakları olan PKK/PYD için kongreden ödenek istediklerini belirten Amerika Savunma Bakanı Yardımcısı Derek Chollet;

“Hava saldırılarıyla yapabileceğimiz kısıtlı. Sonuçta karada bir güç yok. Bu da Irak’la Suriye arasındaki farkı ortaya koyuyor. Irak’ta hem Peşmerge hem de Irak güvenlik kuvvetleri kara operasyonu yürütüyor. Suriye’de böyle bir şeye sahip değiliz. Bundan dolayı da Suriye muhalefetini eğitip güvenli bir kara gücü haline getirebilmek için Kongre’den 500 milyon dolar ödenek istedik. Bunun temelini yavaş yavaş atıyoruz. Hava harekatiyle yapabileceğimiz kısıtlı ve sonuçlarını uzun vadede alabiliriz. Bundan dolayı güçlü, yerel unsurlara sahip bir kara gücüne ihtiyacımız var. Biz de şu anda bunu oluşturmaya çalışıyoruz” (OLAY, 2014).

ABD Merkez Komutanlığı (CENTCOM) bütçenin yanı sıra Kobani’de İŞİD ile mücadele eden PKK/PYD’ye silah yardımı gönderdiğini açıklamıştır; *“Irak’taki Kürt yetkililerden temin edilen ve İŞİD’in Kobani’yi ele geçirme yönündeki süregiden girişimlerine karşı, direnişe yardım etmeyi amaçlayan silah, cephane ve tıbbi Yardım C-130 uçakları tarafından Kobani’ye indirildi” (Diken, 2014).*

ABD Dışleri Bakanı John Kerry ise PKK/PYD’ye verilen desteği sorumluluk olarak ifade etmiştir; *“Kobani’de İŞİD ile çatışan Kürt grupları silah ve cephane ile desteklememek “sorumsuzluk” olacaktı” (Sözcü, 2014).*

Cumhurbaşkanı Erdoğan, ABD tarafından Kobani’ye verilen desteğin Suriye’de ölen siviller içinde verilmesi gerektiğini belirterek; *“Suriye’de 300 bin kişinin öldürülmesine susacaksın sonra Kobani için konuşacaksın. Halbuki Kobani’de kimse yok. Kobani’den 200 bin Kürt bizim ülkemizde. ABD’nin hava operasyonu, İŞİD’in oradaki kuşatmasıyla ilgili bir konu. Kobani stratejikse bizim için stratejik. ABD için değil” (Dünya, 2014).*

ABD ve Türkiye'nin işbirliğine giden yoldaki söylem ve eylemlerinin zıtlığı, öne sürülen şartların bir taraf için uygulanabilir olmaması, Türkiye'nin terör örgütü olarak gördüğü bir grubun ABD tarafından diğer bir terör grubuna karşı desteklenmesi ve Türkiye'nin Kobani'ye gönderilecek peşmergelerin sınırından geçmesine olumlu bakmaması akabinde İŞİD'le mücadele için kurulan koalisyona katılım sağlamaması beklenen ve amaçlanan işbirliğine ulaşılmasına neden olmuştur.

Beyaz Saray Sözcüsü Josh Earnest, Türkiye'nin koalisyona katılım sağlamasının büyük bir kazanım olacağını ifade etmiştir; *“Kendine has yetenekleri olan, Suriye'yle uzun bir sınır paylaşan, Suriye'deki kriz nedeniyle bir milyondan fazla mülteciye ev sahipliği yapmak zorunda kalan ve İŞİD'in doğrudan tehdidine maruz kalan Türkiye'nin genişletilmiş uluslararası koalisyona katılımından Amerika memnuniyet duyacak”* (VOA, 2014).

Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu, önceliğinin Esad rejimi olduğunu belirterek, İŞİD ile mücadelede ÖSO ile hareket edilmesinin önemli olduğundan aynı zamanda istikrarsız rejim ve terör saldırılarından dolayı yerinden edilmiş ve mülteci konuma düşen siviller için güvenli bölgenin oluşturulmasıyla bölgede atılan adımların başarılı sonuç vereceğini belirtmiştir;

“Irak ve Suriye'de yapılması gerekenlerin ne olduğunu çok açık bir şekilde tüm dostlarımızla paylaştık. Suriye'de Esad rejimi kaldıkça kan, gözyaşı ve katliamlar devam edecektir. Esad rejimi 200 binden fazla insanını öldürmüştür. Ve Esad rejimi bugün Suriye'deki ve bölgede istikrarsızlığın sebebidir. Radikal ve terörist gruplar da bu ortamda doğmuştur, güçlenmiştir. Dolayısıyla siyasi bir değişim şarttır. Esad rejimi kaldıkça bugünkü durum devam edecektir. Bizim bugün müttefiklerin hava saldırılarını desteklediğimizi açıkça dile getirdik. Ancak yalnız hava saldırıları İŞİD'in ve bölgedeki diğer terör örgütlerinin tamamen temizlenmesi için yeterli değildir. Kara operasyonu her türlü diğer opsiyon değerlendirilmeli, Özgür Suriye Ordusu desteklenmelidir. Operasyonla ilgili düşüncelerimizi çok açık şekilde paylaşıyoruz. Öncelikle bir uçuşa yasak bölge ve güvenli bölgenin oluşturulması gerekiyor. Bu hem mültecilerin yerleştirilmesi bakımından hem de operasyonun başarısı açısından da önemlidir” (BBC news, 2014).

İŞİD'le mücadele de ÖSO'nun desteklenmesi gerektiğini ve Suriye'nin geleceğinin inşasında yer alması gerektiğini ifade eden Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu aynı zamanda Ekim 2014 tarihinde ABD başkanı Obama ve Cumhurbaşkanı

Erdoğan'ın telefon konuşmasından sonra Kobani'ye destek için sınırlarında peşmergenin geçişine destek olacağını açıklamıştır;

“Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ne bağlı peşmergenin Kobani'ye geçmesine izin verdik. Tabii burada dikkat edilmesi gereken bazı hususlar da var. PYD'nin Suriye'ye yönelik amaçları, Özgür Suriye Ordusundan farklıdır. Yani sadece Suriye'nin belli bir bölgesini kontrol etme amacı gütmektedir aynı IŞİD gibi. Dolayısıyla bunun Suriye'nin geleceği ve demokratik yapılanması için bir tehdit olduğunu düşünüyoruz. Dolayısıyla PYD bu emellerini sürdürdüğüçe ÖSO'nun da Türkiye'nin de desteğini alamaz. Burada PYD'nin de diğer unsurların da buradaki politikalarını değiştirmesi, bu emellerinden vazgeçmesi gerekiyor” (Sözcü, 2014).

Türkiye her ne kadar PKK/PYD'nin ulusal güvenliği için bir tehdit olduğunu ifade etse de Obama hükümeti silah yardımlarına devam ederek Türkiye'nin sakıncalarını göz ardı etmiştir. PKK/PYD yerine IŞİD'e karşı savaşan başka birliklerin desteklenmesi gerektiğini ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, PKK ve PYD arasında bir farkın olmadığını ikisinin de Türkiye için bir tehdit olduğunu ifade etmiştir.

“PYD'ye verilecek silah desteğiyle, IŞİD'e karşı burada bir cephe oluşturmak. Tamam da PYD şu anda bizim için PKK ile eşittir. O da bir terör örgütüdür. Bir terör örgütüne kalkıp da bize dost olan NATO'da beraber olduğumuz ABD'nin böyle bir desteği açıktan açığa söyleyerek bizden 'evet' yaklaşımını beklemesi çok yanlış olur. Böyle bir şeyi bizden beklemesi mümkün değil. Sen şu anda arazide rejime karşı, IŞİD'e karşı mücadele verenlere niye bugüne kadar vermedin bu desteği. Madem böyle bir destek vereceksin. Arazide şu anda rejime karşı da IŞİD'e karşı da savaşanlara ver” (HaberTürk, 2014).

Aynı zamanda gönderilen silahların IŞİD'in eline geçme olasılığına da dikkat çeken Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamasının ardından Pentagon sözcüsü açıklama yaparak PKK/PYD'YE gönderilen silahlardan ikisinin kayıp olduğunu açıklamıştır;

“Her şeyden önce Obama'ya bizim teklifimiz şu olmuştur. Eğer ABD, bizler teröre karşıysak ki Türkiye olarak biz karşıyız. ABD'nin de teröre karşı olduğunu bilen bir siyasetçi olarak PYD'nin PKK ile aynı durumda olduğunu, kendilerine telefon görüşmesinde ifade ettim. O da bir terör örgütüdür dedim. Burada PYD'ye yapacağınız yardımlar bir terör örgütüne gitmektedir. Şu anda PYD saflarında PKK'nın lider kadrosunda olup orada savaşan kişiler var. ABD özellikle Kobani'ye indirmekte olduğu silahlarda bu silahların bir kısmının IŞİD terör örgütünün eline geçtiğini gördük. Diğerleri de PYD'ye geçti. Biz bu işe olumlu bakmıyoruz” (Erdoğan R. T., 2014).

Pentagon Sözcüsü Steve Warren, “Kobani’ye havadan paraşütle 28 parça malzeme atıldı, bunlardan 26’sı Kürtler’in eline geçti, ancak ikisi hedeflerine ulaşmadı. Kayıp kargolardan biri imha edildi, ama diğeri düşman eline geçmiş olabilir” (VOA, 2014).

Cumhurbaşkanı Erdoğan bu tarz bir operasyonun anlaşılabilir olduğunu ifade ederek;

“PYD’ye verilen destek PKK’ya verilmiş demektir” derken şu ifadeleri kullandı: “ABD’ye ‘PYD’ye verilecek her destek PKK’ya verilecek destektir” dedik. Adamlar günlerce kendi sitelerinden yayınlarını yapıyorlar. Sandıkları açarak gösteriyorlar. Tamamı değil bir kısmı onların eline gitti demek doğru bir şey mi? Bunların çok daha akılcı çok da netice alıcı yolları varken ‘dostlar alışverişte görsün’ mantığı ile böyle bir şey yapılamaz” (OdaTv, 2014).

Kobani için atılan adımların gerekçelerini ifade Amerika Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Marie Harf, İŞİD’in etkinlik kazanmasının Türkiye ile mevcut işbirliğini de tehlikeye atacağını ifade etmiş ve hem Türkiye ile hem de PKK/PYD ile ikili ilişkilerine devam etmiştir.

“Başkan Obama, Kobani’deki güç durumdaki savaşçılara malzeme sevkiyatı yapmanın acil ve gerekli olduğunu vurguladı. Türk hükümeti kendi adına konuşabilir, ama İŞİD’in Türkiye sınırında daha geniş alanı ele geçirmesi, Suriye’deki diğer toplumlara tehlikeye atar ve Türkiye’yle İŞİD’i yenilgiye uğrattı ılımlı muhalefeti güçlendirmeyi amaçlayan ortak çıkarlarımızı tehdit eder. Başkan’ın [Obama] Cumhurbaşkanı Erdoğan’a İŞİD’le savaşan bu kişilere ihtiyaçları olan malzemeleri neden vermek gerektiği konusunu net bir şekilde açıkladığına inanıyoruz” (VOA, 2014).

PKK/PYD’ye yapmış olduğu silah yardımıyla İŞİD’i zayıflatacağını düşünen ABD, aynı zamanda İŞİD’in imajını yok etmek amacıyla, yazılı ve görsel medyayı kullanarak bünyesine katmış olduğu savaşçı akınına önlemek aynı zamanda Amerika ve Avrupa’da yaşayan gençleri cezbetmek amacıyla yapmış olduğu yayınları engellemek amacıyla bir strateji benimsemiş olduğunu ifade eden Dışişleri Bakanlığı Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarı Richard Stengel;

“İŞİD, bu gençlere, Suriye ve Irak’ta cihada katılmanın son derece çekici olduğu mesajını iletiyor. Bizim yapmak istediğimiz ilk iş ise gerçeğin, İŞİD’in vadettiği cennetle uzaktan yakından ilgisi olmadığını göstermek. İŞİD’in dünyasında demokrasiye yer olmadığını, İŞİD’in ideolojisinin İslam’la bağdaşmadığını anlatmak istiyoruz. Hedef kitleye ulaşmak için farklı yöntem ve platformlar kullanıyoruz. Facebook ve

Twitter gibi sosyal medya platformlarını, hükümet yetkililerinin konuşmalarını, IŞİD'e karşı olan din adamlarının açıklamalarını kullanıyoruz. Suriye'ye gidip IŞİD'e katıldıktan sonra geri dönen yabancıların anlattıklarına, durumun aslında hiç de hayal ettikleri gibi olmadığına dair söylediklerine yer veriyoruz” (VOA, 2014).

IŞİD'le mücadele diplomasisini çeşitli alanlarda yürüten ABD, gerekli desteği Türkiye'den de görmeyi beklediğini açıklamıştır. IŞİD'le mücadele koalisyonuna Türkiye'nin de dahil olduğunu belirten Amerika Dışişleri Bakanı John Kerry; *“Türkiye, 49 rehinenin serbest bırakılmasının ardından IŞİD'e karşı kurulan uluslararası koalisyona katılma sözü verdi. Türkiye cephe hattında yer alacak. Bu noktada Türkiye uluslararası koalisyonun önemli bir parçası”* (VOA, 2014).

Türkiye yıllardır sınır güvenliğini korumak için hem iç hem de dış politikada yürüttüğü anti-terörizm politikası çerçevesinde PKK/PYD ile mücadele etmiştir. Arap baharının Suriye'ye sıçramasıyla önceliğinin rejim olduğunu belirten Türkiye, ABD ile aynı eksende olması kısa sürmüştür. Türkiye ise koalisyona katıldıktan sonra da taleplerini yinelemeye devam etmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin beklentilerini şu şekilde özetlemiştir;

“Koalisyon hem Irak hem Suriye'yi hedef almalıdır. Hem Irak ve Suriye'yi hedef alacak böyle bir operasyon ve koalisyonun içerisinde Türkiye olarak zaten dışında kalamayız. Çünkü bin 250 kilometre sınırı olan biziz. Ve hedef ülke yine biziz. Bir defa uçuşa güvenli bölge noktasında bu adımı atmamız şart. İki; güvenli bölge şart. Üç; eğit-donat noktasında adımın atılması şart. Bunlar öncelikli. Bunların bir defa yapılması gerekli. 'Şu olmaz, bu olmaz, şu olur.' Hayır, bunların 3'ünün de olması lazım. Biz olaya sadece bir terör örgütü açısından bakmıyoruz. Aynı zamanda Suriye rejimi açısından bakıyoruz” (Milliyet, 2014).

Suriye'nin kuzeyinde güvenli bölge kurularak, Esad karşıtı gruplar eğit-donat programına dahil edilerek, Suriye'deki iç savaşın ve savaşın neden olduğu göçün önlenebileceğini savunan Türkiye hükümeti, müttefiki ABD'yi ikna edememiştir. Esad'la mücadelede etkili bir dış politika benimseyemeyen Obama yönetimi, IŞİD'in hızla büyümesiyle strateji değişikliğine giderek Esad'la mücadele etmenin IŞİD'le mücadeleyi sekteye uğratacağını ifade etmiştir. ABD, etkili bir dış politikasının olmaması sebebiyle eleştirilerek sadece hava operasyonlarıyla ilerlemesinin etkili bir politika sonucu doğurmadığı ifadeleri hem iç siyasette hem de dış siyasette yankı bulmuştur. Tüm bu eleştirilere Başkan Obama;

“Dış politikamız genellikle askeri güç kullanılmaması durumunda eleştiri alır. Benim soracağım soru şu: ‘Birliklerimiz ve bütçemiz için çok pahalıya mal olan onlarca yıllık savaşlardan sonra neden hala herkes askeri güç kullanma konusunda bu kadar istekli? Bizi eleştirenler tam olarak ne başarmamızı bekliyorlar?’” (VOA, 2014).

Söylemiyle başkanlık seçimini kazanmasını sağlayan, savaştan çekilme vaatlerinin arkasında durarak belirlemiş olduğu Grand stratejisine uygun davrandığını belirtmiştir.

2014 yılında İŞİD’in hızla ilerlemesi, Esad rejiminin giderek zayıflamasıyla Obama, doğal kararlılık harekâtı başlatarak İŞİD’e karşı operasyonlar düzenlemiş ve Suriyeli muhaliflerin eğitilmesi kararını almıştır (Özdemir, 2018). Eğitim-donat programının başladığını açıklayan Obama;

“Ortadoğu’da terörle mücadele amacıyla Amerika, batılı ve Arap devletleriyle işbirliğine gitmiştir. Bize bu çabalarımızda yardım edebilecek Suriye’deki ılımlı muhalefeti destekliyoruz. Ve iflas etmiş, şiddete dönük aşırı ideolojilere her yerde karşı duran insanlara yardım ediyoruz. Bu çabalar zaman alacak konsantrasyon gerektiriyor” (VOA, 2015).

Irak ve Suriye’de faaliyet gösteren İŞİD’e karşı kongreden savaş yetkisi alan Obama, karada İŞİD’le mücadele eden birliklere yönelik danışmanlık ve komando hizmeti vererek onları destekleyeceğini ifade etmiştir (Diken, 2015).

Eğitim-donat programına dahil edilecek olan kişilerin güvenlik için soruşturmaya tabii tutulduktan sonra programa alınması gerektiğini ifade eden General Martin Dempsey, kişilerin güvenlik soruşturmasına tutulmadan programa dahil olması ve silahlandırılması halinde olumsuz sonuçları beraberinde getireceğini açıklamıştır (Anadolu ajansı, 2015).

ABD Savunma Bakanlığı Sözcüsü Tümamiral John Kirby ise eğitim-donat programının önceliğinin sadece İŞİD’i kapsayacağını belirtmiştir (ABD’den eğitim-donat açıklaması, 2015). Eğitim-donat programı kendi içerisinde de çelişkileri ve tehditleri barındırması, ABD’nin programa yönelik endişelerini de ortaya çıkartmaktadır. İlimli Suriye muhalefeti olarak adlandırılan ÖSO’dan, Radikal İslamcı terör örgütü olan İŞİD’e geçişlerin olmasının nasıl önleneceği yönelik endişelere yönelik Savunma Bakanı İsmet Yılmaz; *“Eğiteceğimiz kişileri Amerika’yla ortak işbirliğinde seçeceğiz.*

Dolayısıyla 'onların güvendiği, bizim güvendiğimiz, oraya katılmaz' diye düşünüyoruz” (Yazıcıoğlu, 2015).

ABD Savunma bakanlığı Sözcüsü John Kirby, eğitim- donat programına dahil edilecek kişilerden tarama ile 1200 kişi bulduklarını açıklayarak eğitimlerin mart veya nisan ayında başlayacağını duyurmuştur (Anaolu ajansı, 2015).

Türkiye ile girilen yeni bir dönem için memnun olduklarını ifade eden Amerika Dışişleri Bakanı John Kerry, aynı zamanda İŞİD’le mücadelenin sonuç verdiğini bu süreçte Türkiye’nin sınır güvenliğini sağladığını ifade etmiştir;

“İŞİD’in liderlikleri zayıflatıldı, para kaynakları sıkıştırıldı ve nefret dolu ideolojilerinin inandırıcılığı düşürüldü. Türkiye bu çabalarda çok önemli bir ortak oldu ve olmaya da devam ediyor. İŞİD zayıflatıldıkça yeni savaşçılara daha çok bağımlı hale geldi. Bu da bizim gençleri ölümcül bir hata yaparak bu gruba katılmamaları konusunda ikna etme gerekirse de katılmalarını önlemek için çabalarımızı arttırmamızı gerektiriyor. Türkiye genişletilmiş bir girişi yasaklı kişiler listesi uygulamaktadır. Üzerine düşen görevi yerine getirmektedir. İnsani yardım konusunda müttefikimiz 2 milyon mülteci ağırlamasından dolayı Amerika, Türkiye’nin bu cömertliğini takdir etmektedir” (Çolak Yılmaz, 2015).

Suriye’de tampon bölge oluşturulması şartıyla İncirlik üssünü İŞİD’le mücadelede kullanılması için açtığını ifade eden Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu; *“ABD ile yaptığımız mutabakatla birlikte İncirlik başta olmak üzere üslerimizi açtık. Sivillerin zarar görmemesi konusunda her zaman dikkatli olduk, bundan sonra da olmaya devam edeceğiz. İnsanlı ve insansız Amerikan uçakları yakında gelecek ve İŞİD’e karşı hep birlikte kapsamlı bir mücadeleye başlayacağız” (Takvim, 2015).*

Dışişleri Müsteşarı Feridun Sinirlioğlu; *“Suriye’nin kuzeyinde Türkiye’nin kurmak istediği güvenli bölge için ABD’yle anlaşmaya varıldı. Güvenli bölgenin büyüklüğünün doğu batı yönünde 98 kilometre, derinliğininse 45 kilometre olacak. PYD ve DAEŞ (İŞİD) bu bölgeye girerse hem Türkiye hem de ABD tarafından vurulacak” (Diken, 2015).*

İncirlik üssünün kullanıma açılma şartının konuşulmadığını, güvenli bölge ya da tampon bölgenin oluşturulmasının söz konusu olmadığını ifade eden ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Mark Toner;

“Bir tür bölge için bir anlaşma olmadı. Türk tesislerinin Amerika'nın kullanımına açılmasıyla, İŞİD'le Suriye'nin kuzeyinde mücadele yürütülmesiyle, yerel hükümetlerin, yerel yönetimlerin, dönmek isteyen mültecilerin geri gönderilmesiyle ilgili anlaşmaya varıldı. Bizim açımızdan, Türkiye İŞİD'e yönelik hava operasyonlarının arttırılması amacıyla kendi tesislerini Amerika'nın geniş bir şekilde erişimine açtı. Buradan ve başka yerlerden yaptığımız açıklamalarda net bir şekilde güvenli bölge olmadığını, güvenli bir sığınak olmadığını söyledik. Burada konuştuğumuz şey bu değil. Burada konuştuğumuz şey, İŞİD'i bölgeden püskürtme çabalarının kesintisiz olarak devam ettirilmesi” (OdaTv, 2015).

Türkiye'nin şartlar sunarak İŞİD'le mücadeleye dahil olması, Türk medyası ve hükümet yetkilileri tarafından ABD'nin şartları kabul ettiği yönünde lanse edilmesi, ABD yetkilileri tarafından yalanlanmıştır. Aynı zamanda incirlik üssünden gerçekleştirilecek olan hava saldırılarının ABD'nin belirlediği koordinasyonlar eşliğinde Türkiye'nin dahil olacağını belirten ABD Savunma Bakanlığı Sözcüsü James Brindle;

“İnsanlı hava araçlarının (İncirlik'ten) operasyona yakın zamanda başlayacağını umuyoruz. Türkiye'nin Genelkurmay Başkanlığı ile koordinasyon halinde, uygun bir zamanda yapacağız. Türkiye'nin, koalisyonun İŞİD'e karşı hava operasyonlarına katılım yönündeki kararlı taahhüdü devam ediyor. ABD ve Türkiye, Türkiye'nin koalisyonun hava operasyonlarına tam anlamıyla dahil olması noktasında detaylara son şeklini vermeye çalışıyor. Bu detaylar netleştirilinceye kadar da ABD, trafiği yoğun olan hava sahasında koalisyon güçlerine güvenli hava saldırılarını sağlaması için Türkiye'den Suriye'de bağımsız hava saldırıları yürütmemelerini talep etti. Türkiye de bunu kabul etti” (TRTHaber, 2015).

PYD ile istihbarat paylaşımının olduğunu ifade Amerikalı diplomat Brett McGurk; *“İŞİD'le savaşta, PYD ile sahada istihbaratın paylaşımı söz konusudur. İŞİD'e karşı savaşırken herkesin nerede olduğunu bilmek istiyoruz ki hava hareketimiz etkili ve yanlışsız olsun” (CNNTurk, 2015).*

Türkiye'nin İŞİD'e karşı hava saldırılarına ABD öncülüğünde dahil olmak istemesi, ABD tarafından da endişeleri doğurmuş olacak ki ABD, edindiği istihbarata uygun hareket etmek ve saldırıların sadece İŞİD odaklı olmasını sağlamak için Türkiye'nin ABD ile ortak hareket etmesini istemiştir. ABD'nin bu tutumu hem İŞİD'le mücadelenin sekteye uğramasını engellemek hem de Türkiye'ye karşı, sahadaki ortakları olan, PKK/PYD'yi korumak olarak yorumlanmıştır. Aynı zamanda

Türkiye'nin İŞİD'le mücadelede geç kaldığını ifade eden ABD Savunma Bakanı Ashton Carter;

“Ankara prensip olarak İŞİD'le mücadele amacıyla Amerika'nın önderliğinde başlatılan hava operasyonlarına katılma kararı aldı. Bu karar gecikmiş ve yetersiz. Bu çatışma bölgesinde bir komşu, eski bir NATO müttefiki ve İŞİD'le mücadele koalisyonunun sorumlu bir üyesi olarak Türkiye'nin, Suriye ve Irak'la olan uzun sınırlarını kontrol etmesine ihtiyacımız var. Geçtiğimiz son bir yılda kontrol ettiğinden daha fazla kontrol etmeli” (AljazeeraTurk, 2015).

Suriye ve Irak'ta hava desteği ile İŞİD'in ilerlemesini durdurmaya çalışan ABD, Türkiye'nin incirlik hava üssünü de koalisyonun kullanımına açmasıyla daha da etkinlik kazandığını ifade etmiştir. İncirlik üssünün kullanıma açılmasıyla birlikte ABD'nin, 'İŞİD'le mücadelesinde PKK/PYD'ye destek vermesi için İncirlik hava üssünden fayda sağlayacak mı?' sorusuna ABD Dışişleri Sözcüsü John Kirby;

“PKK'nın bazı durumlarda DEAŞ ile savaştığının farkındayız. Fakat kendileri bir terör organizasyonudur. İŞİD'e karşı mücadelede PKK ile işbirliği, koordinasyon veya iletişim halinde değiliz. İŞİD'e karşı 62 ülkenin yardımıyla mücadele içerisindeyiz. YPG halihazırda zaten koalisyon güçlerinin hava desteğini alıyor. Şimdi Türkiye'deki hava üslerine erişimimizin olması, bu desteğin daha zamanlı ve hatta daha etkili olmasına imkân sağlayacaktır” (NTV, 2015).

Kirby'nin açıklamasının gerçeği yansıtmadığını ifade eden ve PYD'nin incirlik hava üssü kullanılarak desteklenmesi amaçlanan hava saldırılarının iki ülke arasındaki mutabakatı yansıtmadığını belirten Türk Dışişleri Sözcüsü Tanju Bilgiç; *“Kirby'nin ifade ettiği hususlar bizim ABD ile aramızdaki mutabakatı tam olarak yansıtmamaktadır. ABD ile mutabakatımız İŞİD'le mücadeleye ilişkindir. Mutabakatımızda PYD gibi kendi gündemi olan bir gruba yönelik destek söz konusu değildir”* (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2015).

Türkiye'nin İŞİD ile mücadelesinde tam kapasitesini kullanmadığını ifade eden Obama, iki ülke arasındaki istihbarat paylaşımının önemine dikkat çekerek esas sorunun yabancı savaşçıları hızla bünyesine çeken İŞİD olduğunu ifade etmiş ve işbirliğinin gereken düzeyde olmadığını belirtmiştir;

“Elbette bu yabancı savaşçı akını tamamen durdurulamaz ama önemli ölçüde engellenebilir, bu da ancak güçlü bir işbirliği, iyi istihbarat, iyi bir koordinasyonla ve Türkiye-Suriye sınırında olup bitenleri daha iyi

takip edebilmekle mümkün olur. Bu konuda Türk hükümetiyle daha fazla işbirliği yapmayı umuyoruz, Türk makamları da sorunun farkında, ancak yine de kapasitelerini istenilen düzeye çıkarmış değiller” (Milliyet, 2015).

Türkiye’den beklenen desteği göremediğini ifade eden ABD, İŞİD’in bulunduğu Tel Abyad’a doğru ilerleyen PKK/PYD’yi desteklemesi üzerine Cumhurbaşkanı Erdoğan, bölgedeki insanların hava saldırılarıyla hedef alınarak PKK/PYD’ye yer açtığını ifade etmiştir.

Türkiye’nin güvenlik endişelerini dikkate almayan ABD yönetimi, sahada destek verdikleri PKK/PYD’nin kendilerini İŞİD’le mücadelede kanıtladıklarını ifade eden Beyaz Saray Sözcüsü Josh Earnest; *“PYD, sahadaki kapasiteli ve etkili yerel savaşçılardır. PYD’ye bağlı güçlerin Tel Abyad’daki ilerlemesi karşısında da koalisyonun bu tür güçlere havadan destek vermesi İŞİD’e karşı önemli kazanımlar elde etmesini sağlamıştır” (Anadolu Ajansı, 2015).*

ABD ve Türkiye’nin ortak tehdide yönelik eylem ve strateji planlarının bulunmaması, Türkiye’nin NATO müttefiki olan ABD’ye yönelik PKK/PYD’ye ilişkin telkinlerine rağmen ABD’nin sahada desteklediği terör örgütü ile ABD-Türkiye arasındaki gerginleşen ilişkiler neticesinde işbirliğinden söz edilmesi neredeyse imkânsız bir hal almıştır. ABD Savunma Bakanlığı Sözcüsü John Kirby; *“Biz PYD’yi terörist örgüt olarak değerlendirmiyoruz. Suriye’de, İŞİD’e karşı mücadelede başarılarını kanıtladılar. İŞİD karşıtı gruplarla birlikte çalışmayı sürdüreceğiz” (Birgün, 2015).*

Cumhurbaşkanı Erdoğan; *“PYD ve YPG, bunların hepsi terör örgütüdür. Amerika bu işte şu anda bedel ödemiyor. Bedel ödeyen biziz. PYD’nin, YPG’nin yaptıklarını da bilen biziz. Dolayısıyla ABD’nin bu yanlış bakışı, yanlış değerlendirmeyi herhalde tekrar değerlendirecekler diye düşünüyorum” (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 2015).*

2015 yılında başlatılmış olan eğitim donat programına 1200 kişinin katılacağını ifade eden ve mart-nisan gibi eğitimlerinin başlayacağını belirten ABD, eğitim donat programına yönelik 580 milyon dolar ayırdığını aynı zamanda eğitilmesi planlanan kişi sayısının 5400’e çıkartıldığını belirtmiş ancak mayıs ayına doğru sadece 60 kişinin eğitildiğini açıklamıştır (Özdemir, 2019).

Eğit-donat programı dahilinde Suriyeli muhalifleri silahlandırma konusunda çekinceler gün yüzüne çıkmış ve muhaliflerin sadece İşİD'e odaklı mücadele yürütmeleri konusunda ısrarcı olan ABD yönetimi, küçük çapta gönderilen mühimmatlarla önce muhalifleri gözlemediklerini belirten Doğal Kararlılık Operasyonu Sözcüsü Albay Steve Waarren;

“Suriye'deki İşİD karşıtı muhaliflere yapılan askeri malzeme yardımı hakkında hesap verebilirlik konusunda çok dikkatli bir program yürütüyoruz. Bir miktar küçük silahlara ait mühimmat veriyoruz ve bunu nasıl kullandıklarına, İşİD'e karşı kullanıp kullanmadıklarına bakıyoruz. İlerleme ve etkinlik için ölçütlerimiz var. Yapmalarını istediklerimizi yapmazlarsa bir daha bizden bir şey alamazlar. İşİD'e karşı etkin bir mücadele verirlerse gönderdiğimiz paketlerin ağırlığı artacak, operasyonları için hava saldırısı desteği alacaklar” (Hürriyet, 2015).

Temmuz 2015'te Türkiye'den Suriye'ye giren ilk eğit-donat grubunun yarısı El Nusraya esir düşmüştür (Cumhuriyet, 2015). Eylül ayında ise Suriye'ye geçen bir grup ılımlı muhalifin silahlarını Nusraya teslim etmesini açıklaması zerine CENTCOM sözcülerinden Yarbay Patrik Ryder;

“Yeni Suriyeli Gler birliği, bugün koalisyon temsilcileriyle temasa geçti ve bizi 21-22 Eylül'de, kendilerine verilen teizatların yaklaşık yüzde 25'ine tekabül eden 6 kamyonet ve cephanesinden bir bölümünü şüpheli Nusra Cephesi arabulucusuna verdiği konusunda bilgilendirdi. Eğer doğruysa, Yeni Suriyeli Gler yelerinin Nusra Cephesi'ne teizat sağladığı bildirimini çok kayđı uyandırıcı ve bu, Suriyeli muhaliflerin eğitilip donatılmasına yönelik programın talimatlarının ihlalidir” (Havadis gazete, 2015).

Suriyeli muhaliflerin hem İşİD'le mücadele ederek hem de Suriye'deki iç savaşa çekilerek Esad ile mücadeleye kayması aynı zamanda Nusra' ya yenik düşmesi sebebiyle eğit-donat programının başarısız olduğunu açıklayan ve başından beri eğit-donat programıyla ilgili endişelerinin olduğunu açıklayan ABD Başkanı Obama;

“Eğit – donat programı başarısız oldu. Başarılı olunan alanlara bakılarak örneğin doğuda İşİD'i püskürten bazı Kürt topluluklarıyla çalışarak bunu inşa etmenin yollarına bakacağız. Suriye içinde etkili bir şekilde böyle bir 'vekil ordu' yaratabileceğimiz fikri hakkında başından beri şüphelerim vardı. Buna rağmen denedik çünkü bizim için önemli olan tüm seçenekleri keşfettiğimizden emin olmaktı” (Euronews, 2015).

Obama'nın Kürtleri silahlandırmasına yönelik Cumhurbaşkanı Erdoğan; *"Öncelikle Kürtlerin silahlandırılması ifadesini yanlış buluyorum. Ben bunu terör örgütlerinin silahlandırılması olarak görüyorum. Bunlara silah desteğini verenler uluslararası teröre destek veriyor durumdadır. PYD – PKK birbirinin aynısıdır"* (Dailymotion, 2015).

İŞİD'e karşı mücadelede hem Türkiye hem de PKK/PYD ile ilişkilerini başarılı şekilde ilerlettiğini ifade eden İŞİD'e karşı küresel koalisyon özel temsilcisi John Allen;

"PYD ve silahlı kolu YPG'yle ilişkilerimizi, sınırın güneyinde herhangi bir taraftan saldırı olmadığı sürece korumak adına çok kırılğan bir diplomatik süreçte Türklerle birlikte çalıştık. Bu durumu yönetebilmek için çok çaba sarf ettik. Türkiye, PKK'nın saldırıları karşısında kendini koruma girişiminde bulunuyor ve aynı zamanda da sınırını ve bizim PYD/YPG ile ilişkimizi yönetmek istiyor. Bu noktada onlarla iyi çalıştığımızı düşünüyorum" (Anadolu Ajansı, 2015).

Türkiye İŞİD'le mücadelede PKK/PYD yerine müttefiki ile işbirliği yapması gerektiğini ifade etmesinin yanı sıra ABD'nin göndermiş olduğu silahların Türkiye'ye yönelik kullanılması durumunda gereken önlemin alınacağını ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan; *"PYD, PKK'nın Suriye kolu. PYD'ye silah verirseniz bu iş yürümez. Suriye'ye gönderilen silahlar PKK'dan çıkarsa YPG bizim için meşru hedef haline gelir"* (Sondakika.com, 2015).

Açıklamasının ardından ABD yönetimi, Türkiye'den daha çok çaba beklediğini ifade etmesi üzerine Türkiye'nin Kasım 2015'te İŞİD'e yönelik hava operasyonuna katılım sağlayacağını belirten ABD Savunma Bakanlığı Peter Cook;

"F15 E savaş uçakları, Türk F16 uçakları ile birlikte İŞİD ile mücadelede görev yapacaklar. Türk hava sahasının egemenlik ve güvenliğine destek vermek için, Türk hükümetinin isteği üzerine bu uçaklar da yerlerine vardı. Türkiye bir NATO müttefiki, ABD'nin dostu ve İŞİD'e karşı uluslararası koalisyonda ortağımız. Türkiye'nin, ABD ve koalisyon güçlerine desteği, ortak hava saldırıları ve yabancı savaşçıların geçişin önlemedeki katkıları, İŞİD ile mücadelede önemli bir rol oynuyor" (Yeni Asya, 2015).

ABD Başkanı Obama; *"Türkiye hem Irak'ta hem Suriye'de İŞİD tehdidiyle ilgili savaşma konusunda önemli bir ortak olmuştur. NATO'da bir müttefik olarak"*

İŞİD'e karşı yapılan mücadelede Türkiye çok önemli bir ortak olmuştur. Suriye'deki felaket ortamını gidermek için ortak olmaya devam etmektedir” (Diken, 2015).

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan;

“Sayın Barack ile aynı zamanda Suriye’de DAİŞ ile olan mücadeleyi ele alma fırsatımız oldu. Koalisyon güçleri noktasında bundan sonraki süreçte atacağımız adımları değerlendirme fırsatı bulduk. Model ortaklar olarak, stratejik ortak olarak bundan sonraki süreçte de dayanışmamızı dünya barışına bir katkıda bulunmak için kararlılıkla devam ettireceğiz” (TRT haber, 2015).

Stratejik ortaklığın güçlendirilmesi için adımlar atıldığını ve bu adımların memnuniyetle karşılandığı belirtilse de ve bu durum Türkiye ve Amerika'nın söylem olarak aynı tehdide yönelik birlikte hareket edildiği olarak yorumlansa da Türkiye, hava saldırılarını sadece İŞİD'e yönelik değil aynı zamanda İŞİD'den temizlenen yerlerde PKK/PYD'nin aktif olarak bulunması sonucunda Türkiye'nin güvenlik endişesi katlanarak artmış ve katılmış olduğu hava saldırılarında sadece İŞİD'i değil, PKK/PYD'yi de hedef almıştır. Türkiye'nin bu tutumu ABD'yi rahatsız ettiğini ifade eden Amerika Savunma Bakanı Ashton Carter;

“Türkiye'nin İŞİD'e karşı havada ve karada daha fazla çaba göstermesini arzuluyoruz. Ancak Türkiye, hava operasyonlarının çoğunluğunu İŞİD'e değil, PKK'ya yönelttiği için İŞİD'le mücadelede gereken verimi alamıyoruz. Türkiye'nin PKK'yla ilgili kaygılarını anlıyoruz, PKK'nın sınırları içinde bir terör örgütü olduğunu kabul ediyoruz. Ancak önceliğimiz İŞİD olduğu için Türkiye'nin daha fazla çaba göstermesine ihtiyacımız var. Bu çaba özellikle Türkiye'nin kendi toprakları içinde olması gerekmektedir., İŞİD'in ortaya çıkışından bu yana Türkiye etkili bir şekilde sınırlarını kontrol etti, ama ülkeye sızan ve İŞİD'e hizmet eden unsurlarla da mücadele etmesi gerekmektedir. Son birkaç gün içinde Başkan Obama bu konuyu Cumhurbaşkanı Erdoğan'la konuştu ve bu konu önceliklerimiz arasında. Onlardan daha fazla çaba göstermelerini istiyoruz. Irak ve Suriye'nin yanı başındalar. Bizim başarıya ulaşmamızda güçlü bir etken olabilirler. Türkiye'nin istediği insani bölge, güvenli bölge, uçuşa yasak bölge gibi kavramlar değerlendirmeye alındı ve bunların yarardan çok zarar getireceği sonucuna varıldı. Gerek İŞİD gerekse Esat rejimi böyle bir bölgenin güvenli olmadığını kanıtlamak için her yola başvuracaktır. Eninde sonunda böyle bir bölgeyi oluşturmak kapsamlı bir askeri operasyon gerektirecektir” (NTV, 2015).

Askeri operasyon fikrinin gündemde olmadığını ifade eden Obama, geçmiş yönetimlerin yapmış olduğu ve bunun sonucunda da girmiş olduğu mali yükümlülüğün altına girmeyeceğini ifade ederek 'sorumluluğun paylaşılması' ilkesine

uygun şekilde hareket edileceğini belirtmiştir. İŞİD’le mücadele koalisyonuna dahil olan ülkelerle işbirliğinde olan Obama yönetimi hem mali yükümlülüğün paylaşılmasını amaçlamış hem ülkeler arasındaki diyalog kanallarının güçlendirilmesini amaçlamıştır.

Bu bölümde ABD’nin, Suriye Devlet Başkanı Esad’a yönelik söylemlerinin tehdit algısının değişmesiyle nasıl İŞİD’e yöneldiğinin çerçevesi çizilerek, söylemlerle aktarılmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda müttefik olan iki ülkenin tehdit seviyelerinin birbirinden farklı olmasının dış politika stratejilerine yansımaları da görülmektedir. Esad’ın iktidardan gitmesini amaçlayan Türkiye söylemlerini bu yönde devam ettirirken, ABD ise 2013 yılına kadar Türkiye ile aynı fikirde olduğu ancak eylem olarak söylemlerini desteklemediği görülmektedir. 2013 yılında Suriye ve Irak’ta gücünü arttıran İŞİD tehdidine yönelik ABD dış politikasını şekillendirmiş ve hatta gerek iç siyasette gerekse dış siyasette aktif ve sürdürülebilir bir dış politikası olmadığı yönündeki eleştirilere maruz kalmasına neden olmuştur. Obama yönetimi dış politikada askeri güç kullanmaktan kaçınarak sahada İŞİD’e karşı savaşan birliklere danışmanlık vererek aynı zamanda hava operasyonlarıyla karadaki birlikleri destekleyerek dış politikasını yürütmüştür. Obama yönetiminin sahada silahlandığı ve danışmanlık yaptığı PKK/PYD, Türkiye’de yıllarca saldırılar düzenlemiş aynı zamanda Türkiye’nin sınırına yakın kantonları birleştirerek bir Kürt devleti kurma gayesinde olması nedeniyle Türkiye’ye tehdit oluşturmuş olsa da Türkiye bir süre İŞİD’le mücadeleye katılmak için Esad ile mücadele edilmesi şartını koşmuştur. ABD ise Esad’la mücadelenin İŞİD’le mücadeleye ket vuracağını belirtmiş ve Türkiye’den gereken desteği görmediğini ifade ederek silahlı Kürt gruplarına destek vermiştir. Türkiye’nin Esad’a karşı İŞİD’e destek verdiği iddiaları geniş çapta yankı uyandırmış ve AKP hükümetinin eleştirilmesine neden olmuştur. Uzun bir süre ortak payda da birleşemeyen ABD ve Türkiye, İŞİD’le mücadele de eğit-donat programını başlatarak Suriyeli muhaliflerin eğitilmesi noktasında birlikte hareket etmeye başlamıştır. Ancak eğit-donat programına dahil olan kişilerin ABD çıkarlarını yansıtmadığı, program için ayrılan bütçenin maliyetinin fazla olması ve eğitilen ilk grubun Nusra’ya esir düşmesi gerekçeleriyle ABD Başkanı Obama tarafından sonlandırıldığı ifade edilmiştir. Sahadaki desteğini PKK/PYD’ye yönlendiren Obama yönetimine karşılık AKP hükümeti Esad söyleminin yanı sıra PYD/PKK ile girilen işbirliğinin müttefiki ile girilmesinin gerekliliğinden bahsetmiş ve bir terörün başka bir terör örgütüyle

5. 2016-2018 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE VE AMERİKA’NIN TERÖRLE MÜCADELEDEKİ SÜRECİ

Türkiye bu yıllar arasında önceliğini PKK/PYD ile mücadeleye kaydırarak güvenlik endişelerinin müttefiki Amerika tarafından anlaşılması konusunda çaba göstermiş ve her fırsatta PYD ile PKK’nın arasında bir fark olmadığını ifade etmiştir. Aynı zamanda İŞİD’le mücadelede daha aktif olduğu bir yıla girmiştir.

Irak’ta peşmerge eğitimi için bulunan Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), İŞİD tarafından Irak’ta bulunan Başika kampında saldırıya uğraması sonucunda harekete geçtiğini ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan;

“İŞİD terör örgütüne mensup olduğu söylenen, sanıyorum bunlardan 18 kadarı etkisiz hale getirilmiş. Bu durum, Başika kampıyla ilgili atılan adımın ne kadar isabetli bir karar olduğunu ortaya koyuyor. Şu anda da silahlı kuvvetlerimizin oradaki üste bulunması ve o eğitimi veren subaylarımızın bu tür sızma harekâtı veya saldırı, bu tür şeyler karşısında da her an her şeye hazırlıklı olduğu da ortada. Zaten daha önce de ifade ettiğim gibi buraya giden güçlerimiz, bir yerde bu eğitimi veren özellikle subaylarımıza, görevlilerimize, onlara koruma amacıyla gitmiş olan ekiplerdir. Onlar da gereğini gerektiği zamanda yapıyor, yapacaktır. Irak, kendi askerlerini eğitmemizi talep etti” (Dünya, 2016).

Türkiye’nin İŞİD’le mücadelede yetersiz kaldığını ifade eden Obama yönetimine karşın, Irak’taki mücadelenin bir cevap niteliği taşıdığını ifade eden Başbakan Davutoğlu;

“Geçmişte Türkiye’yi DAEŞ’e karşı yeterince mücadelede bulunmuyor diye eleştirmeye kalkanlar, şimdi DAEŞ’e en doğrudan, Musul bağlamında söylüyorum, etkide bulunacak, mücadele edecek oradaki Iraklıları eğittiğimiz ve bulunduğumuz için eleştiri yönelten kesimler olabiliyor. Biz teröre karşı mücadelede hiçbir zaman herhangi bir taviz vermedik ve Irak’ın toprak bütünlüğüne ve egemenliğine sonuna kadar saygılıyız, sadığız. Orada bulunuşumuz; Irak’ın toprak bütünlüğü ve egemenliğini korumak içindir. Tutumumuz Amerika tarafına açık bir şekilde aktarılmıştır. Bu tutumun parametreleri bellidir. Bir; Türkiye uluslararası terör faaliyetlerine karşı uluslararası toplumla birlikte, koalisyonla birlikte, Irak hükümetiyle birlikte bir çaba yürütmektedir. İki; Başika’daki varlığımız bu çabanın doğal bir sonucudur ve sadece teröristlere karşıdır. Üç; Musul’un kurtarılması, Kuzey Irak, Türkiye için de bir ulusal güvenlik alanı halindedir. Çünkü PKK’nın ve Deaş’ın mevcudiyeti herhangi bir başka ülkeden daha çok Türkiye’yi tehdit etmektedir. Dört; Bütün bu faaliyetler Irak’ın toprak bütünlüğü ve Irak

egemenliğine saygı çerçevesinde yapılmaktadır, başka herhangi bir gündemi, gizli bir hedefi yoktur’’ (CNN Türk, 2016).

Başkan Yardımcısı Joe Biden, Suriye özelinde de Türkiye ile ortak misyonlarının İŞİD olduğunu vurgulayarak aynı zamanda da Türkiye’yi tehdit eden tek terör örgütünün İŞİD olmadığını da belirtmiştir;

“Suriye’de yaşanan olaylar için politik çözümler konusunda çalışmaya devam ediyoruz. Çünkü her şeyi sadece askeri yollarla çözmek mümkün değil. Ortak misyonumuz İŞİD’i ortadan kaldırmaktır. Bunda gayet kesiniz. Planlarımız olgunlaştı ve koordineli hale geldi. İŞİD’i yok etmek için işbirliği yapıyoruz. Türkiye bu alanda çok önemli adımlar atmıştır. Türkiye, sınırlarının güvenliğini sağlamak yolunda önemli adımlar atmıştır. İŞİD’le mücadele için daha iyi işbirliği yapmak, istihbarat toplamak, yerel kuvvetleri desteklemek için faaliyetleri destekleyeceğiz. İŞİD’in Türk sınırlarına ulaşmasını engellemek için konuştuk. Türkiye’nin karşı karşıya bulunduğu tek tehlike İŞİD değildir. PKK de vardır. PKK terör örgütüdür ve kabul edilemeyecek faaliyetlerde bulunmaktadır’’ (VOA, 2016).

ABD Başkan yardımcısı Joe Biden’ın açıklamasından yaklaşık 1 hafta sonra ABD Başkanı Obama’nın İŞİD ile Mücadele Özel Temsilcisi Brett McGurk’ün Kobani ziyareti (BBC news, 2016) sonucunda paylaşılan görüntüler Türkiye-Amerika ilişkilerini çıkmaza sokmuştur. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın ‘Ben miyim senin ortağın yoksa Kobani’deki terörist mi?’ (Dailymotion, 2016) çıkışı üzerine ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü John Kirby, Türkiye ile yaşanan bu anlaşmazlığı iki dost arasında olabilecek bir duruma indirgeyerek her konuda aynı fikirde olunmasının imkânsız olduğunu ifade etmiş ve PKK/PYD’nin sadece havadan desteklenerek İŞİD’e karşı ne kadar başarılı olduğuna değinmiştir;

“Bildiğiniz gibi biz PYD’yi terör örgütü olarak görmüyoruz. Türkler öyle görüyor ve bunu anlıyorum. En iyi dostlar bile her konuda anlaşmazlar. Kürt savaşçılar Suriye içerisinde DAESH’e karşı çabada en başarılılarından biri. Çoğunlukla havadan olmak üzere bir ölçüde destek sağladık ve bu destek sürecektir. Ancak bu, Türkiye’nin dile getirdiği endişeleri konuşmak istemiyoruz anlamına gelmiyor, bunu yapacağız. Onlar müttefik, dost, ortak. Bu ortaklığı güçlendirmek için çalışmaya devam edeceğiz. Onlarla bu konuda görüşmeyi ve istişare içerisinde olmayı sürdüreceğiz. Burada yapılması gereken seçimler, koalisyon olarak Irak ve Suriye’deki bu grubu (İŞİD’i) zayıflatma ve yok etmeye yönelik çabalarımızı nasıl yoğunlaştıracağımız üzerine. Ancak Türkiye ile aramızdaki yakın ilişkiyi ve bu ilişkiyi güçlendirme adına göstereceğimiz çabayı hiçbir şey değiştirmeyecektir. “Onlarla bu konuda görüşmeyi ve istişare içerisinde olmayı sürdüreceğiz. Burada yapılması gereken seçimler,

koalisyon olarak Irak ve Suriye'deki bu grubu (İŞİD'i) zayıflatma ve yok etmeye yönelik çabalarımızı nasıl yoğunlaştıracağımız üzerine. Ancak Türkiye ile aramızdaki yakın ilişkiyi ve bu ilişkiyi güçlendirme adına göstereceğimiz çabayı hiçbir şey değiştirmez'' (Bianet, 2016).

PKK ile PYD arasında bir farklılığın olmadığını belgelerle ifade eden hatta Biden'ın Türkiye ziyareti sırasında da bu belgeleri sunan Türkiye hükümeti, kaygılarının anlaşılmasını beklerken ABD kanadında gelen açıklama sonrası Cumhurbaşkanı Erdoğan;

“Ey Amerika, size kaç kere söyledim. Siz bizimle beraber misiniz yoksa bu terör örgütü PYD ve YPG'yle mi berabersiniz? Ey Amerika ne PKK'yi bize tanıtabilirsiniz ne PYD'yi bize tanıtabilirsiniz ne YPG'yi bize tanıtabilirsiniz. Bunları biz gayet iyi biliriz. DAEŞ'i de biz biliriz, bunları da biz biliriz. Ama siz bunların hiçbirini bugüne kadar tanıyamadınız. Tanıyamadığınız için bölge kan revan içinde, kan gölü halinde. Bu nasıl ortaklık? Anlamak mümkün değil. Defalarca anlatmamıza rağmen karşımızda susuyorlar. Gıyabımızda 'Biz böyle bakmıyoruz bunlara', diyorlar. Siyasetin dilini, diplomasının imkanlarını, pazarlık gücünü biz bugüne kadar ihmal etmedik. Bundan sonra da etmeyeceğiz. Düşmanımın düşmanı dostumdur, basitliği müttefikliğe yakışmaz. Suriye'de yapılan işin adı işte budur. Eğer bir terör örgütünü diğer terör örgütüyle sırf çıkar çatışması yaşadığı için desteklemek caizse Suriye'deki diğer kimi örgütler niçin dışlanıyor? Onlar da DAEŞ'le çatışma halindedir. Niye onları dışlıyorsunuz?” (Diken, 2016).

Başbakan Davutoğlu;

“ABD'nin tutumunun netleşmesini beklemek bizim hakkımızdır. Mazur görülen terör örgütleri daha sonra başka ülkelere de zarar verirler. PYD daha önce Esad'la işbirliği yapmıştır, şimdi de Rusya ile işbirliği yapmaktadır. Savaş suçu işlemektedir, belgeler ortadadır. Bizim de müttefikimizden açık ve net tavır beklememiz hakkımızdır. Teröre Suriye'den destek geliyorsa -ki geliyor, Irak'a karşı aldığımız tedbirleri Suriye'ye karşı da alırız. DAEŞ mevzilerini nasıl vurduysak, Türkiye'ye zarar veren her terör örgütüne aynı muameleyi gösteririz ve dostlarımızdan aynı şeyi bekleriz” (Evrensel.net, 2016).

ABD Savunma Bakanı Ash Carter;

“İŞİD'in eylemleri ortak insan onurumuza ve bu farklı uluslar koalisyonunu bir araya getiren ortak değerler dizisine bir hakaret. Zaferden sonra hepimiz geriye bakıp mücadeleye kimin katıldığını hatırlayacağız bu yüzden koalisyon desteğini daha da arttırmalıdır. Türkiye, ABD'nin iyi ve uzun süreli bir müttefikidir ancak her konuda anlaşmamız mümkün değildir. Suriye'de İŞİD'i bozguna uğratmak için

ehil yerel güçlerle çalışıyoruz. Bunu yapmaya devam edeceğiz. Türkiye'yle de çok yakın çalışmayı sürdüreceğiz” (BBC, 2016).

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcü Yardımcısı Mark Toner;

“Biz PKK ‘yı terör örgütü olarak görüyoruz ama PKK ve PYD arasında net bir ayırım yapıyoruz. PYD, bugüne kadar Suriye’de DEAŞ’la mücadelesinde etkin olduğunu kanıtlamıştır. Biz de onların bu çabalarını destekliyoruz. Türkiye İŞİD karşıtı koalisyonun kritik bir ortağıdır. ABD yönetimi olarak bu müttefikliğe bağlılıklarını çok ciddiye alıyoruz. Ve Ankara ile her türlü endişeleri hakkında sürekli temas halindeyiz” (Toroğlu, 2016).

ABD tarafından gelen farklı kurumların eş zamanlı açıklamalarının temelini ‘PYD’yi terör örgütü olarak görmüyor ve İŞİD’le mücadelede etkili bir ortak olduğu’ görüşünü paylaşıyoruz ifadeleri oluşturmaktadır.

ABD’nin İŞİD’le mücadelesinde, İŞİD’in hâkimiyetinin kırıldığı bölgelerde PKK/PYD, ABD desteğiyle etkinlik kazanmıştır. Fırat’ın doğusunda Tel Fırat’a, batısında da Menbiç’e kadar ilerlemesiyle Türkiye’nin sınırlarından gelecek olan tehditte daha açık hale gelmesine neden olan bu durum karşısında Şubat 2016 yılında Türkiye’nin YPG mevzilerini vurduğunu açıklayan Başbakan Davutoğlu, sınırında herhangi bir terör örgütünün mevcudiyetine izin vermeyeceklerini aktarırken diğer taraftan müttefiki ABD’ye seslenerek YPG ile yapılan işbirliğinin ülke içerisinde kıyıma yol açacağını ifade etmiştir;

“Gerek Türkiye’ye dönük mülteci akınına izin vermemek, gerekse açık bir şekilde PKK uzantısı olan bu güçlerin, Suriye’de kendi alanlarını oluşturma çabalarının yol açtığı tehdit karşısında, bugün angajman kuralları çerçevesinde, Azez ve civarında tehdit oluşturan güçlere karşı mukabelede bulunulmuştur. Türkiye, kendi sınırlarını korumak için, sınırları üzerinden Türkiye’ye doğru yönelen mültecileri korumak için, Suriye’nin tek umudu olan ılımlı muhalif unsurların varlıklarının muhafaza edilmesi ve etnik bir kıyım yapılmaması için alınması gereken tedbirleri almaya karardır. YPG-PYD Suriye’nin kuzeyinde bir Kürt koridoru koruma amacından vazgeçecek, Minnak Havaalanı’ndan Türkiye’ye veya Suriye muhalefetine saldırıda bulunmayacak ve o havaalanını derhal boşaltacak. Bunları Sayın Biden’a da ifade ettim, burada da ifade ediyorum. YPG ne Kürtleri ne Suriyelileri temsil etmiyor. Yaptıkları her barbarca tutumun, sürdükleri her Arap, Türkmen ve Kürt’ün sürüldükleri yerlere dönmesini de sağlayacağız, bunların da hesabını verecekler. Türkiye’nin sınır boylarında böyle herkesin at oynadığı bir ortamda Türkiye’nin sessiz kalmasını da kimse beklemesin. Bu meseleyi bir Kürt-Türk çatışması olarak tanımlayanlar, Ortadoğu’da bir kardeş kavgasına

zemin hazırlamak niyetindedir. Ama YPG'nin eli kanlıdır, rejim işbirlikçisidir. YPG'nin sınırimızdaki Türkiye'yi rahatsız eden her adımına aynen mukabele ederiz” (VOA, 2016).

Türkiye'nin YPG'ye yönelik hava saldırılarını bir an önce durdurulmasını talep eden ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü John Kirby; *“Türkiye, YPG ve Esad güçlerine karşı başlattığı saldırıları bir an önce durdurmalı, YPG'de karmaşık durumdan yararlanarak başka yerlere saldırı girişiminde bulunmamalıdır”* (Diken, 2016).

Türkiye, YPG ile aynı kefeye konularak ABD kanadından gelen açıklamayı hayretle karşıladığını ifade eden Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Tanju Bilgiç; *“Hem top atışlarının durması hususunu hem PYD hem de Türkiye'ye aynı şekilde önerilerde bulunması hususunu hayretle karşıladık. Çünkü Türkiye, ABD'nin müttefiki diğeri ise terör örgütüdür. Terör örgütüyle mücadele ederken Türkiye'nin de kimseden icazet almasına gerek yok”* (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2016).

Türkiye'nin sınırına yönelik hassasiyetleri ve PKK/PYD'ye ABD tarafından verilen silahların Türkiye'yi hedef alacak şekilde kullanılması sonucu ikili ilişkilerin daha da zayıfladığı bir dönemde ABD tarafından PKK/PYD'yi destekleyen açıklamaların yapılması iki ülkenin de bölge çıkarları ve güvenlik hassasiyetleri neticesinde ortak bir terörle mücadele stratejisi benimsenememesi sonucunu doğurmuştur. Hem ABD'nin hem de Türkiye'nin bölgedeki tehditleri algılama seviyelerinin birbirinden farklı olduğu yapılan açıklamalarla gözler önüne serilmektedir.

Türkiye'nin, Müttefiki ABD tarafından anlaşılacak istenmesi ve sahada desteklenen grubun aslında PKK'nın uzantısı olduğunu belgelerle ispat etme girişimleri ABD tarafından yanıtız bırakılarak Türkiye-YPG arasındaki çatışmaların İŞİD ile mücadeleyi sekteye uğrattığı ifade edilmiştir.

ABD Dışişleri Sözcüsü Mark Toner; *“YPG çabalarını desteklemeye devam edeceğiz. YPG'nin bölgede gerilimi arttıracak şekilde eylemler yapmasını ya da toprak hakimiyeti kazanmasını istemiyoruz”* (Kenasari, 2016). Söylemi ile desteklerini yinelemiştir.

Mark Toner' in yapmış olduğu açıklamaya yönelik Cumhurbaşkanı Erdoğan ise YPG'ye yönelik top atışlarını durdurmayacağını belirterek;

“YPG’ye yardımımız devam edecektir ama orada yapılan mücadelede işimizi zorlaştırmayın.” Lafa bak. Bir defa temelden bu yaklaşım sakat. Kusura bakmayın. Bizim öyle bir düşüncemiz yok. PYD’ye verilen silahlar Türk güvenlik güçlerine yönlendiriliyor. Türkiye’nin güney sınırında yeni bir Kandil’e asla izin vermeyeceğiz. Dost, dostluğunun gereğini yapmalıdır. Ey Amerika! Hani biz koalisyon güçleriydik? PKK’nın tüm kayıtlarında PYG’nin, PYD’nin kurucusunun kim olduğu bellidir. Biz NATO’da birlikte değil miyiz? Senin dostun biz miyiz, PYD’mi? Bunu da açıkla o zaman. “Dostum PYD’ye silah yardımı yapıyorum de.” Dost, dostluğunun gereğini yapmaktır. El Kaide ile El Nusra arasındaki ilişki ne ise PKK ile PYD arasındaki ilişki de odur” (CNNtürk, 2016).

PKK/PYD ile hem Suriye’de hem de kendi sınırları içerisinde mücadele eden Türkiye, Şubat 2016 tarihinde Ankara’da PKK/PYD tarafından gerçekleştirildiği iddia edilen terör saldırısına maruz kalması üzerine (Bianet, 2016). ABD kanadından gelen başsağlığı dileklerine karşılık Cumhurbaşkanı Erdoğan, önemli olanın tedbirler olduğunu vurgulayarak;

“Başsağlığı güzel ama tedbirler nerede? PKK tamam, PYD ve YPG’yi neden terör örgütü ilan etmiyorsun? PKK’yla yapamadığımızı PYD ve YPG’yle mi yapmak istiyorsunuz? Asla temenni etmeyiz ama yarın Washington’da, Brüksel’de bunlar olduğunda aynı üzüntüyü duyarız. Acılar arasında asla ayırım yapmıyoruz. Artık bu komediye bir son verilmelidir. Ben ‘PKK’yla birlikte hareket ediyorum’ diyen bir örgüte ‘Hayır, senin bağlantın yok’ demek, bizim aklımızla alay etmektir” (İleri haber, 2016).

Türkiye’nin hassasiyetlerini anladığını her fırsatta ABD yönetimi dile getirse de aynı zamanda sahada etkili grubun PYD olduğunu da ifade eden ABD Dışişleri Bakanı John Kerry; *“Türkiye ile işbirliğimizi önemsiyoruz ancak İŞİD’in püskürtülmesi için sahada yerel unsurlara da ihtiyacımız var. Kürtler’in desteğiyle Kobani İŞİD’den geri alındı”* (Toroğlu, 2016).

Türkiye’yi İŞİD’le mücadele stratejisinde yeterince istekli bulmadığını ifade eden ABD yönetimi, Kobani olayına atıfta bulunarak bu süreçte PKK/PYD’nin desteklerine övgülerde bulunarak aynı başarıyı Menbiç’te de varlığını sürdüren İŞİD’e karşı da göstereceğinden emin olduğunu ifade eden ABD Merkez Kuvvetler Komutanı General Joseph Votel, PKK/PYD’nin Suriye’de bulunan kamplarını ziyareti sonrasında; *“Becerilerine ve bizim onlara destek verebileceğimize olan inancım arttı”* (VOA, 2016).

PKK/PYD'yi Menbiç'te de destekleyerek, İŞİD'e yönelik operasyonun başarıya ulaşacağına yönelik açıklamalarının ardında Cumhurbaşkanı Erdoğan; *"YPG, Türkiye'nin kırmızı çizgisi olan, Fırat'ın batısına geçip sınırdaki 98 km'lik Azez-Cerablus hattına yerleşme girişiminde bulunursa yoğun topçu ateşlerine başlarız"* (Hürriyet, 2016).

Menbiç operasyonunun başladığını açıklayan ABD, yerel ortaklarını hava saldırılarıyla desteklediğini açıkladığı Mayıs ayında, İŞİD Türkiye'ye yönelik saldırılarını arttırarak 2016 yılında Arka Arkaya İstanbul ve Gaziantep'te olmak üzere intihar saldırıları gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin hem PKK/PYD tarafından hem de İŞİD tarafından terör saldırılarına maruz kaldığı dönemde (Ulutaş & Duran, 2016) müttefiki ABD'den gereken desteği görememesinin yanı sıra Menbiç operasyonunun başka bir terör örgütüyle ortak hareket edilerek gerçekleştirilmesi sonucunda açıklama yapan Başbakan Yardımcısı Numan Kurtuluş;

"Durumu, bıçağın kemiğe dayandığı nokta olarak görmek lazım. Burada Türkiye maceracı bir şekilde davranmaz. Oradaki dengeleri herhalde herkesten, diğer bütün ülkelerden daha iyi biliyoruz. Ancak Kilis'in bombalandığı, Gaziantep havalimanına roketin atıldığı bir ortamda yaşanan gelişmelere seyirci kalmak mümkün değil. ABD'nin çok açık söyleyeyim, vereceği bir karar var. Yani, Türkiye gibi uzun yıllardır NATO kapsamında müttefik olduğu bir ülkeyle mi ittifakını sürdürecektir, yoksa Türkiye'ye karşı olduğu bilinen güçlerle yeni ittifaklar mı geliştirecek?" (TGRT, 2016).

ABD, Haziran 2016 tarihinde İŞİD'in Menbiç'te temizlenmesi için PKK/PYD ile eşgüdümlü olarak hareket etmesi sonucunda Türkiye, operasyon sonrası PYD'nin sahadan çekileceği sözünün ABD tarafından kendilerine verildiğini ifade eden Dışişleri bakanı Mevlüt Çavuşoğlu;

"Menbiç operasyonunda, bazı YPG unsurlarının geriden lojistik amaçla katılması gerektiğini ortaya koyunca müttefikimiz ABD, Biz bunun yanlış politika olduğunu söyledik. Ama sonra bir şartla buna bir şekilde olur verdik. Menbiç operasyonu biter bitmez YPG'liler Fırat Nehri'nin gerisine gidecek. Fırat Nehri'nin gerisine gitmesi demek oralarda bunların uyguladığı politikalara katılıyoruz anlamına gelmez" (Sputnik, 2016).

ABD Başkanı Obama'nın DEAŞ'la mücadeleden sorumlu özel temsilcisi Brett McGurk; *“Bütün YPG güçleri, DEAŞ'tan sonra güvenliğini sağlamaları için eğitimlerini tamamladıktan sonra Menbiç 'ten ayrılıp Fırat'ın doğusuna dönecek”* (Hürriyet, 2016).

Menbiç 'in kaderini orada yaşayan insanların belirleyeceğini ve İŞİD tehdidinden temizlenen bölgenin gerçek sahiplerine bırakılacağına dair PKK/PYD'den taahhüt aldığını belirten Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Elizabeth Trudeau;

“Menbiç için savaşan Araplar hem kenti hem de evlerini geri almak için savaşıyorlar. Kürt güçleri de Suriye Demokratik Güçleri'nin kritik bir parçası. Bununla birlikte, Kürt liderliğinden, (bölge) teröristlerden nihayet temizlendiğinde, bölgeyi yeniden inşa edecek ve yerel kontrolü yeniden tesis edeceklerini, kendi topraklarını kurtaran yerel Araplar olacağı yönünde taahhütler aldık” (Politik yol, 2016).

İŞİD'in, Türkiye sınırında ve Türkiye sınırları içerisinde şiddetini artırdığı dönemde Türk hükümeti, 24 Ağustos tarihinde sınırındaki İŞİD tehdidini ortadan kaldırmak amacıyla Fırat Kalkanı Harekâtını (FKH) başlattığını duyurmuştur (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 2016). Cerablus'ta İŞİD hakimiyetinin kırılmasını amaçlayan top atışları gerçekleştirildiğini açıklayan Başbakanlık; *“Türk Silahlı Kuvvetleri, koalisyon hava kuvvetleri tarafından Suriye'nin Halep kentine bağlı Cerablus bölgesine terör örgütü DEAŞ'ten temizlenmesi amacıyla askerî harekât başlatılmıştır”* (Siyaset, 2016).

Terörle mücadelede Türkiye ve Amerika arasında işbirliği nüansları, tarafların yapılan açıklamalarında görülmekle birlikte ABD, Türkiye'nin bu mücadelesini desteklediğini belirten açıklama Pentagon sözcüsü Peter Cook'tan gelmiştir;

“Bize göre odak noktası İŞİD'e karşı savaşılması ve İŞİD'in hedef alınması olmalı ve gördüğümüz kadarıyla da olan bu. Suriye'nin herhangi bir yerinde ama özellikle de böyle bir bölgede İŞİD'in üzerinde baskı uygulanması önemlidir. İŞİD'in burası da dahil Suriye'de mümkün olduğu kadar fazla sayıda bölgeden atıldığını görmek istiyoruz” (Cumhuriyet, 2016).

Özgür Suriye Ordusuyla birlikte gerçekleştirilen FKH'na ABD'nin de hava desteği sağladığını ABD Savunma Bakanlığı açıklamıştır; *“Amerikan Ordusu Cerablus operasyonunda Türk güvenlik güçlerine ve muhaliflere A-10S ve F-16 uçakları ile destek vermektedir”* (VOA, 2016).

Pentagon Sözcüsü Adrian Rankine-Galloway;

“İŞİD karşıtı koalisyon, Türkiye'nin İŞİD'e karşı operasyonlarına ve Suriye-Türkiye sınırında Cerablus'un İŞİD'den temizlenmesi için çaba gösteren taramadan geçirilmiş Suriyeli muhalefet güçlerine destek için bugün hava saldırıları düzenledi. Suriye ile Türkiye arasında gidip gelen İŞİD savaşçıları için kilit bir transit noktası olan sınırı düzenli olarak gözleyen koalisyonun istihbarat, izleme ve keşif unsurları da sınır boyunca operasyonları takip etmeyi sürdürüyor” (Dünya, 2016).

Türkiye sınırından gelebilecek tehdidi bertaraf etmek amacıyla başlamış olduğu Fırat kalkanı operasyonunda öncelikli hedefinin İŞİD'in sınırlarından temizlenmesi olarak belirterek, hareketin uluslararası hukuka uygun olduğunu ve Birleşmiş Milletlerin 51. Maddesi gereği meşru müdafaa hakkını kullandığını ifade ederek başlatmış olduğu operasyonu 198 gün sonunda Azez-Cerablus hattındaki İŞİD tehdidini ortadan kaldırarak başarıyla sonlandırdığını açıklamıştır. 4 aşamadan oluşan FKH, ilk önce İŞİD hedef alınarak Cerablus kentinde obüslerle vurulmuş ardından TSK ve ÖSO, Cerablus'un güneyine yönelerek sınırına yönelik diğer bir tehdit oluşturan PKK/PYD'yi hedef almış ve kantonların birleştirilerek bir Kürt devletinin oluşmasını önlemeyi amaçlamıştır. Ancak sahada yerel ortakları olarak PKK/PYD'yi destekleyen ABD, bu tarz hamlenin kabul edilebilir olmadığını İŞİD'le mücadeleyi olumsuz etkilediğini belirterek sert tavrını ortaya koymuştur. ABD Savunma Bakanı Ashton Carter, Türkiye'nin önceliklerini belirlemesi gerektiğini ifade ederek Suriye Demokratik Güçleri (SDG)'ne yönelik hareketin kabul edilemez olduğunu belirten açıklamada bulunmuştur;

“Öncelikle hem Türkiye hem de SDG'nin, İŞİD'e karşı savaştaki çabaları ve katkılarını çok takdir ediyoruz. Türkiye'ye, İŞİD'e karşı savaşa odaklanma ve SDG'yle çatışmaya girmeme çağrısında bulunduk. Türkiye'ye, genel anlamda İŞİD'e karşı gösterdiği çabaları ve sınırla Cerablus arasındaki ve batıya doğru uzanan bölgenin güvenliğini sağlamak için attıkları adımları desteklediğimizi vurguluyoruz ama Cerablus'un güneyine (hareket edilmesi) ve Suriye Demokratik Güçleri'yle çatışmayı değil. İki tarafın da birbirleriyle çatışmamasını ve İŞİD'e karşı savaşa odaklanmasını istiyoruz. Türkiye de İŞİD ile savaşta bizim SDG ile çalışma niyetimiz olduğunu anlıyor. YPG unsurları dahil SDG ile mutabakatımız, YPG'nin Menbiç operasyonu sonrasında Fırat'ın doğusuna çekilmesiydi ve çekiliyorlar. Bu durum doğal olarak onları Cerablus bölgesine inen Türk güçlerinden ayıracak. Bizim de desteklediğimiz şekilde, Türk güçleri Cerablus'un kuzeyinde sınır güvenliği sağlama noktasında oldukları yerde kalırsa iki taraf birbirleriyle

çatışmaya girmemeli. Birbirleriyle tarihsel farklılıkları olduğunu anlıyoruz ama Amerika'nın çıkarları çok net. Onlar gibi biz de İŞİD'e karşı koymak istiyoruz ve onlara 'önceliklerimizi belirleyelim' çağrısı yapıyor ve sahadaki gerilimi düşürmelerine yardımcı oluyoruz” (Yeni Asya, 2016).

TSK'nın Cerablus'un güneyine yönelerek Menbiç'e doğru ilerlemesi ABD tarafından engellenmiştir. İŞİD tehdidinden temizlenmesi için PKK/PYD ile ortak operasyon düzenleyen ABD, bölge temizlendikten sonra PKK/PYD'nin çekileceğini ifade etmiş ancak Türk Hükümeti'ne verilen sözlerin tutulmadığı aksine Menbiç 'ten Cerablus'a doğru PKK/PYD'nin ilerlediği, TSK'nın Cerablus'un güneyine yönelmesiyle ortaya çıkmıştır. ABD'nin sert tavrıyla karşılaşan Türkiye verilen sözlerin tutulmadığını ifade etmiş aynı zamanda CENTCOM sözcüsü Albay John Thomas; *“Son birkaç saat içinde, mücadeleye dahil olan tüm taraflardan, birbirleriyle savaşmayı bırakarak İŞİD hedefine odaklanacaklarının garantisini aldık. Söz konusu garanti, önümüzdeki birkaç günü kapsayan gevşek bir anlaşma, biz bu anlaşmanın pekişmesini umut ediyoruz” (Hacaloğlu H. , 2016).*

Açıklamasını yalanlayan Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın, ABD'nin her fırsatta etkili bir ortak diye lanse ettiği ve eğit-donat programına dahil edilen muhaliflerin başarısız olduğunu dile getirmesine karşılık, Türkiye ve ÖSO'nun fırsat verildiğinde ve işbirliği yapmak istendiğinde sahada ne kadar etkili sonuçlar alındığını ifade etmiştir;

“PYD ile anlaşma falan söz konusu değil. PYD terör örgütünün bir koludur ve Türkiye ile anlaşması söz konusu değildir. Biz Fırat Kalkanı Operasyonu'yla ilgili hedeflerimizi başından beri ortaya koyduk. Bu bölgede YPG ve PYD, Fırat'ın doğusuna geçmedikçe bizim için hedeftirler. Menbiç operasyonu var biliyorsunuz, ABD'nin bize verdiği takvim var. 'Menbiç Arap şehridir, YPG çekilecektir' diye. Üçüncü haftaya girdik, hala 'Biraz daha zaman' deniyor. Bırakın Menbiç 'ten çekilmeyi Cerablus sınırına gelmeleri de adeta bölgeyi işgal etme fırsatçılığının göstergesidir. Bölgenin yönetimini bölge halkına bırakmalarını istiyoruz. Takvimi kendileri belirleyecek. Terörle mücadelede ihtiyaçlarımız karşılanana kadar, tatmin edici noktaya ulaşana kadar operasyonlar devam edecek. Özellikle son bir, bir buçuk yıldır söylenen 'Suriye'de en etkin savaşı YPG yürütüyor' miti de Cerablus operasyonu ile çökmüş oldu. Bu ister Menbiç'te olsun ister Rakka'da olsun ister Cerablus'ta olsun... Demek ki şartlar sağlandığında Suriyeliler 'den oluşan gruplar da gerekli müdahaleyi yapabilirler” (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 2016).

Sınırlarındaki tehdit ortadan kalkana dek operasyonun kararlı bir şekilde devam edeceğini söyleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan; *“Uluslararası Koalisyon ile işbirliği içinde 24 Ağustos'ta başlatılan Cerablus harekâtı, bu kararlığımızın ve irademizin bir yansımasıdır. Operasyonlarımız, DAİŞ (İŞİD), PKK ve onun Suriye kolu YPG gibi terör örgütleri vatandaşlarımız için bir tehdit olmaktan çıkarılana kadar devam edecektir”* (BBC, 2016).

Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Danışman Yardımcısı Ben Rhodes;

“ABD, Türkiye'nin Cerablus'u İŞİD'den temizlemesi çabalarına destek sunmuştur ve vermiştir. Aynı zamanda Türkiye'nin sınırını güvenlik altına almasını da destekliyoruz. Desteklemediğimiz çabalar ise güneye doğru hareket edilmesi ve destek verdiğimiz muhalifler olan Suriye Demokratik Güçlerine karşı çarpışması. Türkiye'ye mesajımız açık oldu. Cerablus'un İŞİD militanlarından temizlenmesi amacını destekledik. Suriye Demokratik Güçlerine karşı düzenlenecek daha fazla eylem İŞİD'e karşı birleşik bir cephe çabalarımızı güçleştirecektir” (Aljazeera, 2016).

Fırat kalkanı Harekatının birinci aşaması olan Cerablus'un İŞİD tehdidinden temizlenmesi başarıyla gerçekleştirildiğini açıklayan Milli Savunma Bakanı Fikri Işık; *“Türkiye, Azez-Cerablus hattındaki 90 kilometre uzunluğundaki bölgede 20 kilometre derinliğe kadar inerek bu araziyi İŞİD'den temizledi. Bundan böyle İŞİD'in Suriye topraklarından Gaziantep ve Kilis'e roket saldırısı gerçekleştirmesi kolay olmayacak”* (Hürriyet, 2016).

TSK ve ÖSO'nun Cerablus'a ilerlemesi, ABD tarafından engellenince TSK ve ÖSO, FKH'nın ikinci aşamasını oluşturan Çobanbey kentindeki İŞİD hedeflerine yönelmiştir. Türk hükümeti her fırsatta bir sonraki hedefin Menbiç olduğunu ifade etmiştir.

Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu;

“Bizim Suriye'de görmek istediğimiz tablo bu. Suriye'nin DEAŞ terör örgütünden temizlenmesi, zalim bir rejimden kurtulup ülkenin tekrar huzura kavuşması. Dabık bölgesi tamamen şu anda muhaliflerin eline geçti. Bölgede birçok köyler var ama buralara yönelik de ılımlı muhalefet ilerliyor. Hedef El Bab'a kadar giderek, Menbiç bölgesini tamamen DEAŞ terör örgütünden kurtarmak” (Sputnik, 2016).

Türkiye'nin Dabık ve Çobanbey' de İŞİD mevzilerine vermiş olduğu zaiyatı açıklayan Türk Silahlı Kuvvetleri:

“Hava Kuvvetleri Komutanlığınca düzenlenen hareketle Arşak ve Dabık 'ta bulunan 6 hedefe 6 bomba atıldı, terör örgütüne ait 2 savunma mevziisi, 3 komuta kontrol mevziisi ve bir verici anten imha edildi. Koalisyon güçleri ise Arşak ve Dabık 'ta tespit edilen terör örgütüne ait hedeflere 8 hava harekâtı düzenlendi. Harekatlarda 7 terörist etkisiz hale getirildi, 2 savunma mevziisi imha edildi” (Hürriyet, 2016).

Türkiye'nin İŞİD'le mücadelesini başarılı bulduğunu açıklayan ABD Savunma Bakanı Ashton Carter; *“Dabık'ın kurtarılması İŞİD'i kalıcı yenilgiye uğratma çabasına Suriye'de yeni bir ivme kazandırdı. Dabık'ın özgürleştirilmesi için savaşan Suriyelileri tekrar kutluyor ve bu operasyon sırasındaki yakın koordinasyonu için müttfikimiz Türkiye'ye teşekkür ediyorum”* (Hacaloğlu H. , 2016).

FKH'nin ikinci aşamasının başarıya tamamlandığını açıklayan Savunma Bakanı Fikri Işık, İŞİD'le mücadelede edinilen kazanımları belirtmiş aynı zamanda İŞİD'e yönelik elde edilen kazanımların PKK/PYD'ye yönelik aynı kazanımların elde edilmesi gerektiğini ifade etmiş ve bir sonraki hareketin El-Bab'ı kapsayacağını sinyali vermiştir;

“Cerablus, Er Rai ve DEAŞ açısından büyük sembolik önem taşıyan Dabık'ın kurtarılması gerçekten önemlidir. Böylece, 2 bin kilometrekare civarında bir alan teröristlerden temizlenmiş, 225 meskûn mahal özgürleştirilmiştir. Bugüne kadar Fırat Kalkanı Harekâtı kapsamında DEAŞ terör örgütünden 1005 terörist etkisiz hale getirilmiştir. Ayrıca DEAŞ'a ait 4 tank, 29 havan, 41'i silahlı 97 araç, 621 bina ve 61 savunma mevzii, 28 komuta merkezi, 17 cephanelik imha edilmiş, 11 bombalı araç tesirsiz hale getirilmiştir. Bir yandan DEAŞ'a karşı mücadele ederken, diğer yandan da bölgedeki PKK/PYD/YPG unsurlarıyla da mücadele edilmesi gereklidir. PKK/PYD/YPG teröristlerinin 299'u etkisiz hale getirilmiştir. Bu operasyonlar sırasında PKK/PYD/YPG'ye ait 14 bina, 4 savunma mevzii, 5 araç ve 1 Drone da imha edilmiştir” (BBC, 2016).

Türkiye'nin El-Bab'a dayandığını açıklayan Cumhurbaşkanı Erdoğan;

“Şu anda El Bab'a dayandık. El Bab'ı batıdan da ayrıca çevreledik, kuşattık. Yetmez, biz şimdi oradan da Menbiç'e doğru ayrıca gideceğiz. Niye Menbiç'e gideceğiz? Çok meraklı olduğumuz için değil. Menbiç'te PYD var, YPG var. Onlar da orayı terk etsin, doğruya gitsin. Bunu söyledik. 'Gidecekler' dediler, 'Gitsin' dedik. Şu ana kadar bir miktar gittiğini söylüyorlar. Biz tamamen orayı PYD ve YPG'nin boşaltmasını istiyoruz.

Çünkü o topraklar terör örgütlerinin toprakları değil, orası Arapların toprakları” (HaberTürk, 2016).

Bölgede bulunan PKK/PYD varlığından dolayı ABD, Türkiye'nin El-bab operasyonuna destek vermemekle birlikte Türkiye'yi kınamaya devam etmiştir. Türkiye'nin El bab operasyonu 216 gün sürmüş ve Çobanbey, Dabık, El bab İŞİD tehdidinden temizlenmiş aynı zamanda PKK/PYD'nin ilerlemesi durdurulmuştur (Polat, 2020). El bab operasyonunda müttefiki ABD'den destek görmediğini belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, İŞİD'e en fazla yıkımı verenin Türkiye olduğunu buna rağmen Türkiye ile İŞİD'in işbirliği içerisinde olduğunu ifade edenlerin büyük bir yanlışlığı içerisinde olduklarına da dikkat çekmiştir;

“Uzun süredir Batılı ülkelere terör örgütleri arasında ayırım yapmama çağrısında bulunuyoruz, buna karşılık ABD başta olmak üzere kimi ülkeler kendilerince çeşitli bahaneler ileri sürüp göz boyayarak, bölgede masumları katleden terör örgütlerine destek veriyor. Sizler terör örgütlerine kalkar bu bölgede her türlü silah yardımını yaparsanız, hayır biz silah değil, mühimmat gönderiyoruz dersiniz bunu yutmamız. NATO'da sizlerle beraber olduğumuz halde bu destekleri bize değil, bölücü terör örgütlerine veriyorsunuz. Sizin NATO'daki ortağınız bölücü terör örgütleri midir? Bunu bizim kabul etmemiz mümkün değil, yutmamız mümkün değil. Bugün El Bab operasyonumuzda ne NATO'nun ne de güya müttefik ülkelerin en küçük desteğini görmüyoruz. Koalisyon, bugün DEAŞ'a en büyük zayıflığını verdiren hareketimize hiçbir katkı sunmuyorlar. Üstüne üstlük ‘Türkiye, DEAŞ'a destek veriyor’ diye yalan söylüyorlar. El insaf, en büyük mücadeleyi veren biziz, en büyük zayıflık veren biziz” (Anadolu ajansı, 2016).

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İŞİD'le mücadelesini etkili bir şekilde tamamlandığına dikkat çekerek Azez-Cerablus hattının İŞİD tehdidinden arındırılmasından sonra ABD'ye, Rakka'nın İŞİD'den temizlenmesi için birlikte hareket edilmesi çağrısında bulunmuştur.

Cumhurbaşkanı Erdoğan;

“Terörden arındırılmış güvenli bölge diye bir tezimiz var. Başından beri bunu söylüyoruz bu olmazsa Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa her zaman tehditte. Dertleri ne? Kuzey Suriye'de yeni bir devlet kurmak. Biz böyle bir devletin kurulmasına müsaade etmeyeceğiz. Amerika ile yeni dönemde bir araya gelebilirsek sırada Rakka var. Türkiye küresel bir güçtür” (Cumhuriyet Erdoğan: Bir toprağın vatan olabilmesi için şehide ihtiyacı var, 2016).

“Gelin, Rakka'ya da beraber müdahale edelim. Rakka'ya müdahale ederken de orada PYD ile YPG ile değil; onları koyun bir kenara, onlar terör örgütü. Ne işin var senin terör örgütüyle? Türkiye ile koalisyon güçleri, eğer biz beraber bu işi yapamıyorsak; orada bin 500, 2 bin DEAŞ'lıyı söküp atamıyorsak yazıklar olsun bize. Nasıl devletiz biz? Şimdi bekliyoruz. Temenni ederim ki bu konuda bir birliktelik olur ve Rakka'yı da yine DEAŞ terör örgütünden temizleriz. Bu adımı atarız. Böylece güneyimizden terör tehdidini almak istemeyiz” (Bianet, 2016).

Türkiye'nin çağrılarına rağmen Rakka operasyonu için PKK/PYD ile görüşmelere başlandığı bilgisini paylaşan ABD, akabinde Rakka'nın en hızlı şekilde İŞİD'den arındırılması noktasında SDG ile hareket edeceklerinin bilgisini Doğal Kararlılık Operasyonu Birleşik Ortak Görev Gücü Komutan Yardımcısı Tümgeneral Rupert Jones, şu demeçle bildirmiştir;

“Rakka'yı İŞİD'den geri almaya en çok katkıyı sağlayabilecek gücün kim olacağına karar vermede Türkiye ve diğer ilgili taraflarla görüşme halindeyiz. Şu anda Rakka'yı izole etmeye yönelik süreç devam ediyor. Bu süreçte sahada Suriye Demokratik Güçleri'ni (SDG) kullanıyoruz. Kenti izole edebilme kabiliyetine sahip, dolayısıyla Rakka'yı İŞİD'den temizlemede en hızlı ve etkili yolu bize sağlayacak güç SDG” (SoITv, 2018).

Türkiye'nin işbirliği çağrılarını yanıtızsız bırakan ABD, bölgede kendi çıkarlarına uygun hareket eden, İŞİD'le mücadelede, ABD'nin tabiriyle, istekli ve hızlı olan grubu desteklemiştir. Geçmiş yıllara bakılarak Türkiye ile Amerika arasında terörle mücadelede asgari düzeyde bir işbirliğinden söz edilebilecek bir dönem olsa da kurumların ve bireylerin açıklamaları, bölgeye yönelik çıkarların farklı olması, Türkiye'nin birlikte hareket ettiği ılımlı İslamcı grup olan ÖSO ile radikal İslamcı terör grubu olan İŞİD arasındaki geçişlerin olması sebebiyle sahada daha seküler olan PKK/PYD'ye destek veren ABD ile PKK/PYD'yi terör örgütü olarak gören Türkiye arasında terörle mücadele konusunda bir işbirliğinden bahsedilmesini neredeyse imkansız kılmıştır. ABD geçmiş deneyimlerinden yola çıkarak, bölgedeki güç boşluğundan faydalanarak ileri de oluşabilecek radikal dinci başka bir terör örgütünün oluşmasının önüne geçmeye çalışmıştır.

Fırat Kalkını Harekâtından 2 yıl sonra Afrin'de hakimiyet kuran PKK/PYD'ye yönelik sınırlarının güvenliğini sağlamak ve bölge halkının üzerindeki baskı ve zulmü bertaraf etmek amacıyla Zeytin Dalı Harekâtının (ZDH) başlatıldığı bilgisini veren Türkiye (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2018), PKK/PYD'nin Doğu

Akdeniz'e inmesini engellemeyi ve sınırlarından yapılan kaçakçılığın önüne geçilmesini aynı zamanda kantonları birleştirerek oluşturulması planlanan Kürt devletinin oluşumunun engellenmesi ve FKH'nın devamlılığının sağlanması hedeflenmiştir (Polat, 2020).

Cumhurbaşkanı Erdoğan;

“Türkiye'nin Suriye ile 900 km sınırı var. Şu anda kuzeyde belirli bir bölge kontrolümüz altındadır. Ama burada bir terör koridoru oluşturulmak isteniyor, buna izin vermeyeceğiz. Zira sınırda tamamiyle yerleşim bölgemiz olduğu gibi 260 bin mülteci de bu sınırda yaşıyor. Şu anda bütün mesele YPG ve PYD, PKK'nın kolları olarak, kuzeyden Akdeniz'e girmenin yolunu arıyor. Buna asla müsaade etmeyiz. Bu anlamda dostlarımızın da bizimle birlikte hareket etmesini bekliyoruz. Ama NATO müttefikimiz ABD hala tırlarla bunlara silah veriyor. Müttefiksek gereğini yapmamız lazım. Ve bir terör örgütünü, iki terör örgütüyle yok etme anlayışı, terörle mücadele değildir” (Çakır, 2018).

ABD'nin sahada desteklediği gruplardan 30 kişilik ordu kuracağına yönelik açıklamaları da Türkiye'nin Zeytin Dalı Harekâtını ivedi şekilde başlatmasını mecburi kılmıştır. Türkiye'ye seslenerek Afrin'e yönelik hareketin İŞİD'le mücadeleye zarar vereceğini ifade eden Bakanlık Sözcüsü Heather Nauert;

“Operasyon düzenlenip-düzenlenmeyeceğini elbette bilmiyorum. Türkleri bu tür bir adım atmaktan kaçınmaya çağırıyoruz. Dolayısıyla şiddete başvurulmamasını ve İŞİD'e odaklanmaya devam edilmesini istiyoruz. Hiçbir şekilde sınır güvenlik gücü oluşturmuyoruz. Ne yaptığımızı Türklere söyledik. Yerel unsurların İŞİD milislerinden temizlenmiş bölgelerde güvenliği sağlamasına çalışıyoruz. Bu sadece daha fazla eğitim ve İŞİD'in kaçış rotalarını engellemeye çalışmaktan ibaret” (İlke haber, 2018).

ABD tarafından Sınır koruma gücü olarak kurulması planlanan ordunun PKK/PYD'ye yasallık kazandırarak bölgedeki mevcudiyetini kalıcı hale getirmeyi amaçladığını ifade eden Cumhurbaşkanlığı sözcüsü İbrahim Kalın, böyle bir durumun Türkiye'nin çıkarlarına ve güvenliğine ters düştüğünü ifade etmiştir;

“Amerika Birleşik Devletleri, 'DEAŞ ile mücadele' gerekçesiyle PKK'nın Suriye uzantısı olan PYD/YPG'ye verdiği desteği sona erdireceği yerde bu terör örgütünü meşrulaştırmaya ve bölgede kalıcı hale getirmeye yönelik endişe verici adımlar atmaktadır. Bugüne kadar olduğu gibi önümüzdeki dönemde de Türkiye, Cumhurbaşkanımızın yaptığı açıklamalar çerçevesinde, adı ve şekli ne olursa olsun her türlü terör örgütüne karşı mücadelesini sınırları içinde ve dışında kararlılıkla sürdürecektir. Türkiye, ulusal çıkarları doğrultusunda güvenliğini

sağlamak için gerekli tedbirleri almaya devam edecektir. Bu çerçevede meşru hedef olan terör örgütlerine karşı yeri, zamanı ve şekli Türkiye tarafından belirlenmek üzere her tür müdahale hakkı mahfuzdur” (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 2018).

Müttefiki ABD'nin sınır koruma gücü altında PKK/PYD'ye tırlarla gönderilen silahların bölgede etkili olmayacağını, Zeytin Dalı Harekâtı ile Türkiye'nin bu oluşuma müsaade etmeyeceğini ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan;

“Şimdi artık Amerika, ülkemiz sınırları boyunca bir terör ordusunu kurduğunu ikrar etmiştir. Bize düşen de bu terör ordusunu daha doğmadan boğmaktır. Nedir? Orada 30 bin kişilik bir terör örgütü kurmuş. Onlara şu an itibarıyla 4 bin 800 TIR dolusu silah göndermiş. O ordu, orada seni (ABD) tam anlamıyla temsil edemeyecek ve stratejik ortağının (Türkiye) karşısında da kusura bakma rezil rüsva olacaksın.” (Anadolu Ajansı, 2018).

İŞİD'den temizlenen bölgelerin tekrar İŞİD kontrolüne geçmemesi için güvenliğin sağlanması adına sahadaki grupların eğitildiğini açıklayan ABD Dışişleri Bakanı Rex Tillerson, Türkiye'ye bu durumun yanlış aktarıldığını ifade ederek Türkiye'nin PKK/PYD'yi hedef alarak başlatmayı planladığı Afrin hareketinin şiddetini azaltmayı amaçlamıştır; *“Bütün durum yanlış aktarıldı, yanlış tarif edildi. Bir güvenlik gücü yaratmıyoruz. İŞİD'in bölgede tekrar canlanmaması için Suriye'deki yerel güçleri eğitiyoruz. Bu yeni bir ordu ya da sınır koruma gücü değildir” (Evrensel, 2018).*

ABD Dışişleri Bakanlığını destekler nitelikte bir diğer açıklama ABD Savunma Bakanlığı Pentagondan gelmiş ve oluşturulması planlanan gücün sadece eğitileceğini açıklayarak bölge halkının güvenliğinin sürdürülebilir olmasının temel amaç olduğunu aktarmıştır;

“Eğitimler, savaşta büyük yıkıma uğramış yerleşim birimlerine geri dönen mülteciler için güvenliği arttırmak üzere tasarlandı. Ayrıca, bu eğitimler İŞİD militanlarından temizlenmiş ve halen yönetim boşluğu olan bölgelerde örgütün (İŞİD) yeniden ortaya çıkmaması için gerekli. Bu yeni bir ordu ya da konvansiyonel sınır muhafız gücü değil” (VOA, 2018).

Zeytin Dalı Harekâtıyla Iraktan başlayarak Akdeniz'e kadar uzanan koridorun kesilmesi ve sınırın PKK/PYD'den temizlenerek şehrin geri alınması 57 gün sürmüş olup (Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı, 2018) hedef alınan PKK/PYD

terör örgütünün İŞİD’le mücadeleyi bırakıp Afrin’e destek olmaya gitmeleri gibi bir olasılığın gündeme gelmemesi için PKK/PYD’ye verilen desteğin devam ettiğini açıklayan İŞİD ile mücadele koalisyonunun sözcüsü Amerikalı Albay Ryan Dillon;

“Afrin'deki son faaliyetler, dikkati dağıttı, İŞİD'in bozguna uğratılması amacıyla Fırat vadisinde bulunan bazı savaşçıların çekilmesine yol açtı. Bundan bağımsız konu ya da operasyonlar istenmemektedir. İŞİD'in bozguna uğratılması hedefinden dikkatler dağıtılmamalıdır. Çok açık olmak istiyorum: Koalisyon sadece İŞİD'i bozguna uğratma amacını taşıyan askeri çabaları destekliyor. Bölgedeki tüm taraflara İŞİD ile mücadele odağını muhafaza etme çağrısı yapıyoruz” (Gazete duvar, 2018).

Benzer bir açıklama da Beyaz Saray Sözcüsü Sarah Sanders’ ten gelmiş ve planlanan hareketin İŞİD’e karşı kazanımları tersine çevirdiğini ifade etmiştir;

“Türkiye’den hem askeri operasyonları hem de söylemleri konusunda itidalli davranmasını istiyoruz. Türkiye’nin Afrin operasyonu İŞİD’i kalıcı yenilgiye uğratmaya yönelik uluslararası çabalardan dikkatleri dağıtmaktadır. Bu operasyon İŞİD ve El Kaide tarafından ikmal ve barınak imkânı yaratmak için kullanılabilir. Türkiye'nin meşru güvenlik kaygılarını duyuyor ve ciddiye alıyoruz. NATO müttefiki Türkiye'yle birlikte çalışmaya bağlıyız. Zalim Şam rejiminin yeniden Afrin'e dönmeyeceğinden emin olmak istiyoruz” (Bianet, 2018).

Üç safhadan oluşan Zeytin Dalı hareketinin son aşaması olarak görülen bölgenin güvenliğinin sağlanarak insani yardımların bölgeye ulaştırılması ve kamu kurum ve kuruluşların faaliyetlerine devam etmesi olarak planlanmış ancak ABD kanadı bölgenin, Türkiye harekât başlatana kadar ki süreçte istikrarlı ve güvenli olduğunu iddia ederek Türkiye’nin bölgeyi istikrarsızlaştırdığını söyleyen Amerika Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Heather Nauert;

“Afrin, Suriye'deki nispeten istikrarlı bölgelerden biri ama şu anda öyle olmadığını görüyoruz ve bu durumdan çok büyük bir endişe duyuyoruz. Şu an bölgedeki insanlar ‘Burası güvenli mi, buradan kaçmalı mıyız’ diye düşünmeye başladılar ve bu bizim Suriye’de görmek istediğimiz bir durum değil. Türkiye’nin her ne kadar kaygılarını anlıyor olsak da giriştiği harekât bölgedeki bu istikrarı yok ediyor. Amerika’nın Suriye’de bulunma gerekçesi İŞİD’e karşı savaştır ve tüm tarafları buna odaklanmaya davet ediyoruz. Eğer odak noktanızı bu hedeften kaydırırsanız, kaynaklarınızı, elinizdeki askerlerinizi, Kürtlerle savaşılmaya yönlendirirseniz ve İŞİD’le savaşımayı bırakırsanız bu büyük bir sorun anlamına gelir. Bizim hem Dışişleri Bakanı hem de Dışişleri yetkilileri aracılığıyla Türk yetkililere ilettiğimiz mesajımız net olarak

budur. Afrin bölgesinde IŞİD yok, biz bölgede IŞİD'e dair bir varlık görmüyoruz'' (Tokyo, 2018).

Türkiye Cumhuriyeti Milli Savuma Bakanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığına ait internet sitesindeki verilere göre, Afrin kent merkezi PKK/PYD'den temizlendikten sonra bölgeye yönelik istihdam çalışmalarına yönelim sağlanmış aynı zamanda kent su ve elektrik sorunlarının da çözüldüğünü ifade ederek insanı yaşam hakkı olan eğitim ve sağlık hizmetlerine her insanın eşit derecede erişim sağlayabilmesi için yapılmış olan hizmetlere yer verilmiştir (VOA, 2018).

ABD'nin bölgeden PKK/PYD unsurlarını çekeceği yönündeki vaatlerini yerine getirmediği için Afrin operasyonundan sonra hedefin Menbiç olduğunu ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan;

“Zeytin Dalı Operasyonu'muzu hedeflerine ulaşana kadar sürdüreceğiz. Ardından Münbiç'i, bize söz verildiği şekilde teröristlerden arındıracağız. Kimse bundan rahatsız olmasın çünkü Münbiç'i gerçek sahipleri bu teröristler değil, oradaki Arap kardeşlerimizdir. Sonra da Irak sınırına kadar, hiçbir terörist bırakmayana kadar bu mücadelemizi devam ettireceğiz” (VOA, 2018).

Aynı zamanda ABD'nin söylemleri ile eylemlerinin örtüşmediğini ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan;

“Biz ABD'nin bizlerle konuştukları ile arazide yaptıkları arasında bir uyum olmasını arzuluyoruz. Söylenilenler ile yapılanların farklı olması elbette kabullenilemez. Bu çerçevede temaslar devam ediyor. Münbiç'in asıl sahibi kim? Araplar. Oranın asli sakinleri arasındaki Arapların oranı yüzde 90-95. Fakat bu insanlar oradan çıkarıldı. Şimdi oranın asli sakinleri olan Arap aşiretleri, orayı koruma konusunda kararlılar. Biz Münbiç'in asli sakinlerine teslim edilmesi gerektiğini savunuyoruz” (Haber7, 2018).

Pentagon Sözcüsü Eric Pahon;

“Türklerin Afrin'den Menbiç'e geçmeyeceğini umuyoruz. Bu konuda gerçekten kaygılıyız. Bunun DEAŞ ile mücadeleyi raydan çıkarma potansiyeli var. Bu, bugüne kadar ortaya koyduğumuz çalışmanın büyük ölçüde dikkatini dağıtacak bir şey. Türkiye'nin terörizm ve sınırlarındaki terör grupları konusunda ciddi kaygıları olduğunu anlıyoruz. Bunun tamamen farkındayız. Türkiye ile elimizden geldiği ölçüde birlikte çalışıyoruz ancak bu operasyon (Zeytin Dalı) DEAŞ'a karşı kazanımlarımızın bir kısmını kaybetmemize neden olacak bir potansiyel taşıyor. Bizim SDG ile ilişkimiz DEAŞ ile mücadele çerçevesinde devam

ediyor. SDG ile sadece DEAŞ ile savaş ekseninde bir ilişkimiz var''
(OdaTv 2018).

PKK/PYD'nin çekildiği yerlerde ABD ve Türk askerlerinin ortak devriye gerçekleştirerek bölgenin güvenliğini sağlamanın makul olan bir seçenek olduğunu söyleyen Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, güvenli bölgeye atıfta bulunarak;

“YPG'nin olduğu bölgeler nasıl istikrara kavuşturulur, kimin yöneteceğini nasıl sağlayabiliriz. Temel prensip nüfus oranında yönetim olması. YPG hiçbir şekilde olmayacak. Menbiç 'ten YPG çekilince orada ABD ve Türk askerleri olacak. YPG'nin çekilmesine nezaret edeceğiz. Buranın güvenliğini kim sağlayacak, ABD ve Türkiye. Önce bu modeli Menbiç'te uygulayacağız daha sonra diğer yerlere götüreceğiz. Bu Rakka için de Fırat'ın doğusunda YPG'nin kontrolündeki yerler için de geçerli”
(Cumhurbaşkanlığı iletişim başkanlığı, 2018).

Afrin bölgesindeki şiddetin ABD tarafından yatıştırılmak istenmesiyle yeni bir PKK/PYD'ye yönelik saldırıların gerçekleşmesini önlemek amacıyla, Türkiye ile bölgede ortak devriye için eğitimlerin başladığını ifade eden ABD Savunma Bakanı Jim Mattis; *“Eğitimler şu anda sürüyor ve bunun nasıl ilerleyeceğini göreceğiz. Ortak devriyelerin zamanında başlayacağına inanmak için her türlü nedenimiz var. Eğitim programı tamamlanınca bu aşama da olacak”* (Gündem, 2018).

Bir yandan Türkiye'ye, bölgeden aşamalı olarak PKK/PYD'nin çekileceği noktasında taahhüt veren ABD diğer taraftan İŞİD'in elinde kalan toprakları da ele geçirmek için operasyon planlaması yaparak taraflar arasındaki dengeyi hedefleyen bir dış politika izlemiştir. Aynı zamanda sınırlarda bir gözlem noktası kurarak bölgenin güvenliğini sağlayacaklarını iddia eden ABD Savunma Bakanı Mattis, aslında bölgeden hala çekilmeyen PKK/PYD unsurlarını Türkiye'nin olası bir saldırısından korumayı amaçlamıştır;

“Suriye sınırı boyunca bazı yerlerde gözlem noktaları kuruyoruz. Çünkü bizim faaliyette bulunduğumuz alanda bir gelişme olursa Türkleri arayıp onları uyaran biz olmak istiyoruz. Sınırdaki biteni takip edeceğiz. Bu da Türk ordusuyla irtibatta olacağımız anlamına geliyor. Sınır hattında gece ve gündüz net şekilde belirlenen yerler olacak. Bu şekilde de Türkler nerede olduklarını bilecekler. Bunun amacı Orta Fırat Vadisi'nde savaşan adamlarımızın geri çekilmemesini ve İŞİD'in coğrafi olarak halifeliklerinden geriye kalanı da ezmemizi sağlamak. Düşman daha küçük alanlara doğru çekildikçe, hala ellerinde kalan toprağı bir anlamda güçlendirmiş oluyor. Aylar öncesinden ifade ettiğimiz zorlu savaş şu an orada yaşanıyor” (VOA, 2018).

Fırat Kalkanı Harekâtı esnasında İŞİD'e yönelik saldırı gerçekleştiren Türkiye, bölge koordinatlarını ABD'ye iletilerek hava desteği istediklerini ancak bölgede bulunan unsurların PKK/PYD mi yoksa İŞİD mi olduğundan emin olmadan müttefiki Türkiye'ye hava desteğinde bulunulmadığını ifade eden Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu;

“DAEŞ'e karşı önemli bir mücadele veriyoruz. Fakat son zamanlarda koalisyonun hava desteğini görmüyoruz. Madem DAEŞ ile mücadele etmek için bir koalisyon oluşturduk. Türkiye'de fiziki imkanlar sağladık. Peki niye destek vermiyorsunuz? Amaç ne? Ne istiyorsunuz? Rakka'dan El Bab'a gelen ilave güç olarak gelen DAEŞ unsurları var. O güzergahlarda koordinatlarını veriyoruz niye vurmuyorsunuz? Bunu beklemek bizim en doğal hakkımız değil mi?” (Milliyet, 2017).

Sınır gözlem noktalarının kurulmasının Türk kanadında olumsuz görüşlere neden olduğunu ifade eden Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar;

“ABD'li muhataplarımız ile yaptığımız görüşmeler sırasında ABD'nin Suriye sınırına kurmayı planladığı gözlem noktaları hususu da gündeme geldi. ABD askerleri tarafından Suriye sınırına kurulacak gözlem noktalarının ülkemizdeki algıyı son derece olumsuz etkileyeceğini, burada, ‘ABD askerleri bir şekilde terörist YPG'lileri koruyor, onları perdeliyor’ şeklinde bir algıya sebep olabileceğini görüşmelerimiz sırasında dile getirildi” (Anadolu Ajansı, 2018).

Türkiye'ye şeffaflık sözü veren Doğal Kararlılık Operasyonu Sözcüsü Albay Sean Ryan;

“Bu gözlem noktaları, ilave şeffaflık sağlayacak ve Türkiye'nin İŞİD unsurlarından korunmasını daha iyi hale getirecek. İstikrar getirecek ve bölgede İŞİD'e karşı daha iyi savaşılmamasını sağlayacak. Bu gözlem noktalarına adam yerleştirerek mekanları güvenli hale getiriyoruz. Dolayısıyla iki taraf için de kazan-kazan durumu söz konusu” (VOA, 2018).

Türkiye'nin vaatler verilerek müttefiki ABD tarafından oyalandığını ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, gereken ne ise yapılacağını bilgisini vererek yeni bir sınır operasyonunun gündemde olabileceği algısını yaratmıştır.

“Bölge, Deaş'ın ardından PYD/ YPG zulmü altında inlemeye başlamıştır. Bunlar Amerikan askerinin nezaretinde belki de yönlendirmesiyle yapılmıştır. Türkiye'nin artık bu gidişata tahammül edemeyeceğini belirterek meşru müdahale imkanına karşı Amerikan

askerleri teröristlerin aralarına serpiştirilmiştir. Yine Amerikan askerleri tarafından kurulan radar üslerinin hedefinin Türkiye'yi teröristlerden korumak değil teröristleri Türkiye'den korumak olduğu aşıkardır. Suriye'de artık DEAŞ tehdidi kalmamıştır. Bu bizim için masaldır. Güya bu örgütün olduğu 150 kilometrekarelik alandan söz ediliyor. Biz bu bölgedeki DEAŞ unsurlarını etkisiz hale getirmeye hazırız.” (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 2018).

ABD'nin kurumlar arasındaki eksik diyalog söylemlere de yansımıştır. ABD Başkanı Trump, bölgenin İŞİD tehlikesinden arındırıldığını ifade ederek askerlerini çekeceğini açıklamış;

ABD Başkanı Donald Trump; *“Yakın zamanda Suriye'den çekileceğiz. Biraz da aradaki diğer ülkeler ilgilensin. Orada bulunmamızın tek nedeni DEAŞ'tı. Başka bir nedeni yoktu. Bu hedefe büyük ölçüde ulaştık”* (Sözcü, 2018).

Diğer taraftan bölgeden çekileceğinden haberi olmadığını ifade eden ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Heather Nauert; *“Suriye'den çekilme politikamızdan haberdar değilim”* (Bölge Gündem, 2018).

Başkan Trump;

“Suriye'den çekilme kararı sürpriz değil. Bunu yıllardır söylüyorum ve 6 ay önce açıkça bunu hayata geçirmek istediğimde bir süre daha kalınmasına karar verdim. Rusya, İran, Suriye ve diğerleri İŞİD'in yerel düşmanlarıydı. Orada işimizi yapıyorduk. Artık geri dönme ve ülkemizi yeniden inşa etme vakti geldi. Amerika, başkalarını her konuda korumak adına harcadığı ve sonunda kimseyi memnun edemediği, kıymetli hayatlar ve trilyon Dolarlar karşılığında Ortadoğu'nun polisi olmak istiyor mu? Orada sonsuza dek kalmak istiyor muyuz? Sonunda artık başkalarının savaşıma vakti geldi” (OdaTv, 2018).

ABD Başkanı Trump'ın Suriye'den çekilme planını memnuniyetle karşıladığını ifade eden Türkiye, bölgeye gönderilen silahların ABD askerleri çekilirken bir güvenlik zaiyatı oluşturmamak için toplanması gerektiğini ifade etmiş ve bundan sonraki süreçte bölge güvenliğinin nasıl sağlanacağı konusunda koordinasyon içerisinde olacaklarını açıklamıştır.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan;

“Sayın Trump'la da yaptığımız görüşme neticesinde bize şunu söyledi; 'Buradan siz DAEŞ'i temizler misiniz?' Biz temizledik, bundan

sonra da temizleriz. Yeter ki sizler lojistik anlamda bizlere gerekli desteği verin ve çekilmeye başladılar mı, başladılar. Şimdi hedef bu diplomatik ilişkilerimizi sağlıklı bir şekilde sürdürmek, nasıl ki Cerablus'ta 3 bin DEAŞ'lıyı etkisiz hale getirdiysek, bundan sonra da yine bu terör gruplarını PKK, PYD, YPG hepsini etkisiz hale getirebilecek kabiliyete sahip bir Özgür Suriye Ordusu'na ve Mehmetçiklere sahibiz'' (NTV, 2019).

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu;

“ABD'nin Suriye'den çekilme kararını memnuniyetle karşılıyoruz. Orada boşluk oluşmasına izin verilmemeli. DAEŞ ile uzun süredir mücadele ediyoruz, artık yenilgiye uğratıldığını düşünüyoruz. ABD'nin geri çekilmesi konusunda koordinasyon gerekiyor. Görüşmeler yapıyoruz, diyalog devam ediyor. Menbiç haritası mevcut, ne şekilde uygulanacağını çekilme öncesi gözden geçireceğiz. Tetikte olmamız gerek çünkü DEAŞ (İŞİD) ve diğer radikal gruplar hala sahada. YPG/PKK'nın da olduğu terör örgütlerinin burada herhangi bir şekilde hareket alanı verilmemeli'' (NTV, 2018).

Bölgeden çekilirken yerel ortakların güvenliğinden de emin olacaklarını ifade eden CENTCOM Sözcüsü Yarbay Earl Brown; “Misyonumuz değişmedi. Güçlerimizi temkinli ve kontrollü bir biçimde çekerken, birliklerimizi ve sahadaki partnerlerimizi güvence altına almak için mümkün tüm tedbirleri alacağız ve bu sırada koalisyon partnerlerini desteklemeyi sürdüreceğiz” (Yeni Asya, 2019).

ABD'deki Başkan değişikliğinin Suriye politikasında değişikliğe neden olmadığını, ABD'nin PKK/PYD desteği başkandan başkana aktarıldığını ifade eden Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın;

“Türkiye ABD'nin çekilme kararından memnuniyet duymaktadır. Bunun nasıl olacağı, geriye nasıl bir yapının bırakılacağı, özellikle dağıtılan ağır silahların ne olacağı, buradaki lojistik üslerin akıbeti gibi konuların da açıklığa kavuşturulması gerekiyor. PYD-YPG de dahil sahada terör örgütlerine fırsat yaratılmasına izin vermek istemiyoruz. Ama görünen o ki Trump yönetiminin, Obama yönetiminden devraldığı bir mesele olan bu PYD-YPG'ye destek konusu, Trump yönetimi için de bir sorun olmaya devam ediyor. Çekilme süreci, Suriye'nin toprak bütünlüğü ve terörden arındırılması noktasında önemli bir adım olmakla beraber, YPG ve PYD konusunda bizim tavrımızın net olduğunu da ifade etmek istiyorum. Bizim oradaki varlığımız, operasyonlarımız, izlediğimiz politikalar, Kürt kardeşlerimizin de can ve mal güvenliğini garanti altına almayı hedeflemektedir” (VOA, 2019).

Münbiç için yol haritasının belirlenmesi, Suriye'den ABD'nin askerlerini çekmek için planlamaların yapılması, verilen silahların bölgeden çıkartılması gereken süreçte ABD çifte standart uygulamış ve Türkiye'ye verilen taahhütleri yerine getirmediği gibi Centcom, İŞİD'le mücadele için PKK/PYD'ye tekrar silah verdiği bilgisini paylaşmıştır. *“Yedi yüz SDG üyesine iç güvenlik, el yapımı patlayıcı, tespit ve imha eğitimi, kontra-terör konularında danışmanlık veriyoruz”* (TRT haber, 2019).

Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu;

“Başta Münbiç Yol Haritası olmak üzere ABD maalesef bu terör örgütüyle girdiği angajmanlardan dolayı sözünü tutmamış ve bu yol haritasını savaştan vazgeçmiştir. Türkiye'nin zaten planı hazır. Buraya girip bu terör örgütünden bu bölgenin temizlenmesini sağlamak bizim için bir ulusal güvenlik meselesidir. Bu konuda da kesinlikle taviz vermemiz mümkün değildir. Nasıl Afrin ve Fırat Kalkanı Bölgesinde DEAŞ ve YPG/PKK'dan bu bölgeleri temizlediysek buraları da temizleriz” (TRT haber, 2019).

Beyaz Saray; *“Türkiye'nin yakın zamanda Suriye'nin kuzeyinde uzun süredir planladığı operasyonu harekete geçirecek. ABD silahlı kuvvetleri bu operasyonu desteklemeyecek ya da operasyona dahil olmayacak”* (Beyaz Saray'dan Erdoğan-Trump görüşmesi açıklaması, 2019).

Planlanan hareketin hayata geçirilmesini yaptırım sebebi olarak değerlendirileceğini açıklayan ABD Başkanı Trump;

“Erdoğan'a İŞİD'lilerin onların sorumluluğunda olduğunu söyledim. Uzun yıllardır Suriye'deyiz. Suriye'deki görev kısa vadeli olmalıydı. Girip çıkmamız gerekirdi. Erdoğan'a Türkiye'nin operasyon düzenleyeceği bölgede 50 ABD askeri olduğunu ve onlara zarar gelmemesini söyledim. Türkiye uzun süredir düşmanı olan PKK ile savaşıyor. Obama, Türkiye ve PKK arasında bir savaş başlattı. Türkiye'ye bizim düşündüğümüzün dışında bir şey yaparsa yok edilmiş bir ekonomiyle karşı karşıya kalacaklarını söyledim” (Euronews, 2019).

Müttefikimiz ABD'den gereken desteği görmemekle birlikte verilen vaatlerin, özellikle güvenli bölge hususunda, yerine getirilmemesi, ulusal güvenliğimizi ve çıkarlarımızı tehdit eden bir yapılanmanın sınırlarımızdan temizlenmesi ve bölgenin istikrara kavuşturulması amacıyla TSK ve onun desteklediği ÖSO ile 9 Ekim 2019 tarihinde Barış Harekâtı operasyonu başlatılmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2018).

Suriye bölgesinde bulunan PYD-YPG-SDG'yi Türkiye PKK'nın uzantısı olarak görmekte ve müttefiki ABD'ye de bunu ispat etmeye çalışmaktadır. Türkiye harekate başlamadan önce Cumhurbaşkanı Erdoğan; *“Bölgede tek bir terörist kalmayınca kadar Suriye'deki varlığımızı sürdüreceğiz”* (BBCnews, 2018).

İfadesiyle operasyonun sinyalini vermiştir. İŞİD'e karşı mücadelede defalarca NATO müttefiki ABD'ye işbirliği çağrısı yapmış ancak istediği cevabı alamamıştır. İŞİD'le mücadelede SDG'nin sahadaki güçlü ortaklarından olduğunu sürekli yineleyen ABD, SDG'ye silah ve mühimmat desteğinde bulunmuştur. Türkiye'nin de güvenlik kaygılarının farkında olduğunu, gönderilen silahların sadece İŞİD'le mücadelede kullanılacağına garantisini veren Pentagon;

“SDG'ye sağlanan silahların sınırlı, belirli misyona yönelik ve askeri hedefleri başarmak için kademeli olarak verileceği noktasında Türkiye'ye karşı çok her zaman çok açık olduk. Koalisyonun sağladığı silahlar ve teçhizatın İŞİD'i yenilgiye uğratma dışında herhangi bir maksatla kullanılmasına göz yummayız. Eğer herhangi bir grubun ya da bireyin anlaşmayı ihlal ettiğini tespit edersek, bunu araştıracağız ve uygun görüldüğü takdirde teçhizat desteğini keseceğiz” (VOA, 2018).

Açıklamasını yaparak Türkiye'ye güvence sağlamak istemiştir. Ancak İŞİD'le mücadele adı altında ABD'nin SDG'ye verdiği destek, bölgede SDG tarafından Türkiye'ye açılan taciz atışları, SDG'nin Türkiye sınırında bulunan Kürt kantonları Türkiye'nin bölgede Fırat ve Zeytin Dalı harekâtından sonra Barış Harekâtı yapmasını zorunlu kılmıştır. Bu operasyonla Türkiye'nin yapmak istediği, bölgeyi teröristlerden arındırmak, güvenli bir bölge kurmak ve Suriyeli mültecileri buraya yerleştirmektir. ABD ve Rusya'yla 120 ve 150 saatlik anlaşma sonucunda bölgenin tamamen SDG'den arındırılmadığını ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan; *“mutabakatın sonuna geldik ancak bölge hala teröristlerden arındırılmış değil. Münbiç'te olduğu gibi tekrar bizi oyalamalarına izin vermeyeceğiz”* (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 2019).

Diyerek ABD'ye mutabakata bağlı kalması konusunda çağrıda bulunmuştur. Operasyon sonrasında Türkiye 20 millik 32 km'lik koridor yerine 5 km'lik koridor oluşturabilmiştir. Türkiye'nin Suriye politikasındaki amacı 32 km'lik bir tampon bölge oluşturmak ve bu bölgeye Suriyeli vatandaşları yerleştirmektir. Ancak planlanan strateji, bölgenin durumu neticesinde çıkmazları da içerisinde barındırmaktadır.

Türkiye’de resmi kaynaklara göre 3 milyon mülteci bulunmaktadır. Savaşın olduğu, PKK/YPG’nin bulunduğu topraklara mülteciler dönmek istememektedir. Keza dönmeye karar verseler bile bölgede istihdam alanının sağlanması gerekmektedir. PKK 2017 yılında Hatay sınırımızdaki iş makinelerini yakarak istihdamı sabote ederken (Anadolu ajansı, 2017) Suriye’de istihdam alanını sabote etmeyeceği meçhuldür.

Diğer bir açmaz ise bölgede sağlanması planlanan istihdam için gerekli kaynakların nasıl sağlanacağıdır. Mülteciler için Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 40 milyar dolar harcadığını ancak AB’nin söz verdiği maddi desteği sağlamadığını da ifade etmiştir (Erdoğan: Mültecilere 35 milyar dolar kaynak aktardık, 2019). 2014 Trump öncesi ABD’de tampon bölgeye mesafeli bakmaktaydı. Başkan Obama; *“Gerçek bir güvenli bölge, sahada askerler bulundurmamız gerekecek. Bu güvenli bölge konusunda çok fazla sayıda soru ortaya çıkarıyor”* (Aljazerra, 2015).

Pentagon savunma bakanı da oluşturulacak olan tampon bölgenin maliyetli olacağını aynı zamanda Suriye’nin kuzeyini de uçuşa kapatmak gerektiğini söyleyerek mesafeli tavrını gerekçelendirmiştir. Dolayısıyla Türkiye’nin bölgeye girip tampon bölge oluşturmasının yanı sıra buranın yaşanılabilir bir hale getirilmesi de başlı başına açmazları beraberinde getirmektedir.

Suriye’nin kendi içerisinde kantonlar (Afrin, Kobani, Cizre) bulunmaktadır. Amaç ileride bu kantonları birleştirerek tek bir yapı haline getirmektir. Türkiye ‘Zeytin Dalı’ operasyonu ile Fırat’ın doğusunu kontrol altına alırken batısında bulunan kantonlar sorun yaratmaktadır çünkü Esad, PYD’ye İŞİD işgalinden kurtardığı Arap bölgelerinden çıkması karşılığında Rojova bölgesine özerklik vermeyi teklif etmiştir (OdaTv, 2021). Esad’ın istediği özerklik iken, PYD Kuzey Suriye Federasyonu olarak anılarak devlet olma isteğini belirtmiş ve Esad’ın özerklik teklifini reddetmiştir. PYD Fırat’ın doğusunu da istemektedir. Bunun sebebi ise hem Doğu Akdeniz’e kıyı sağlamak hem de doğalgaz boru hattı geçirmektir. Türkiye zeytin dalı operasyonu ile bu planı imha etmiştir. PYD’nin denize ulaşmasını engellemek amacıyla Türkiye’nin bu koridoru oluşturması ve burada bir federasyona izin vermemesi gerekmektedir. Türkiye açısından bir başka sorun ise Suriye’nin belirli bölgelerinde ABD’nin baskısı ve Kürtlerin kontrolüyle sıkıştırılmış İŞİD kamplarıdır. Türkiye’nin başlattığı bir operasyonda İŞİD’lilerin firarına zemin hazırlaması da diğer bir endişe konusudur.

ABD her ne kadar bölgeden çekildiğini açıklasa da PKK/PYD aracılığıyla bölgedeki varlığını devam ederken Türkiye'ye yönelik seçeneklerin masada olduğunu ifade eden ABD Başkanı Trump;

“Önümüzde 3 seçenek var. Askeri zafer kazanmak, Türkiye'ye yaptırım uygulamak ya da Türkiye ve Kürtler arasında arabulucu olmak. Umarım 3. seçenek olur. Umarım arabulucu olabiliriz. Yaptırım istediğim son şey asker göndermek. Türkiye benim nerede durduğumu biliyor. Büyük zafer kazandık, artık ayrıldık. ABD halkının yeniden oraya gitmemizi istediğini sanmıyorum. Neler olacağını göreceğiz. Türkiye'ye yaptırım ve diğer mali meseleler konusunda da muhtemelen güçlü bir şeyler yapacağız. Türkiye uzun süredir Kürtlere saldırmayı planlıyordu. Yıllardır savaşıyorlar. Saldırı bölgesinin yakınlarında hiç askerimiz yok” (VOA, 2019).

Barış harekâtı sonrası 17 Ekim 2019 tarihinde yayımlanan ‘Suriye Kuzey Doğusuna İlişkin TR-ABD Ortak Açıklaması’ da TR'nin 32 km'lik koridoruna ilişkin bir madde bulunmamakla birlikte PKK'nın silahsızlandırılmasına ilişkin bir madde bulunmamaktadır. 120 saat sonrasında ABD ile anlaşma masada kalmıştır. Barış Pınarı harekâtına başlarken ifade edilen 900 x 32 km'lik güvenli bölge 450x 32'ye düşürülmesine rağmen TR-ABD ortak açıklamasında güvenli bölge tanımı yapılmamış, nereyi kapsayacağı belirtilmemiştir. PKK'nın kamplardan çekilmesi için verilen süre dolduğunda kamplardan ayrılan PKK'ya müteakip TR'de Barış Pınarı harekâtını sonlandıracağını açıklamıştır. Ancak 120 saat dolduğunda PKK örgütü, Suriye ordusu üniformasıyla hem Rusya destekli hem de ABD'den almış olduğu silahlarla (ABD'den YPG'ye silah yardımı devam ediyor, 2019) çekilmiş olduğu bölgeye tekrar gelirse ne olacağına ilişkin bir açıklamada bulunmamıştır.

ABD Başkanı Donald Trump, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a yollamış olduğu mektupta;

“Sen binlerce kişinin katledilmesinden, ben de Türkiye ekonomisinin yok edilmesinden sorumlu olmak istemem, ki bunu yaparım. Size zaten Rahip (Andrew) Brunson konusunda küçük bir emsal vermiştim. Sorunlarının bazılarını çözmek için çok çaba sarf ettim. Harika bir anlaşma yapabilirsin. (SDG Komutanı) General Mazlum (Kobani) seninle müzakere etmeye ve daha önce hiç vermedikleri tavizleri vermeye hazır. Onun bana yolladığı, daha yeni elime ulaşan mektubunun bir kopyasını da gizli olarak (bu mektuba) iletiyorum. Eğer bu işi doğru ve insani şekilde çözersen tarih sana olumlu bakacak. (Ama) Eğer iyi şeyler olmazsa sana

sonsuzu kadar şeytan gibi bakacak. Sert adam olma, aptal olma. Seni daha sonra arayacağım” (VOA, 2019).

XXXXXS
GCRS

SONUÇ

Arap baharının Suriye'ye sıçramasıyla birlikte değişen dengeler neticesinde oluşan otorite boşluğu sebebiyle bölgeyi istikrarsızlaştıran devlet dışı aktörlerin giderek etkinlik kazanmasına karşı düzen ve istikrarı sağlamak aynı zamanda sınırına yönelik gelebilecek tehditlerin önüne geçmek isteyen Türkiye, NATO müttefiki ABD ile Esad rejimine karşı ortak bir söylem geliştirmiştir. Öncelikle rejimin şiddetini azaltması için diplomasi kanalları kullanılarak bölgeye ziyaretler düzenlenmiş akabinde ABD ve Türkiye zaman zaman ortak basın açıklamaları yaparak süreci yakinen takip ettiklerini belirtmişlerdir. ABD Başkanlığına gelen Obama, benimsemiş olduğu çok taraflılık ilkesi gereği bölgedeki iç savaşa çekilmek istememiş ve hatta 'kırmızı çizgi' olarak ifade ettiği kimyasal silah kullanılması durumunda bile bölgeye yönelik aktif bir dış politika benimseyememiştir.

Yapılan söylem analizinden çıkan bulgular belli başlı yerleşik anlamlara dayalı olarak gerçekleşmiştir. 'Terörist', 'terör devleti', 'terörle mücadelede işbirliği', 'terörü desteklemek', 'ortak bir pozisyon', 'müttefik' ve 'tehdit' kodları her iki tarafın diskurunda yer alan yerleşik anlamlardır. Fakat, farklı iki diskura sahip Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye, bu yerleşik anlamlarla kodlanmış argümanlarında ihtilafta kalmışlardır. Bu iki farklı diskurun diyalogunda (conversation) çatışma hakim olagelmiştir. Yerleşik anlamlı bu kodlarla işaretlenen anlamlar farklılaşmış ve ortak tutum oluşamamıştır.

Türkiye ise Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetinin benimsemiş olduğu dış politika gereği 'İhvan' anlayışı ile kendi ideolojisine yakın yönetimlerin iktidara gelmesini amaçlamıştır. Reform yanlısı olmayan Esad rejimine karşı Müslüman kardeşleri desteklemiş ve iktidarda yer alması gerektiğini savunmuştur.

9/11 saldırıları sonrasında dış politikasını İŞİD'le mücadelenin meşgul ettiği dönemde İslamcı bir grubun iktidara gelerek radikalleşmesini tehdit olarak gören ABD, müttefiki Türkiye ile dış politikadaki çıkarlarının çatışması neticesinde bölgeye dair farklı aksiyonlar alarak ikili ilişkilerin gerilmesine neden olmuştur.

Türkiye, Suriye'ye yönelik dış politikasını Esad rejiminin iktidardan uzaklaştırılması üzerine şekillendirdiği yıllarda bölgedeki güç boşluğundan

faydalanan İŞİD, eş zamanlı farklı ülkelerde gerçekleştirdiği saldırılar ve bünyesine çektiği yabancı savaşçılar neticesinde ABD'nin dış politika önceliğinin İŞİD tehdidini ortadan kaldırmaya yönelmesine neden olmuştur. 2013 yılına kadar Esad'a yönelik sınırlı işbirliği olan iki müttefik devletin bölgedeki tehdit algılarının farklı olması sebebiyle birbirleriyle çatışan politikalar benimsemesine neden olmuştur. Küresel bir güç olan ABD'nin bölgedeki tehditleri ve fırsatları farklı algılaması ile ortaya çıkan Suriye politikası ve saha da desteklediği yerel ortakları, bölgesel güç olan Türkiye ile ilişkilerini çıkmaza sokmuştur.

Suriye'nin kuzeyinde kantonları geçirek bir Kürt devletinin oluşması gayesi ile hem bölgede hem de Türkiye sınırları içerisinde saldırılar düzenleyen PKK ve onun Suriye kolu olan PYD'yi terör örgütü ilan eden Türkiye, dış politikasını sadece Esad'a değil aynı zamanda PKK/PYD'ye de karşıyız diyerek yeniden şekillendirmiştir. Her halükârda sahaya askerlerini göndermekten uzak duran Obama yönetimi Afganistan ve Irak olaylarının bir daha yaşanmaması gerektiğini belirtmiş ve dış politikasına uygun olarak süreci yönetmeye başlamıştır. Obama her ne kadar savaşları bitirmek vaadiyle seçilen bir başkan olsa da Suriye'de aktif bir politika izleyemediği gerekçesiyle eleştiri oklarına maruz kalmıştır.

İŞİD ile mücadeleye odaklanan Amerika, hava saldırıları düzenlemiş aynı zamanda İŞİD'le mücadele koalisyonu oluşturarak terörle mücadelede işbirliği ve sorumluluğun paylaşılması ilkesi ile hareket etmiştir. Türkiye ise bölgedeki sorunun İŞİD ile mücadele edilerek çözülmeyeceğini asıl sorunun Esad rejiminin uygulamış olduğu baskı olduğunu belirtmiş ve baskılara maruz kalan halkın radikalleştiği savını savunarak müttefiki ABD'ye işbirliği çağrısında bulunmuştur. İŞİD'le mücadele için kurulan koalisyona dahil olmayan Türkiye, müttefiki ABD'nin İncirlik Üssünün kullanıma açılması teklifini de yanıtızsız bırakmıştır.

Esad rejimi gittikten sonra yerine hangi yönetimin geleceği endişesi, Türkiye'nin Esad'a yönelik politikası doğrultusunda sınırlarından İŞİD militanlarının geçmesine izin verdiği iddiaları, Türkiye'nin İŞİD ile mücadele koalisyonuna dahil olmak için sunmuş olduğu PKK ve Esad şartı, İncirlik Üssünün kullanıma geç açılması, Kobani olayında tepkisiz kalarak bir süre sınırından peşmergelerin geçişine izin vermemesi, İŞİD'e silah gönderildiği iddia edilen ses kayıtları, kontrol için

durdurulan MİT tırlarından çıkan silahlar, ABD yönetimini İŞİD ile etkili şekilde mücadele ettiğini düşündüğü PKK/PYD'yi desteklemeye sevk etmiştir.

ABD'nin desteği ile Fırat'ın batısına kadar ilerleyen PKK/PYD terör örgütünün Fırat'ın batısına geçmesine müsaade etmeyeceklerini açıklayan Türk hükümetine yönelik telkinlerde bulunan ve müttefiki Türkiye'nin güvenlik endişelerini anladıklarını belirten Amerika aynı zamanda sahada kara gücü olarak PKK/PYD'ye destek vermeye devam etmiş ve PYD'yi PKK ile aynı görmediklerini belirtmiştir. Türkiye ise Suriye'nin geleceğinin Suriye halkı tarafından şekillendirilmesinin önemini vurgulayarak eğit-donat programı ile Suriyeli muhaliflerin desteklenmesinin önemini vurgulamıştır. 2015 yılında eğit-donat programının başladığını açıklayan ABD, eğitilecek olan kişilerin güvenlik soruşturmasına tabii tutulduktan sonra eğitimlerinin planlanacağını açıklamıştır. Ancak sadece 60 kişinin eğit-donat programına dahil edilmesi ve sınırı geçerken El Nusra'ya silahlarını teslim ederek esir düşmesi sonucunda programın başarısız olduğu ABD başkanı Obama tarafından duyurularak eğit-donat programının sonlandırıldığı açıklanmıştır.

Türkiye ise sınırında palazlanan ve ilerleyen PKK/PYD ve İŞİD'e karşı ÖSO ile birlikte Fırat Kalkanı Harekâtını 2016 yılında gerçekleştirerek ordusunun ve ÖSO'nun terörle mücadelede ne kadar etkili olduğunu kanıtlamak isteyerek ulusal çıkarlarını korumak amacıyla meşru müdafaa hakkını kullanmıştır. İŞİD'e yönelik hedefleri vuran ve ilerleme sağlayan TSK ve ÖSO'nun, Münbiç'e yönelerek PKK/PYD'yi hedef alması ABD'yi rahatsız etmiştir. İŞİD'le mücadelenin engellendiğini belirten ABD, önceliğin İŞİD olduğunu defalarca vurgulamıştır. PKK/PYD'nin bölgeden çekileceğine dair vaatlerde bulunarak Türkiye'yi oyalayan ABD'nin tavrına yönelik Türkiye bir dizi sınır operasyonları gerçekleştirmek için harekete geçmiş ancak operasyonlarda hedeflenen başarı ABD'nin tavrı ve tutumları ile engellenmeye çalışılmıştır.

Obama döneminde kopma noktasına gelinen ilişki 2017 yılında Donald Trump'ın iktidara gelmesi ile Türk-Amerikan ilişkilerinin düzeleceğine yönelik algı oluşmaya başlamıştır. Türkiye, Obama döneminde anlaşılmayan güvenlik kaygılarının Trump döneminde anlaşılacağını umut etmiş ancak Trump'ta Obama'dan farklı bir dış politika izlemeyerek sahada PKK/PYD'yi desteklemeye devam etmiştir.

Türkiye'nin İŞİD'le mücadelede ABD'nin beklediği etki ve hızda olmaması nedeniyle İŞİD'e karşı gerçekleştirilen operasyonun geç kalınmış bir operasyon olduğunu ifade etmek mümkündür. Devletlerin ortak bir terör tanımı etrafında hem fikir olamaması aynı zamanda tehdit algılarının ve çıkarlarının farklı olması sebebiyle teröre karşı iki devlet arasında bir işbirliğinin olduğunu söylemeyi imkânsız kılmaktadır.

KAYNAKÇA

- ABD, Türkiye'yi oyalamak için mutabakat planını devreye soktu.* (2019, Ağustos 10). Sputniknews: <https://sputniknews.com.tr/20190808/abd-turkiyeyi-oyalamak-icin-mutabakat-planini-devreye-soktu-firatin-dogusu-menbice-donmemeli-1039884836.html> adresinden alındı
- ABD'den YPG'ye silah yardımı devam ediyor.* (2019, 09 16). Milliyet: <https://www.milliyet.com.tr/gundem/abdden-ypgye-silah-yardimi-devam-ediyor-6034459> adresinden alındı
- ABD'den YPG'ye silah yardımı devam ediyor.* (2019, Eylül 16). MİLLİYET: <https://www.milliyet.com.tr/gundem/abdden-ypgye-silah-yardimi-devam-ediyor-6034459> adresinden alındı
- ABD'den eğit-donat açıklaması.* (2015, Ekim 10). TGRT haber: <https://www.tgrthaber.com.tr/dunya/abdden-egit-donat-aciklamasi-91726> adresinden alındı
- Ahaber. (2011, Ağustos 07). *Erdoğan: Sabrın sonuna geldik.* Ahaber: <https://www.ahaber.com.tr/dunya/2011/08/07/erdogan-sabrin-sonuna-geldik> adresinden alındı
- Aljazeera. (2016, Ağustos 29). *ABD: Türkiye'nin güneye ilerlemesini.* Aljazeera: <https://www.aljazeera.com.tr/haber/abd-turkiyenin-guneye-ilerlemesini-desteklemiyoruz> adresinden alındı
- Aljazeera Turk. (2011, Aralık 03). *Suriye istikrarsızlık kaynağı.* Aljazeera Turk: <https://www.aljazeera.com.tr/haber/suriye-istikrarsizlik-kaynagi> adresinden alındı
- Aljazeera Türk. (2014, Ağustos 22). *Hagel: IŞİD gördüklerimizin ötesinde.* Aljazeera Türk: <https://www.aljazeera.com.tr/haber/hagel-isis-gorduklerimizin-otesinde> adresinden alındı
- AljazeeraTurk. (2015, Ağustos 21). *ABD Savunma Bakanı: Türkiye daha fazlasını yapmalı.* AljazeeraTurk: <https://www.aljazeera.com.tr/haber/abd-savunma-bakani-turkiye-daha-fazlasini-yapmalı> adresinden alındı
- Aljazerra. (2015, Aralık 16). *Obama: Güvenli bölge amaca zarar verir.* Aljazerra: <https://www.aljazeera.com.tr/haber/obama-guvenli-bolge-amaca-zarar-verir> adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2015, Ekim 29). *ABD için DAES ile mücadelede en karmaşık konu YPG.* Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-icin-daes-ile-mucadelede-en-karmasik-konu-ypg/457375> adresinden alındı

Anadolu Ajansı. (2015, Haziran 23). *ABD'nin Suriye'deki önceliği PYD güçlerine destek*. Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-nin-suriyedeki-onceligi-pyd-guclerine-destek/33552> adresinden alındı

Anadolu ajansı. (2015, Temmuz 02). *'Eğitilecek muhaliflerin incelenmesi derinlemesine yapılmalı'*. Anadolu ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/egitilecek-muhaliflerin-incelenmesi-derinlemesine-yapilmali/30390> adresinden alındı

Anadolu ajansı. (2016, Aralık 29). *Cumhurbaşkanı Erdoğan: Kusura bakmayın, biz bunu yutmayız*. Anadolu ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/cumhurbaskani-erdogan-kusura-bakmayin-biz-bunu-yutmayiz/716259> adresinden alındı

Anadolu ajansı. (2017, Ağustos 30). *PKK'lı teröristler iş makinesi ve araç yaktı*. Anadolu ajansı: [anadolu ajansı: https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/teroristler-is-makinelerini-yakti/896684](https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/teroristler-is-makinelerini-yakti/896684) adresinden alındı

Anadolu Ajansı. (2018, Kasım 24). *Bakan Akar'dan ABD'ye 'gözlem noktası' tepkisi*. Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/bakan-akardan-abdye-gozlem-noktasi-tepkisi/1320127> adresinden alındı

Anadolu Ajansı. (2018, Ocak 15). *Cumhurbaşkanı Erdoğan: Bize düşen bu terör ordusunu daha doğmadan boğmaktır*. Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/cumhurbaskani-erdogan-bize-dusen-bu-terror-ordusunu-daha-dogmadan-bogmaktır/1031366> adresinden alındı

Anadolu ajansı. (2015, Şubat 19). *"Eğit-donat" için bin 200 aday belirlendi*. Anadolu ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/egit-donat-icin-bin-200-aday-belirlendi/73746> adresinden alındı

ATAMAN, M. (2018). *Türkiye Dış Politikasının AK Parti Döneminde Teniden Yapılandırılması*. İSTANBUL: SETA.

Ataman, M. (2018). *Türkiye dış politikasının Ak parti döneminde yeniden yapılandırılması*. İstanbul: SETA.

BBC. (2009, Haziran 5). *Obama'nın Kahire konuşması*. BBC: https://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2009/06/090604_obama_speech.shtml adresinden alındı

BBC. (2011, Temmuz 12). *Clinton: Beşar Esad meşruiyetini yitirdi*. BBC: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2011/07/110712_clinton_syria adresinden alındı

BBC. (2011, Ağustos 16). *Obama, Esad'ı ilk kez istifaya çağırdı*. BBC: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2011/08/110818_obama_syria adresinden alındı

- BBC. (2012, Ağustos 21). *Obama'dan Suriye'ye kimyasal silah uyarısı*. BBC: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2012/08/120820_obama_syria adresinden alındı
- BBC. (2013, Ağustos 27). *ABD Savunma Bakanı: Müdahaleye hazırız*. BBC: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/08/130827_suriye_chuckhagel adresinden alındı
- BBC. (2014, Ekim 16). *IŞİD Kobani'de 'geri çekiliyor'*. BBC: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/10/141016_kobani_isid_geri_cekilme adresinden alındı
- BBC. (2015, Mart 27). *İç Güvenlik Paketi TBMM'de kabul edildi*. BBC: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/03/150327_ic_guvenlik_paketi_kabuledildi adresinden alındı
- BBC. (2016, Ağustos 29). *ABD'den Türkiye'ye Suriye Demokratik Güçleri'ni hedef almama çağrısı*. BBC: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-37216750> adresinden alındı
- BBC. (2016, Aralık 22). *Bakan Işık: Fırat Kalkanı Harekâtı'nda 16 askerimiz şehit oldu*. BBC: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38402761> adresinden alındı
- BBC. (2016, Ağustos 29). *Erdoğan: Operasyonlar DAİŞ, PKK, YPG tehdit olmaktan çıkana dek sürecek*. BBC: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-37216166> adresinden alındı
- BBC news. (2014, Ekim 09). *Çavuşoğlu: Türkiye tek başına kara operasyonu yapmayacak*. BBC news: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/10/141009_cavusoglu_stoltenberg_aciklama adresinden alındı
- BBC news. (2016, Şubat 13). *Türkiye-ABD söz düellosunun perde arkası*. BBC news: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/02/160212_abd_turkiye adresinden alındı
- BBC Türkçe. (2014, Eylül 20). *Rehineler serbest, Türkiye IŞİD'e karşı koalisyona katılacak mı?* BBCTürkçe: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/09/140920_canli_musul_isid_rehineler_serbest adresinden alındı
- BBCnews. (2018, Ocak 13). *Erdoğan: Afrin'deki teröristler teslim olmazlarsa orayı başlarına yıkacağız*. BBCnews: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-42674827> adresinden alındı
- Beyaz Saray'dan Erdoğan-Trump görüşmesi açıklaması*. (2019, Ekim 7). Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/beyaz-saraydan-erdogan-trump-gorusmesi-aciklamasi/1604195> adresinden alındı

- Bianet. (2016, Şubat 09). *ABD: PYD'yi Desteklemeyi Sürdüreceğiz*. Bianet: <https://bianet.org/bianet/siyaset/171923-abd-pyd-yi-desteklemeyi-surdurecegiz> adresinden alındı
- Bianet. (2016). *Cumhurbaşkanı Erdoğan: Biz kabile devleti değiliz, çadır devleti değiliz*. Bianet: <https://m.bianet.org/bianet/siyaset/180991-cumhurbaskani-erdogan-biz-kabile-devleti-degiliz-cadir-devleti-degiliz> adresinden alındı
- Bianet. (2018, Ocak 23). *ABD: Türkiye'nin Operasyonu IŞİD Karşısı Çabanın Dikkatini Dağıtıyor*. Bianet: <https://m.bianet.org/bianet/print/193605-abd-turkiye-nin-operasyonu-isid-karsiti-cabanin-dikkatini-dagitiyor> adresinden alındı
- Birgün. (2015, Ağustos 29). *YPG'yi terör örgütü olarak görmüyoruz*. Birgün: <https://www.birgun.net/haber/ypg-yi-teror-orgutu-olarak-gormuyoruz-90701> adresinden alındı
- Bölge Gündem. (2018, Mart 20). *Heather Nauert: Suriye'den çekileceğimizden haberdar değilim*. Bölge Gündem: <https://www.bolgegundem.com/heather-nauert-suriyeden-cekilecegimizden-haberdar-degilim-402457h.htm> adresinden alındı
- CNN. (2018, Aralık 11). *Savaş uçağını Suriye düşürmüş*. CNN: <https://www.cnnturk.com/turkiye/savas-ucagini-suriye-dusurmus> adresinden alındı
- CNN Türk. (2014, Temmuz 29). *İstanbul'da piknik yapıp cihat çağrısında bulundular*. CNN Türk: <https://www.cnnturk.com/video/turkiye/istanbulda-piknik-yapip-cihat-cagrisinda-bulundular> adresinden alındı
- CNN Türk. (2016, Aralık 11). *Başbakan Davutoğlu: "Musul ulusal güvenlik alanımız"*. CNN Türk: <https://www.cnnturk.com/turkiye/basbakan-davutoglu-musul-ulusal-guvenlik-alanimiz> adresinden alındı
- CNNTurk. (2015, Ağustos 17). *Ankara: "Biz ABD'ye söyleriz, o PYD'ye söylerse söylesin!"*. CNNTurk: <https://www.cnnturk.com/turkiye/ankara-biz-abdye-soyleriz-o-pydye-soylerse-soylesin> adresinden alındı
- CNNtürk. (2016, Şubat 17). *Erdoğan'dan ABD'ye: "Hani biz koalisyon güçleriydik?"*. CNNtürk: <https://www.cnnturk.com/video/turkiye/cumhurbaskani-erdogan-mulki-amirlere-konusuyor-11-12-2018> adresinden alındı
- Cumhurbaşkanlığı iletişim başkanlığı*. (2018). *Cumhurbaşkanlığı iletişim başkanlığı*: https://www.iletisim.gov.tr/turkce/stratejik_iletisim_calismalari/detaylar/bizim-icin-esas-mesele-pkk-ypg-ve-diger-teror-orgutlerinin-varligini-sona-erdirmek adresinden alındı

- Cumhuriyet. (2011, Mayıs 2). *Bin Ladin'in cesedi elimizde*. Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/bin-ladinin-cesedi-elimizde-244274> adresinden alındı
- Cumhuriyet. (2011, Temmuz 12). *İşte Gül'ün Esad'a yazdığı mektup*. Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/iste-gulun-esada-yazdigi-mektup-273732> adresinden alındı
- Cumhuriyet. (2014, Ağustos 09). *ABD IŞİD'i ikinci kez vurdu*. Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/abd-isidi-ikinci-kez-vurdu-103627> adresinden alındı
- Cumhuriyet. (2014, Temmuz 21). *CHP tutanakları açıkladı: O tirlardan onlarca füze çıktı*. Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/chp-tutanaklari-acikladi-o-tirlardan-onlarca-fuze-cikti-97017> adresinden alındı
- Cumhuriyet. (2014, Ekim 24). *IŞİD'e 1 milyon dolar*. Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/iside-1-milyon-dolar-133651> adresinden alındı
- Cumhuriyet. (2016, Ağustos 23). *ABD: Türkiye'nin hedefi IŞİD olmalı*. Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/abd-turkiyenin-hedefi-isid-olmali-589131> adresinden alındı
- Cumhuriyet Erdoğan: Bir toprağın vatan olabilmesi için şehide ihtiyacı var*. (2016, Aralık 24). Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/erdogan-bir-topragin-vatan-olabilmesi-icin-sehide-ihtiyaci-var-650067> adresinden alındı
- Cumhuriyet. (2014, Ekim 22). *Yaralı IŞİD üyesi tedavi için Şanlıurfa'da*. Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/yarali-isid-uyesi-tedavi-icin-sanliurfada-122099> adresinden alındı
- Çakır, A. (2018, Ocak 05). *Erdoğan-Macron Görüşmesinde AB ve YPG Gerginliği*. VOA: <https://www.voaturkce.com/a/erdogandan-pariste-ab-ve-abdye-destiriler/4194053.html> adresinden alındı
- Çevik, T. (2008). 11 Eylül saldırıları sonrasında ABD'nin uluslararası terörizmle mücadeleyle ilişkin güvenlik politikası. Çanakkale.
- Çoban, A. (2022). *ABD'nin Barack Obama dönem Suriye politikası*. Ankara: Astana.
- Çolak Yılmaz, M. (2015, Nisan 22). *Kerry: Türkiye IŞİD'le mücadelede önemli ortağımız*. VOA: <https://www.voaturkce.com/a/kerry-turkiye-isid-le-mucadelede-onemli-ortagimiz/2729606.html> adresinden alındı
- Dailymotion. (2015). *Erdoğan: "Pkk ile Pyd Birbirinin Aynıdır"*. Dailymotion: <https://www.dailymotion.com/video/x2e6t80> adresinden alındı

- Dailymotion. (2016). *Erdoğan'dan Obama'ya: Senin Ortağın Ben miyim, Kobani'deki Terörist mi?* Dailymotion: <https://www.dailymotion.com/video/x3qw24q> adresinden alındı
- Dailymotion. (2017). *Habur'dan Türkiye'ye giriş yapan PKK'lular*. Dailymotion: <https://www.dailymotion.com/video/x6hwlhk> adresinden alındı
- Davutoğlu, A. (2012, Şubat 12). Türkiye'yle ABD'nin Suriye konusunda ortak pozisyonu var. (B. Ornarlı, Röportaj Yapan) https://www.youtube.com/watch?v=0EWWptUXc1Q&ab_channel=VOAT%C3%BCrk%C3%A7e adresinden alındı
- Davutoğlu: Ankara'daki Saldırıyı YPG Mensubu Yaptı*. (2016, Şubat 18). Bianet: <https://bianet.org/bianet/toplum/172221-davutoglu-ankara-daki-saldiriyi-ypg-mensubu-yapti> adresinden alındı
- Diken. (2014, Ekim 20). *ABD Erdoğan'a rağmen Kobani'ye ilk kez silah indirdi, açıklamada PYD denmedi*. Diken: <https://www.diken.com.tr/abd-erdogana-ragmen-kobaniye-silah-indirdi-aciklamada-pyd-denmedi/> adresinden alındı
- Diken. (2015, Ağustos 11). *Dışişleri Müsteşarı Sinirlioğlu: Güvenli bölge için ABD'yle anlaşmaya varıldı*. Diken: <https://www.diken.com.tr/disisleri-mustesari-sinirlioglu-guvenli-bolge-icin-abdyle-anlasmaya-varildi/> adresinden alındı
- Diken. (2015, Şubat 12). *Obama, Kongre'den 'savaş yetkisi' istedi: Kara operasyonu ve güvenli bölge yok; hedef Esad değil, IŞİD*. Diken: <https://www.diken.com.tr/obama-kongreden-savas-yetkisi-istedi-kara-operasyonu-ve-guvenli-bolge-yok-hedef-esad-degil-isis/> adresinden alındı
- Diken. (2015, Kasım 15). *Obama'yla görüşen Erdoğan'ın heyetinde 'damat' Albayrak da yer aldı*. Diken: <https://www.diken.com.tr/obamayla-gorusen-erdoganin-heyetinde-damat-albayrak-da-yer-aldi/> adresinden alındı
- Diken. (2016, Şubat 15). *Dışişleri hayret etti: ABD, Türkiye ile YPG'yi aynı kefeye koydu*. Diken: <https://www.diken.com.tr/disisleri-saskin-john-kirbynin-ypg-ile-turkiyeyi-ayni-kefeye-koymasına-hayret-ettik/> adresinden alındı
- Diken. (2016, Şubat 10). *Erdoğan'ın 'PYD öfkesi' dinmiyor: Eyy Amerika bu nasıl ortaklıktır ya?* Diken: <https://www.diken.com.tr/erdoganin-ypd-ofkesi-dinmiyor-eyy-amerika-bu-nasil-ortaliktir-ya/> adresinden alındı
- Dücan , E., & Özsoylu, A. F. (2016, Aralık). Türkiye'de terörün sosyo-ekonomik nedenlerinin bölgesel analizi: panel veri analizi. 111-132. Çukurova üniversitesi İİBF dergisi.
- Dünya. (2014, Ekim 21). *'Polisin yetkiyi aşmasına asla göz yummayız'*. Dünya: <https://www.dunya.com/gundem/039polisin-yetkiyi-asma-sina-asla-goz-yummayiz039-haberi-260572> adresinden alındı

- Dünya. (2016, Ocak 08). *Erdoğan'dan önemli 'Başika' açıklaması*. Dünya: <https://www.dunya.com/gundem/erdogan039dan-onemli-039basika039-aciklamasi-haberi-303901> adresinden alındı
- Dünya. (2016, Ağustos 15). *Pentagon'dan 'Münbiç' açıklaması*. Dünya: <https://www.dunya.com/dunya/pentagon039dan-039munbic039-aciklamasi-haberi-325976> adresinden alındı
- Eğit-donat komutanı silahları Nusra Cephesi'ne teslim etti!* (2015, Ekim 26). Havadis: <https://www.havadiskibris.com/egit-donat-komutani-silahlari-nusra-cephesine-teslim-etti/> adresinden alındı
- Eğit-donat, Nusra'ya teslim et.* (2015, Ekim 23). Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/egit-donat-nusraya-teslim-et-375261> adresinden alındı
- Ensonhaber. (2016, Haziran 24). *Clinton: Türk jetinin düşürülmesini kınıyoruz*. Ensonhaber: <https://m.ensonhaber.com/dunya/clinton-turk-jetinin-dusurulmesini-kiniyoruz-2012-06-24> adresinden alındı
- Erdağ, R. (2018). Normalleşmeden gerilim ve çatışmaya: Türkiye-Suriye ilişkileri. K. İnat, A. Aslan, & B. Duran içinde, *Kuruluşundan Bugüne AK Parti* (s. 321). İstanbul: SETA.
- Erdoğan, İ. (2013). Terörle mücadele stratejileri bağlamında 'müzakere': Türkiye örneği. *Akademik incelemeler dergisi*.
- Erdoğan, R. T. (2014, Ekim 23). ABD,Türkiye'ye rağmen silah yardımı yaptı. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/1453/abd-turkiyeye-ragmen-silah-yardimi-yapti> adresinden alındı
- Erdoğan: Mültecilere 35 milyar dolar kaynak aktardık.* (2019, Ocak 28). Euronews: <https://tr.euronews.com/2019/01/28/erdogan-multecilere-35-milyar-dolar-kaynak-aktardik> adresinden alındı
- Erdoğan: Mültecilere 35 milyar dolar kaynak aktardık.* (2019, Ocak 29). Euronews: <https://tr.euronews.com/2019/01/28/erdogan-multecilere-35-milyar-dolar-kaynak-aktardik> adresinden alındı
- Euronews. (2015, Ağustos 6). *ABD'nin DAES'e karşı başlattığı eğit-donat programı başarısız oldu*. Euronews: <https://tr.euronews.com/2015/09/16/abd-nin-daes-e-karsi-baslattigi-egit-donat-programi-basarisiz-oldu> adresinden alındı
- Euronews. (2019, Ekim 08). *Trump: Erdoğan ile ilişkilerim iyi ama Suriye'de kimsenin tarafını tutmuyorum*. Euronews: <https://tr.euronews.com/2019/10/08/trump-erdogan-ile-iliskilerim-iyi-ama-suriye-de-kimsenin-tarafini-tutmuyorum> adresinden alındı

- Evrensel. (2014, Mart 27). *Erdoğan, Suriye'ye dair ses kaydını doğruladı*. Evrensel: <https://www.evrensel.net/haber/81071/erdogan-suriyeye-dair-ses-kaydini-dogruladi> adresinden alındı
- Evrensel. (2018, Ocak 18). *Rex Tillerson: Suriye sınırında güvenlik gücü yaratmıyoruz*. Evrensel: <https://amp.evrensel.net/haber/343549/rex-tillerson-suriye-sinirinda-guvenlik-gucu-yaratmiyoruz> adresinden alındı
- Evrensel.net. (2016, Şubat 10). *Davutoğlu: Kandil'e dönük aldığımız tedbirler neyse Suriye'de de aynı tedbirleri alırız*. Evrensel.net: <https://www.evrensel.net/haber/272314/davutoglu-kandile-donuk-aldigimiz-tedbirler-neyse-suriyede-de-ayni-tedbirleri-aliriz> adresinden alındı
- Gazete duvar. (2018, Şubat 27). *Koalisyon sözcüsü: Afrin operasyonu dikkat dağıtıyor*. Gazete duvar: <https://www.gazeteduvar.com.tr/dunya/2018/02/27/koalisyon-sozcusu-afrin-operasyonu-dikkat-dagitiyor> adresinden alındı
- Gee, J. P. (2001). *An Introduction to Discourse Analysis - Theory and Method* New York: Routledge.
- Gözen, R. (2012). Türkiye ve arap baharı: değişimi açıklamak ve anlamak. *Adam akademi sosyal bilimler dergisi*, 1-25.
- Gündem. (2018, Eylül 2). *Mattis: "Türkiye'yle ortak eğitimlere başladık"*. Gündem: <https://www.gundemkibris.com/dunya/mattis-turkiyeye-ortak-egitimlere-basladik-h261398.html> adresinden alındı
- Haber7. (2018, Mart 01). *Erdoğan'dan ABD sorusuna yanıt! Kabul edilemez*. Haber7: <https://www.haber7.com/guncel/haber/2561572-erdogandan-abd-sorusuna-yanit-kabul-edilemez> adresinden alındı
- Haberler.com. (2014, Ağustos 07). *Bakan Davutoğlu: Türkiye'nin IŞİD'e Destek Verdiğini Söyleyenler Hain*. Haberler.com: <https://www.haberler.com/guncel/bakan-davutoglu-turkiye-nin-isis-e-destek-6350799-haberi/> adresinden alındı
- Haberler.com. (2014, Kasım 5). *IŞİD'i ortak bir tehdit olarak görüyoruz*. Haberler.com: <https://www.haberler.com/haberler/1cavusoglu-kurt-petrolu-ticaretimizin-irak-6660334-haberi/?ysclid=lc2cir537174558057> adresinden alındı
- Haberler.com. (2014, Eylül 11). *Obama Işid'le Mücadele Stratejisini Açıkladı*. Haberler.com: <https://www.haberler.com/dunya/obama-isis-le-mucadele-stratejisini-acikladi-6471639-haberi/> adresinden alındı
- Habertürk. (2011, Ağustos 16). *ABD tek başına etkili olmaz*. Habertürk: <https://www.haberturk.com/dunya/haber/659797-abd-tek-basina-etkili-olmaz> adresinden alındı

HaberTürk. (2014, Ekim 19). *Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan İncirlik Üssü açıklaması*. HaberTürk: <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1000949-cumhurbaskani-erdogandan-incirlik-ussu-aciklamasi> adresinden alındı

HaberTürk. (2015, Haziran 26). *Cumhurbaşkanı Erdoğan: Güneyimizde bir devlet kurulmasına asla müsaade etmeyeceğiz*. HaberTürk: <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1095876-cumhurbaskani-erdogandan-onemli-aciklamalar> adresinden alındı

HaberTürk. (2016, Kasım 22). *Cumhurbaşkanı Erdoğan: "Şu anda El Bab'a dayandık, El Bab'ı batıdan da ayrıca çevreledik, kuşattık."*. HaberTürk: <https://www.haberturk.com/yerel-haberler/haber/10126337-cumhurbaskani-erdogan-su-anda-el-baba-dayandik-el-babi-batidan-da-ayrica-cevreledik> adresinden alındı

Hacaloğlu, H. (2016, Ekim 16). *ÖSO Dabık'ı Ele Geçirdi Yeni Hedef Bab*. VOA: <https://www.voaturkce.com/a/ozgur-suriye-ordusu-dabiki-isidden-geri-aldi/3553560.html> adresinden alındı

Hacaloğlu, H. (2016, Ağustos 30). *Türkiye Cerablus Anlaşması İddiasını Reddetti*. VOA: <https://www.voaturkce.com/a/turkiyecerablus-anlasmasini-reddetti/3486782.html> adresinden alındı

Havadis gazete. (2015, Ekim 26). *Eğit-donat komutanı silahları Nusra Cephesi'ne teslim etti*. Havadis gazete: <https://www.havadiskibris.com/egit-donat-komutani-silahlari-nusra-cephesine-teslim-etti/> adresinden alındı

Hook, S., & Spanier, J. (2021). *Amerikan dış politikası*. İstanbul: inkılap.

Hürriyet. (2011, Mayıs 19). *Ya değişimi sağla ya da yoldan çekil*. Hürriyet: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ya-degisimi-sagla-ya-da-yoldan-cekil-17827934> adresinden alındı

Hürriyet. (2013, Ekim 08). *Kerry: Suriye'nin kimyasal silah anlaşmasına uyması övgüyü hak ediyor*. Hürriyet: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/kerry-suriyenin-kimyasal-silah-anlasmasına-uymasi-ovguyu-hak-ediyor-24867924> adresinden alındı

Hürriyet. (2013, Eylül 10). *O silahları devret*. Hürriyet: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/o-silahlari-devret-24677952> adresinden alındı

Müezzinoğlu: *IŞİD yaralıları da olsa tedavi ederiz*. Hürriyet (2014, Eylül 24): <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/muezzinoglu-isis-yaralisi-da-olsa-tedavi-ederiz-27267646> adresinden alındı

ABD Savunma Bakanlığı: 50 ton mühimmat YPG'ye değil, Araplara gitti. Hürriyet. (2015, Ekim 14): <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/abd-savunma-bakanligi-50-ton-muhimmat-pydye-degil-araplara-gitti-40002176> adresinden alındı

- IŞİD'in Türkiye sınırıyla teması bitti, Azez-Cerablus hattı birleşti.* Hürriyet (2016, Ekim 16): <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/isidin-turkiye-siniriyla-temasi-bitti-azez-cerablus-hatti-birlesti-40216127> adresinden alındı
- Menbic heyeti Ankara'ya geldi.* Hürriyet. (2016, Nisan 04): <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/menbic-heyeti-ankaraya-geldi-40081209> adresinden alındı
- TSK DEAŞ'ı Dabık'ta havadan vurdu.* Hürriyet. (2016, Ekim 16): <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/tsk-deasi-dabikta-havadan-vurdu-40250005> adresinden alındı
- YPG çekilmiyor.* Hürriyet. (2016, Kasım 17): <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/ypg-cekilmiyor-ilerliyor-40281073> adresinden alındı
- Obama, Esad'a rest çekti.* İHA. (2011, Mayıs 19): <https://www.ihacom.tr/haber-obama-esada-rest-cekti-175377/> adresinden alındı
- Erdoğan: Rusya iki pilot için Türkiye'yi kaybetti.* İleri haber. (2016, Şubat 24): <https://ilerihaber.org/icerik/erdogan-rusya-iki-pilot-icin-turkiyeyi-kaybetti-50874.html> adresinden alındı
- ABD'den Afrin'e operasyon yapmayın çağrısı.* İlke haber. (2018, Ocak 19): <https://www.ilkehaber.com/haber/abdden-afrine-operasyon-yapmayin-cagrisi-46397.htm> adresinden alındı
- Karar yazarı: Türkiye IŞİD'i destekledi mi?* Independent (2019, Eylül 29): <https://www.indyturk.com/node/86001/haber/karar-yazar%C4%B1-t%C3%BCrkiye-i%C5%9Fidi-destekledi-mi> adresinden alındı
- Kenasari, M. B. (2016, 02 17). Anadolu ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-disisleri-bakanligi-sozcusu-toner-ypg-nin-hareketleri-daes-e-karsi-ortak-mucadeleyi-baltaliyor/522385> adresinden alındı*
- Korgun, İ. (2020). Türkiye- Suriye ilişkileri. Ahi evran akademi sosyal bilimler dergisi, 53-66.*
- Kurt, S. (2019, 12 04). Irak ve Şam İslam Devletinin ortaya çıkışı ve Amerika Birleik Devletleri'nin rolü. Ortadoğu etütleri.*
- Kurt, V. (2016, 10). Obama and Syrian crisis: strategic absence and its consequences. İstanbul: Oeradoğu etütleri.*
- Başbakan Erdoğan: Cumhurbaşkanlığı süresi 7 yıldır.* Milliyet. (2011, Kasım 17): <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/basbakan-erdogan-cumhurbaskanligi-suresi-7-yildir-1476935> adresinden alındı

Bu adildir ahlaksızlıktır. Milliyet. (2014, Mart 28):
<https://www.milliyet.com.tr/siyaset/bu-adildir-ahlaksizliktir-1858369>
adresinden alındı

Cumhurbaşkanı Erdoğan: "Türkiye olarak zaten koalisyonun dışında kalamayız". Milliyet. (2014, Eylül 28): <https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/istanbul/cumhurbaskani-erdogan-turkiye-olarak-zaten-koalisyonun-disinda-kalamayiz-10402664> adresinden alındı

Yabancı savaşçuların geçişine izin vermedik. Milliyet. (2014, Aralık 10):
<https://www.milliyet.com.tr/siyaset/yabanci-savascilarin-gecisine-izin-vermedik-1982092> adresinden alındı

Obama'nın eleştirilerine Ankara ne diyor? Milliyet. (2015, Haziran 12):
<https://www.milliyet.com.tr/siyaset/obamanin-elestirilerine-ankara-ne-diyor-2073110> adresinden alındı

Türkiye: Koordinatları veriyoruz, ABD savaş uçakları vurmuyor. Milliyet. (2017, Ocak 06): <https://www.milliyet.com.tr/dunya/turkiye-koordinatları-veriyoruz-abd-savas-ucakları-vurmuyor-2374012> adresinden alındı

Türkiye kabul etti. Mynet (2014, Ekim 13). <https://www.mynet.com/turkiye-kabul-etti-110101499963> adresinden alındı

Clinton: Esad'a baskı artıyor. Ntv. (2012, Aralık 07):
<https://www.ntv.com.tr/dunya/clinton-esada-baski-artiyor,ipWa93WlhUe67mzZDt9grw> adresinden alındı

Davutoğlu Esad'a ömür biçti. NTV. (2012, Ağustos 24):
https://www.ntv.com.tr/turkiye/davutoglu-esada-omur-bicti,Nsez_e7zmEO7uz5O9Pv6hw adresinden alındı

ABD'den PKK Açıklaması. NTV (2015, Temmuz 27).:
<https://www.ntv.com.tr/dunya/abdden-pkk-aciklamasi,-El8ky9Msk2ONq9i-aN4zg> adresinden alındı

Pentagon: Türkiye IŞİD'e karşı mücadeleyi artırmalı. NTV. (2015, Aralık 10):
<https://www.ntv.com.tr/dunya/turkiye-iside-karsi-mucadeleyi-artirmali,5edDrGeUNkaxYB2ooikNPQ> adresinden alındı

Çavuşoğlu: ABD'nin çekilme kararını memnuniyetle karşılıyoruz. NTV. (2018, Aralık 21).:
<https://www.ntv.com.tr/turkiye/abdnin-cekilme-kararini-memnuniyetle-karsiliyoruz,fqUV11wNskuc7SFppQbLpA> adresinden alındı

Çavuşoğlu: ABD'nin çekilme kararını memnuniyetle karşılıyoruz. NTV. (2019, Aralık 21): <https://www.ntv.com.tr/turkiye/abdnin-cekilme-kararini-memnuniyetle-karsiliyoruz,fqUV11wNskuc7SFppQbLpA> adresinden alındı

- Gerekirse Suriye'ye dört adam gönderirim. Türkiye'ye 8 füze attırıp savaş çıkartırım.* Odatv. (2014, Mart 27): <https://www.odatv4.com/guncel/gerekirse-suriyeye-dort-adam-gonderirim.-turkiyeye-8-fuze-attirip-savas-cikartirim-2703141200-56088> adresinden alındı
- Obama'ya ben teklif ettim.* OdaTv. (2014, Ekim 22): <https://www.odatv4.com/digerhaberler/pydye-verilen-silah-pkky-verilmis-demektir-2210141200-66245> adresinden alındı
- ABD Türkiye'yi yalanladı.* OdaTv. (2015, Ağustos 12): <https://www.odatv4.com/siyaset/abd-turkiyeyi-yalanladi-1208151200-79993> adresinden alındı
- Trump'ın Suriye'den çekilme kararı sürpriz değil.* OdaTv. (2018, Aralık 20): <https://www.odatv4.com/makale/trumpin-suriyeden-cekilme-karari-surpriz-degil-20121854-152551> adresinden alındı
- ABD'den savaşlar için yeni konsept: Yerel güç.* OLAY. (2014, Aralık 25): <https://www.olay.com.tr/yazar/engin-ozpinar/abdden-savaslar-icin-yeni-konsept-yerel-guc-263552> adresinden alındı
- Özdemir, Ç. (2018). *Amerika'nın grand stratejisi Obama'nın Ortadoğu mirası.* İstanbul: SETA.
- Özdemir, Ç. (2019, Ocak 24). Türkiye'nin ABD ve Avrupa Birliği ile ilişkilerinde DEAŞ etkisi.
- PKK Mazlum'un ipini çekti: Esad'la masaya oturdular.* (2021, Kasım 4). OdaTv: <https://www.odatv4.com/guncel/pkk-mazlum-un-ipini-ckti-esad-la-masaya-oturdular-220789> adresinden alındı
- Polat, D. Ş. (2020). Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyindeki askeri hareketinin amaçları ve sonuçları. *Güvenlik strateji belgesi*, s. 53-96.
- Ankara ve Moskova arasında Suriye'yle ilgili soğuk savaş devam ediyor.* Politik yol. (2016, Ağustos 16): <https://www.politikyol.com/dis-basinda-bugunforeign-policy-ankara-ve-moskova-arasinda-suriyeye-ilegili-soguk-savas-devam-ediyor/> adresinden alındı
- Rapley, T. (2007). *Doing Conversation, Discourse and Document Analysis.* London: Sage. .
- Saldırı için kongre onayı beklenecek.* (2013, Ağustos 31). Dünya: <https://www.dunya.com/dunya/saldiri-icin-kongre-onayi-beklenecek-haberi-220760> adresinden alındı
- Türkiye'nin Cerablus harekati "Fırat Kalkanı".* Siyaset. (2016): <https://siyasetdergisi.com.tr/turkiyenin-harekati-firat-kalkani-cerablus/> adresinden alındı

ABD koalisyonu generali: Rakka'yı Suriye Demokratik Güçleri alacak. SolTv. (2018): <https://haber.sol.org.tr/dunya/abd-koalisyonu-general-rakkayi-suriye-demokratik-gucleri-alacak-186040> adresinden alındı

Erdoğan Obama'ya YPG ve PKK uyarısı! silah giderse vururuz. Sondakika.com. (2015, Kasım 18): <https://www.sondakika.com/haber/haber-obama-ya-pkk-uyarisi-silah-giderse-vururuz-7886366/> adresinden alındı

Kerry: "Kürt grupları desteklememek sorumsuzluk olur". Sözcü. (2014, Ekim 20): <https://www.sozcu.com.tr/2014/dunya/kerry-kurt-gruplari-desteklememek-sorumsuzluk-olur-626453/> adresinden alındı

Kobani'ye Peşmerge koridoru açıldı! Sözcü. (2014, Ekim 20): <https://www.sozcu.com.tr/2014/gundem/kobaniye-pesmerge-koridoru-acildi-626077/> adresinden alındı

Trump: Yakın zamanda Suriye'den çekileceğiz. Sözcü. (2018, Mart 29): <https://www.sozcu.com.tr/2018/dunya/son-dakika-trumpan-suriye-aciklamasi-2319076/> adresinden alındı

Çavuşoğlu Fırat Kalkanı. Sputnik. (2016, Ekim 16): <https://sputniknews.com.tr/20161016/cavusoglu-firat-kalkani-el-bab-1025320745.html> adresinden alındı

Çavuşoğlu Suriye. Sputnik. (2016, Eylül 27): <https://sputniknews.com.tr/20160927/cavusoglu-suriye-ingiltere-1025016530.html> adresinden alındı

Muallim: Davutoğlu bize ihvan'ı dayattı, reddedince düşmanlık başladı. Sputnik Türkiye. (2015, Ağustos 21). <https://sputniknews.com.tr/20150821/1017261423.html> adresinden alındı

Amerika'ya desteğimiz yok. Star Kıbrıs. (2014, Ağustos 10): <http://www.starkibris.net/index.asp?haberID=182857> adresinden alındı

Suriye'nin yüzde 37'si PKK/PYD ile DEAŞ işgalinde. (2017, EKİM 13). ANADOLU AJANSI: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyenin-yuzde-37si-pkk-pyd-ile-deas-iskalinde/909044> adresinden alındı

Kılıçdaroğlu: IŞİD'e silah yardımına ilişkin belge mi istiyordun, işte belgeler. T24. (2014, Ekim 14): <https://t24.com.tr/haber/kilicdaroglu-bizim-tezkere-onerimiz-millidir-yabanci-asker-de-iskal-de-yok-icerisinde,273829> adresinden alındı

DEAŞ'ın kökü kazınacak. Takvim. (2015, Ağustos 05): <https://www.takvim.com.tr/guncel/2015/08/05/daesin-koku-kazinacak> adresinden alındı

- Tampon bölge önerisine ABD ve İngiltere mesafeli.* (2014, Ekim 8). BBC NEWS: https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/10/141008_turkiye_tampon_bolge_adresinden_alindi
- Taşdemir, F. (2006). *Uluslararası terizme karşı devletlerin kuvvete başvurma yetkisi.* Ankara: Usak.
- Teröristler iş makinelerini yaktı.* (2017, Ağustos 30). Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/teroristler-is-makinelerini-yakti/896684> adresinden alındı
- Kurtulmuş, 'Teklifimiz masada, görüşmeler sürüyor'.* TGRT. (2016, Mayıs 31): <https://www.tgrthaber.com.tr/son-dakikalar/kurtulmus-teklifimiz-masada-gorusemeler-suruyor-125913> adresinden alındı
- Strengthen Alliances to Defeat Global Terrorism and Work to Prevent Attacks Against Us and Our Friends.* The white house. (2001, Eylül 14): <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nss/2002/nss3.html> adresinden alındı
- Develop Agendas for Cooperative Action with the Other Main Centers of Global Power.* The white house. (2002, Haziran 1): <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nss/2002/nss8.html> adresinden alındı
- Timur, T. (2015). Batı kamuoyu, AKP-IŞİD ilişkileri ve kürt sorunu. *Mülkiye dergisi*, 147-153.
- Tokyo, G. (2018, Ocak 23). *IŞİD' vurgusundan 'meşru güvenlik endişesi'ne, "Birlikte çalışıyoruz"dan "Türkiye çabaları sekteye uğratabilir"e; ABD'nin Afrin'le ilgili tüm açıklamaları.* T24: <https://t24.com.tr/haber/isid-vurgusundan-mesru-guvenlik-endisesine-birlikte-calisiyoruzdan-turkiye-cabalarisekteye-ugratabilire-abdnin-afrinle-igili-tum-aciklamalari,543062> adresinden alındı
- Toroğlu, M. (2016, Şubat 11). *PKK ile YPG Arasında Net Ayrım Yapıyoruz.* VOA: <https://www.voaturkce.com/a/pkk-ile-ypg-arasinda-net-ayrim-yapiyoruz/3186172.html> adresinden alındı
- Toroğlu, M. (2016, Şubat 26). *Türkiye'nin endişelerine çok hassasız.* VOA: <https://www.voaturkce.com/a/turkiye-nin-endislerine-cok-hassasiz/3208420.html> adresinden alındı
- Torun, C. (2014). *Görüyorsunuz işte ABD böyle söyledi.* Söz: <https://www.diyarbakirsoz.com/yazarlar/CTorun/GORUYORSUNUZ-ISTE-ABD-BOYLE-SOYLEDI-8048> adresinden alındı
- Obama: "IŞİD'in İslam ile alakası yok".* TRT haber. (2014, Eylül 11): <https://www.trthaber.com/haber/dunya/obama-isidin-islam-ile-alakasi-yok-143809.html> adresinden alındı

Erdoğan ve Obama ortak açıklama yaptı. TRT haber. (2015, Kasım 15): <https://www.trthaber.com/haber/gundem/erdogan-ve-obama-ortak-aciklama-yapti-216091.html> adresinden alındı

Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu: ABD Münbiç yol haritasını savsaklamıştır. TRT haber. (2019, Eylül 10): <https://www.trthaber.com/haber/gundem/disisleri-bakani-cavusoglu-abd-munbic-yol-haritasini-savsaklamistir-430433.html> adresinden alındı

Meğer ABD 'güvenli bölge'yi PKK ile kurmuş. TRT haber. (2019, Ekim 10). <https://www.veryansintv.com/meger-abd-guvenli-bolgeyi-pkk-ile-kurmus/> adresinden alındı'*İnsanlı hava araçları İncirlik'ten operasyona başlayacak'*. TRTHaber. (2015, Kasım 8): <https://www.trthaber.com/haber/dunya/insanli-hava-aracolari-incirlikten-operasyona-baslayacak-198192.html> adresinden alındı

TSK ve ÖSO Afrin kent merkezini ele geçirdi. (2018, Mart 18). BBC NEWS: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43453529> adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (2016). <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-suriye-siyasi-iliskileri-.tr.mfa> adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (2015, Eylül 24). Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı: <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/35427/cumhurbaskani-erdogan-bayram-namazini-emirgan-hamid-i-evvel-camisinde-kildi> adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (2016, Mayıs 31). *Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı.* <https://www.tccb.gov.tr/cumhurbaskanligi-sozculugunden/1695/51151/cumhurbaskanligi-sozcusu-buyukelci-ibrahim-kalinin-basin-toplantisinde-yaptigi-aciklama> adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (2018, 01 14). *Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı.* <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/89072/cumhurbaskanligi-sozcusu-kalin-turkiyenin-terror-orgutlerine-karsi-her-tur-mudahale-hakki-mahfuzdur.html> adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (2018, Aralık 12). *Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı.* Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı: <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/100072/-bilim-gelistirme-ve-uretim-uyumunu-esas-alan-sanayi-ekosistemi-kurmakta-kararliyiz-> adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (2019, Kasım 05). <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/112500/ak-parti-grup-toplantisinde-yaptiklari-konusma> adresinden alındı

- Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı.* (2015, Temmuz 29). Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı: https://www.mfa.gov.tr/disisleri-bakanligi-sozcusu-tanju-bilgic_in-basin-bilgilendirme-toplantisi_-29-temmuz-2015_-ankara.tr.mfa adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı.* (2016, Şubat 15). Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı: https://www.mfa.gov.tr/disisleri-bakanligi-sozcusu-tanju-bilgic_in-haftalik-olagan-basin-bilgilendirme-toplantisi_-15-subat-2016_-ankara.tr.mfa adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı. (2018). <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-suriye-siyasi-iliskileri-.tr.mfa> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı. (2018). <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-suriye-siyasi-iliskileri-.tr.mfa> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı. (2018). *Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı.* <https://www.msb.gov.tr/tr-TR/ZeytinDaliHarekati> adresinden alındı
- Türklerin Afrin'den Menbiç'e geçmeyeceğini umuyoruz.* (2018, Şubat 06). OdaTv: <https://www.odatv4.com/guncel/turklerin-afrinden-menbice-gecmeyecegini-umuyoruz.-0602181200-132647?ysclid=lc0lp92scq434507564> adresinden alındı
- Ulutaş, U., & Duran, B. (2016). Türkiye'nin DEAŞ'la mücadelesinin kritik dönemeci: Fırat kalkanı hareketi. *Türk dış politikası yıllığı.*
- Clinton'dan Esad'a Sert Eleştiriler.* VOA. (2011, Kasım 8): <https://www.voaturkce.com/a/clintondan-esada-sert-eletiriler-133415683/901076.html> adresinden alındı
- Clinton: 'Artık Esad'la Barışçı, Demokratik Suriye Olmaz'.* VOA. (2012, Haziran 07): <https://www.voaturkce.com/a/clinton-artik-esadla-barisci-demokratik-suriye-olmaz-157818335/1206508.html> adresinden alındı
- Suriye Karar Tasarısının Reddine Büyük Tepki.* VOA. (2012, Şubat 05): <https://www.voaturkce.com/a/suriye-karar-tasarsnn-reddine-buyuk-tepki-138739889/904758.html> adresinden alındı
- 49 Türk 52 Gündür IŞİD'in Elinde Rehin.* VOA. (2014, Ağustos 02). <https://www.voaturkce.com/a/kirkdokuz-turk-52-gundur-isid-in-elinde-rehin/1970374.html> adresinden alındı
- ABD IŞİD'e Sanal Ortamda da Savaş Açtı.* VOA. (2014, Kasım 16): <https://www.voaturkce.com/a/abd-isid-e-sanal-ortamda-da-savas-acti/2520886.html> adresinden alındı

- ABD Özel Temsilcisi Ankara'da.* VOA. (2014, Ekim 9):
<https://www.voaturkce.com/a/obama-nin-koalisyon-ozel-temsilcisi-ankara-ya-gidiyor/2477699.html> adresinden alındı
- Davutoğlu yüzünü Batı'ya mı dönecek?* VOA. (2014, Eylül 04):
<https://www.voaturkce.com/a/davutoglu-yuzunu-batiyami-donecek/2438515.html> adresinden alındı
- Hagel: 'İŞİD Daha Önce Görülmemiş Bir Tehdit'.* VOA. (2014, Ağustos 22):
<https://www.voaturkce.com/a/hagel-isid-daha-once-gorulmemis-bir-tehdit/2424265.html> adresinden alındı
- İŞİD Karşıtı Koalisyonda 'Türkiye' Vurgusu.* VOA. (2014, Eylül 10):
<https://www.voaturkce.com/a/isid-karsiti-koalisyonda-turkiye-vurgusu/2444453.html> adresinden alındı
- Kerry: Türkiye 'Cephe Hattı'nda Yer Alacak.* VOA. (2014, Ekim 23):
<https://www.voaturkce.com/a/kerry-turkiye-cephe-hattinda-yer-alacak-/2460028.html> adresinden alındı
- Obama'nın Umudu: Dış Siyasette Yeni Sayfa.* VOA. (2014, Aralık 24):
<https://www.voaturkce.com/a/obamanin-2015-umudu-dis-siyasette-yeni-bir-sayfa/2572455.html> adresinden alındı
- Silahlar İŞİD'in Eline Geçmiş Olabilir.* VOA. (2014, Ekim 23):
<https://www.voaturkce.com/a/silahlar-isid-in-eline-gecmis-olabilir/2493188.html> adresinden alındı
- Washington İŞİD'le Mücadelede Kararlı.* VOA. (2015, Ocak 22):
<https://www.voaturkce.com/a/washington-isidle-mucadelede-kararli/2609292.html> adresinden alındı
- Davutoğlu: 'YPG Minnak Havaalanı'nı Terk Etsin'.* VOA. (2016, Ocak 16):
<https://www.voaturkce.com/a/davutoglu-ypg-minnak-havaalani-ni-terk-etsin/3190313.html> adresinden alındı
- İŞİD'le Mücadele Cephesinde ABD'nin Müttefikleri Kim?* VOA. (2016, Mayıs 25):
<https://www.voaturkce.com/a/isid-le-mucadele-cephesinde-abd-nin-muttefikleri-kim/3344982.html> adresinden alındı
- Türkiye- ABD Hangi Konularda Mutabık Kaldı?* VOA. (2016, Ocak 23):
<https://www.voaturkce.com/a/davutoglu-ve-biden-hangi-konularda-mutabik-kaldi/3159724.html> adresinden alındı
- Türkiye Desteğindeki Suriyeli Muhalifler Cerablus'a Ulaştı.* VOA. (2016, Ağustos 24):
<https://www.voaturkce.com/a/turkiye-destekli-suriyeli-muhalifler-cerablusa-ulasti/3479032.html> adresinden alındı

- ABD Savunma Bakanı Mattis'ten Türkiye Açıklaması.* VOA. (2018, Kasım 21): <https://www.voaturkce.com/a/mattisten-suudi-arab%C4%B1stan-ve-yemen-ac%C4%B1klaması/4668415.html> adresinden alındı
- ABD'li Sözcüden Gözlem Noktaları Açıklaması.* VOA. (2018, Aralık 27): <https://www.voaturkce.com/a/amerikal%C4%B1-s%C3%B6zc%C3%BCden-g%C3%B6zlem-noktalar%C4%B1-a%C3%A7%C4%B1klamas%C4%B1/4676827.html> adresinden alındı
- Erdoğan: 'Terör örgütleri ABD bayraklarıyla bölgede cirit atıyor'.* VOA. (2018, Ocak 26): <https://www.voaturkce.com/a/erdogan-terror-orgutleri-abd-bayraklariyla-bolgede-cirit-atiyor/4226177.html> adresinden alındı
- Erdoğan: 'Terör Örgütleri ABD Bayraklarıyla Bölgede Cirit Atıyor'.* VOA. (2018, Ocak 26): <https://www.voaturkce.com/a/erdogan-terror-orgutleri-abd-bayraklariyla-bolgede-cirit-atiyor/4226177.html> adresinden alındı
- Pentagon: 'Suriye'de Yeni Bir Ordu Kurmayacağız'.* VOA. (2018, Ocak 18): <https://www.voaturkce.com/a/pentagon-suriyede-yeni-bir-ordu-kurmayacagiz/4213024.html> adresinden alındı
- Pentagon'dan SDG'ye 'gerekirse silah desteğini keseriz' uyarısı.* VOA. (2018, Ocak 23): <https://www.voaturkce.com/a/pentagon-dan-sdg-ye-gerekirse-silah-destegini-keseriz/4220920.html> adresinden alındı
- ABD ve Türkiye Arasındaki Müzakerelerde 'YPG' Çıkmazı.* VOA. (2019, Ocak 08): <https://www.voaturkce.com/a/abd-ve-turkiye-arasindaki-muzakerelerde-ypg-cikmazi/4733818.html> adresinden alındı
- Trump Suriye'de Ateşkes İçin Ortak Zemin Bulmaya Çalışıyor.* VOA. (2019, Eylül 10): <https://www.voaturkce.com/a/trumpan-turkiye-ve-kurtler-arasinda-arabuluculuk-onerisi/5118985.html> adresinden alındı
- Trump'tan Erdoğan'a: 'Sert Adam Olma Aptal Olma'.* VOA. (2019, Ekim 17): <https://www.voaturkce.com/a/trumpan-erdogana-sert-adam-olma-aptal-olma/5126857.html> adresinden alındı
- Yazıcıoğlu, Y. (2015, Nisan 02). Eğitim-Donat Adayları IŞİD'e Katılmaz.* VOA: <https://www.voaturkce.com/a/egit-donat-adaylari-isid-e-katilmaz/2703731.html> adresinden alındı
- ABD'İN f15 uçakları incirlik hava üssüne geldi.* Yeni Asya. (2015, Kasım 13): https://www.yeniasya.com.tr/gundem/abd-nin-f15-ucaklari-incirlik-ussu-ne-geldi_368422 adresinden alındı
- ABD'nin iki yüzü.* Yeni Asya. (2016, Ağustos 31): https://www.yeniasya.com.tr/dunya/abd-nin-iki-yuzu_408506 adresinden alındı

Suriye askeri sınır çizgisinde. Yeni Asya. (2019, Kasım 29):
https://www.yeniasya.com.tr/gundem/suriye-askeri-sinir-cizgisinde_482336
adresinden alındı

Barack Obama, 'Suriye konusunda henüz bir karar alamadık'. Yenigün. (2013, Ağustos 29):
https://www.erzurumyenigun.com/barack-obama--suriye-konusunda-henuz-bir-karar-alamadik_900.html adresinden alındı

